

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΛΑ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19—ΤΗΛ. 27.689 | 15 ΙΟΥΛΙΟΥ—15 ΑΥΓ. 1954 | ΑΡΙΘ. 14—16

ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΕΛΕΥΣΕΙ ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΤΗΣ ΑΙΘΙΟΠΙΑΣ

Ἐπὶ τῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐλεύσει τοῦ Ἀυτοκράτορος τῆς Αἰθιοπίας Χάιλε Σελάσιε Α', ἐτελέσθη τῇ 29ῃ Ἰου-
ουλίου ἐ.ξ. ἐν τῷ ἱ. Καθε-
δρικῷ ναῶ τῶν Ἀθηνῶν
Δοξολογία ὑπὸ τοῦ Μα-
καριωτάτου Ἀρχιεπι-
σκόπου Ἀθηνῶν καὶ
πάσης Ἑλλάδος κ. Σπυ-
ρίδωνος μετὰ τῶν ἐν
Ἀθήναις παρεπιδη-
μούντων Σεβασμιωτά-
των Συνοδικῶν Συν-
έδρων, εἰς ἣν παρέστησαν
ὁ ὑπὲρ οὗ αὕτη ἐτελέ-
σθη, Ἀυτοκράτωρ τῆς
Αἰθιοπίας, μετὰ τῆς ἀ-
κολουθίας Αὐτοῦ, αἱ
Α.Α.Μ. οἱ Βασιλεῖς
ἡμῶν μετὰ τῶν μελῶν
τῆς Βασιλικῆς Οἰκογε-
νείας, ὁ Πρόεδρος καὶ
τὰ μέλη τῆς Ἑλληνικῆς
Κυβερνήσεως, τὸ Δι-
πλωματικὸν Σῶμα καὶ
πάντες οἱ λοιποὶ ἐπί-
σημοι.

Τῇ δὲ 31ῃ τοῦ ἰδίου
μηνὸς ὁ Μακαριώτα-
τος Ἀρχιεπίσκοπος καὶ
Πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς
Συνόδου, συνοδευόμε-
νος ὑπὸ τῶν Συνοδικῶν
Συνέδρων Σεβασμιωτά-
των Μητροπολιτῶν Φλω-
ρίνης κ. Βασιλείου, Φω-
κίδος κ. Ἀθανασίου,
Θεσσαλονίκης κ. Παν-
τελεῆμονος, Καλαβρυ-
των καὶ Αἰγιαλείας
κ. Ἀγαθονίκου, Μεσ-
σηνίας κ. Χρυσοστόμου
καὶ Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων κ. Ἰε-
ζεκίηλ, τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ἀξώ-

Ὁ Ἀυτοκράτωρ τῆς Αἰθιοπίας Χάιλε Σελάσιε Α' φέρων τὸν
ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος δωρηθέντα Αὐτῷ ἐπιστή-
θιον Σταυρόν.

μησ κ. Νικολάου καὶ τοῦ Ἀρχιγραμματέως τῆς
Ἱερᾶς Συνόδου Πανοσιολογιωτάτου Ἀρχιμανδρί-
του κ. Χρυσοστόμου
Θέμελη, μετέβη εἰς τὸ
μέγαρον Μαξίμου, ἐνθα
ἐφιλοξενεῖτο ὁ Αὐτο-
κράτωρ, καὶ μετὰ προσ-
φώνησιν, ἐν ἣ ἐξῆρε τὴν
εὐσεβειαν Αὐτοῦ πρὸς
τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν
ἀποστολὴν Αὐτοῦ ὡς
χριστιανοῦ Ἀυτοκρά-
τορος, ἀνήρητησεν ἰδιο-
χείρως ἐπὶ τοῦ στήθους
τῆς Α.Α.Μ. χρυσοῦν ἐ-
πιστήθιον Σταυρόν, ὡς
δώρον καὶ εὐλογίαν τῆς
Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλά-
δος.

Ὁ Ἀυτοκράτωρ, ἀ-
παντήσας εἰς τὴν προσ-
φώνησιν τῆς Α. Μακα-
ριότητος, ἠὲ χαρίστησε
διὰ λόγων εὐσεβείας
καὶ ἀγάπης πρὸς τὴν
Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Ἔ-
θνος ἡμῶν καὶ ἐξῆρε
τοὺς ἀπ' ἀρχαιοτάτων
χρόνων συνδέοντας τὴν
Ἑλληνικὴν καὶ τὴν Αἰ-
θιοπικὴν Ἐκκλησίαν δε-
σμούς, οἵτινες ἐπ' ἐσχά-
των καθίστανται στενώ-
τεροι.

Ἡ τε εἰδικῶς πρὸς
τοῦτο συνταχθεῖσα Ἀ-
κολουθία τῆς ἱερᾶς τε-
λετῆς τῆς Δοξολογίας
καὶ ἡ πρὸς τὸν Αὐ-
τοκράτορα προσφώνη-
σις τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου δημοσιεύ-
ονται περαιτέρω ἐν τῷ παρόντι φύλλῳ.

ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

**Ἐπὶ τῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐλεύσει τοῦ Ἀυτοκράτορος τῆς Αἰθιοπίας Χάϊλε Σελάσιε Α΄. Ἡ Δοξολογία. Ἡ προσφωνήσις τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου.— Ε. Γ. Μ., Ἡ ἱερά ἱστοριογραφία τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου.— Σοφοκλ. Δ. Δάλλη, Ὁ πρῶτος χριστιανὸς Αἰθίοψ.— Ὁ Ἀυτοκράτωρ τῆς Ἀβησσυνίας Ἰωάννης πρὸς τὸν Ἱεροσόλυμον Σωφρόνιον.— Μητρ. πρ. Ἀλήμου Βασιλείου, Ὁ Ἔθνομάρτυς Μητροπολίτης Ἀλήμου Ἰωακείμ ὁ Χῖος.— Νικολ. Β. Τωμαδάκη, Γεώργιος ὁ Σχολάριος καὶ αἱ πολιτικά του ἀντιλήψεις.— Πρωθ. Νικολ. Π. Παπαδοπούλου, Περὶ τὴν σύλληψιν τοῦ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανοῦ.— Ἀρχιμ. Παντελ. Καρανικόλα, Ἡ Φιλοκαλία τῶν Νηπικῶν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ περιεχόμενα ἔργα.— Ἐδνυχίας Νανάκου, Ἡ μόρφωσις τῆς προπαιδικῆς ἡλικίας.— Γεωργ. Β. Τούλια, Ἐκκλησιαστικὸν Μουσεῖον τῆς Ὁρθοδόξου Σερβικῆς Ἐκκλησίας.— Αρχιμ. Φρουμεντίου Νάσιου, Τὸ Πατριαρχεῖον Ἀντιοχείας.— Παρατηρήσεων Στήλη: Συγκινήσεων ἡμέρα. Δὲν θὰ φιμωθῇ. Ἐπικινδύνοι ἐκδηλώσεις. «Ἐν φυλακῇ ἡμῶν...». Αρχιμ. Σεραφείμ Παπακώστας (+).— Χρονικά.— Βιβλιογραφία.*

ΔΟΞΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΕΛΕΥΣΕΙ
ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΤΗΣ ΑΙΘΙΟΠΙΑΣ

Ἡ ἐν τῷ Καθεδρικῷ ναῷ τῶν Ἀθηνῶν ἐπὶ τῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐλεύσει τοῦ Ἀυτοκράτορος τῆς Αἰθιοπίας Χάϊλε Σελάσιε Α΄ γενομένη Δοξολογία ἐτελέσθη κατὰ τὸ κατωτέρω Τυπικόν. Τὸ κείμενον ταύτης, ἐκδοθὲν ἐκ τῶν Τυπογραφείων τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας εἰς πολυτελεῆ χρυσοῦτον καλλιτεχνικὸν τεύχος, παρεδόθη εἰς ἀνάμνησιν τῇ Α. Α. Μ. ὑπὸ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σπυριδωνος.

Ὁ Χορός.

(Ἐν τῷ εἰσερχομένῳ τοῖς Βασιλεῖς).

Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν Σου...

Ὁ Διάκονος.

Εὐλόγησον, Δέσποτα.

Ὁ Ἀρχιερεὺς.

Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, πάντοτε νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων.

Ὁ Χορός.

Ἀμήν.

Τὸν θεῖον οἶτον,
τὸν τὰς καρδίας στηρίζοντα,
φερονύμως τῆς κλήσεως
σιτοδοτῶν, ἀναδέδειξαι
τῶν Αἰθιόπων ἀπόστολος
καὶ τὰ πάντα πωλήσας,
ἕνα ἡγόρασας ἀληθῶς
μαργαρίτην πολύτιμον.
Πάτερ Ἱερόρχα Φρουμέντιε,
πρόσβενε Χριστῷ τῷ Θεῷ,
σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Ὡς τῶν αἰχμαλώτων ἐλευθερωτῆς...

Δόξα Σοι τῷ δεῖξαντι τὸ φῶς· δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία.

Κύριε, ἐν τῇ δυνάμει Σου εὐφρανθήσεται ὁ Βασιλεὺς καὶ ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ Σου ἀγαλλιάσεται σφόδρα.

Τὴν ἐπιθυμίαν τῆς καρδίας αὐτοῦ ἔδωκας αὐτῷ καὶ τὴν θέλησιν τῶν χειλέων αὐτοῦ οὐκ ἐστέρησας αὐτόν.

Μεγάλη ἡ δόξα αὐτοῦ ἐν τῷ σωτηρίῳ Σου· δόξαν καὶ μεγαλοπρέπειαν ἐπιθήσεις ἐπ' αὐτόν.

Ὅτι ὁ Βασιλεὺς ἐλπίζει ἐπὶ Κύριον καὶ ἐν τῷ ἐλέει τοῦ Ὑψίστου οὐ μὴ σαλευθῇ.

Κύριε, σῶσον τὸν Βασιλέα. Κύριε, σῶσον τὸν Βασιλέα. Κύριε, σῶσον τὸν Βασιλέα καὶ ἐπάκουσον ἡμῶν, ἐν ἧ ἂν ἡμέρᾳ ἐπικαλεσώμεθα Σου.

Ἀλληλουῖα. Ἀλληλουῖα. Ἀλληλουῖα. Δόξα σοι, ὁ Θεός. Ἀλληλουῖα.

Ὁ Διάκονος.

Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός Σου· δεόμεθά Σου, ἐπάκουσον καὶ ἐλέησον.

Ὁ Χορός.

(Καθ' ἐκάστην δέησιν).

Κύριε, ἐλέησον. Κύριε, ἐλέησον. Κύριε, ἐλέησον.

Ὁ Διάκονος.

Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων Χριστιανῶν.

Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν Σπυριδωνος, τῆς Ἱεράς ἡμῶν Συνόδου καὶ πάσης τῆς ἐν Χριστῷ ἡμῶν Ἀδελφότητος.

Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν Βασιλέων, τοῦ Ἀυτοκράτορος τῆς Αἰθιοπίας Χάϊλε Σελάσιε τοῦ Α΄, μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ Ἀυτοκρατορίδας Μανὲν καὶ τοῦ Διαδόχου αὐτῶν Ἀσφᾶ Ὀυεσσέν, τῶν Βασιλέων ἡμῶν Παύλου καὶ Φρειδερίκης μετὰ τοῦ Διαδόχου αὐτῶν Κωνσταντίνου καὶ παντὸς χριστιανοῦ Ἀυτοκράτορος καὶ Βασιλέως, κράτους, νίκης καὶ καταστάσεως αὐτῶν.

Ἐτι δεόμεθα καὶ ὑπὲρ τοῦ εἰσακοῦσαι Κύριον τὸν Θεὸν φωνῆς τῆς δεήσεως ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ ἐλεῆσαι ἡμᾶς.

Ὁ Χορός.

Κύριε, ἐλέησον.

Ὁ Διάκονος.

Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Ὁ Ἀρχιερεὺς.

Ἐπάκουσον ἡμῶν, ὁ Θεός, ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ἡ ἐλπὶς πάντων τῶν περῶτων τῆς γῆς· ὁ ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου μέχρι δυσμῶν καὶ ἀπὸ βορρᾶ ἕως νότου ἀπάσης ἀρούρης ἀνάσσει· ὁ οὐρανοῦ τῶν ἄστρων καὶ θαλάσσης τῶν ὑδάτων κραταιῶς βασιλεύων. Σοὶ γὰρ ἡ πᾶσα κτίσις ἐδρασαίται καὶ τῇ Σῇ προνοίᾳ ὁ σύμπας κόσμος συντητῆρηται καὶ τῇ Σῇ μεγαλειό-

τητι τὰ πάντα προσπίπτει, τὰ τε ὄρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα. Σὺ, ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα ὑπάρχων, τὴν ἱερατικὴν ἡμῖν ἀξίαν παρέχῃ· καὶ τῶν αἰῶνων ἀδιαδόχως βασιλεύων, τῆς βασιλείας τὸ σκήπτρον χερσὶν ἀνθρώπων ἐμπιστεύῃ· εἰ δὲ καὶ τοῖς Ἀγγέλοις ἐν οὐρανοῖς δεδόξασαι, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐν τῇ γῆ καταδέχῃ δοξάζεσθαι, Ὅν καὶ νῦν ἡμεῖς τὸν ὑπὸ τῶν Χερουβείμ ἀνυμνούμενον ἱκετησίως ὑμνοῦμεν. Βασιλεῦ ἐπουράνιε, πρόσδεξαι τὴν δέησιν ἡμῶν σήμερον, ἣν ὑπὲρ τῶν πιστῶν Σου Βασιλέων Σοὶ προσάγομεν· ἐπιμέτησον τὰ ἔτη αὐτῶν ὡς πλεῖστα καὶ ἀγαθὰ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ· κρατύνον αὐτῶν τὴν βασιλείαν καὶ κραταίωσον τὸ σκήπτρον ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν, ἵνα δικαιοσύνη ἀνατελῇ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν καὶ πληθὸς εἰρήνης· προστάτας γὰρ τούτους καὶ οὐ δυνάστας τοῦ χριστιανώμου Σου ἔταξας λαοῦ, ἔργων καλῶν προΐστασθαι καὶ καλὰ προνοεῖσθαι ἐνώπιον πάντων ἀνθρώπων. Μνήσθητι, Κύριε, τοῦ πιστοῦ τῶν Αἰθιοπίων Ἀυτοκράτορος Χάϊλε Σελάσιε τοῦ Α', ὑπὲρ γὰρ τούτου ἡ σύναξις αὕτη τοῦ λαοῦ Σου μετὰ τῶν εὐσεβεστάτων ἡμῶν Βασιλέων. Οὐτός, ἀγαθὸς καὶ φιλόχριστος ὢν, ἀγαπᾷ τὸ ἔθνος αὐτοῦ καὶ πρότερον μὲν συγκρατοῦμενος, πᾶσαν ταιλαπωρίαν καὶ θλίψιν μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ὑπήνεγκε, νῦν δὲ πάντα πόνον ἔχει καὶ κόπον, ἵνα εἰς φῶς ἀληθείας ἀγαγῇ τὸ ὑπῆκοον. Μνήσθητι, Κύριε, τοῦ λαοῦ τῶν Αἰθιοπίων, ὅτι κάλλιστοι ἀνθρώπων Αἰθίοπες ἀπὸ χρόνων ἀρχαίων καὶ λαὸς θεοσεβέστατος· ἀπὸ γὰρ Αἰθιοπίας ἦλθεν ἡ Βασιλίσα Νότου, τὴν σοφίαν Σολομῶντος θαυμάσουσα· Αἰθίοψ δὲ ὁ Ἀβδεμελέχ, ὃς Ἰερεμίαν τὸν Προφήτην τὸν μέγαν ἀπὸ τοῦ λάκκου, ᾧ ἐμβέβλητο, διεσώσατο· Αἰθίοψ δὲ καὶ ὁ ἀνῆρ, ὃς μελετῶν ἐν τῷ λόγῳ Σου ἡμέρας καὶ νυκτός, διὰ Φιλίππου τοῦ Διακόνου, σπεύδων ἅμα τε καὶ χαίρων, τὸ Βάπτισμα ἐδέξατο. Ἔτι, Κύριε, μνήσθητι τῶν λόγων Σου, ὧν εἶπας ἐν τοῖς Προφήταις καὶ ἐν τοῖς Ψαλμοῖς· ὅτι δὴ «ἐκ περάτων ποταμῶν Αἰθιοπίας οἴσουσι θυσίας μοι» καὶ «βασιλεῖς Ἀράβων καὶ Σαβᾶ δῶρα προσάξουσιν» καὶ «Αἰθιοπία προφθᾷσει χεῖρα αὐτῆς τῷ Θεῷ». Νῦν οὖν εἰς σημεῖον ἢ ἐν ἡμῖν τοῦ Ἀυτοκράτορος τῆς Αἰθιοπίας παρουσία γένοιτο καὶ πέρας λάβοι ταχὺ τῶν ἀρχαίων Σου λόγων ἢ ἐκπλήρωσις, ἵνα Σοὶ τὰ ἔθνη πάντα δουλεύσωσι, καὶ πάντες οἱ λαοὶ Σοὶ δόξαν ὀρθοδόξως ἀναπέμψωσι, καὶ πάντες οἱ Βασιλεῖς πιστῶς καὶ εὐλαβῶς Σε προσκυνήσωσιν· Ὅτι Σοὶ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

Ὁ Διάκονος.

Πολλὰ τὰ ἔτη τοῦ Ἀυτοκράτορος τῶν Αἰθιοπίων Χάϊλε Σελάσιε τοῦ Α'.

Ὁ Χορός.

Ζελαχαλέμ γιανουρελὲν (τρὶς).

Ὁ Διάκονος.

Ὁ Θεὸς εὐλόγησαι αὐτὸν μετὰ τῆς συζύγου αὐ-

τοῦ Ἀυτοκράτειρας Μανὲν καὶ τοῦ Διαδόχου αὐτῶν Ἀσφᾶ Οὐεσσέν.

Ὁ Χορός.

Εἰς πολλὰ ἔτη (τρὶς).

Ὁ Διάκονος.

Πολλὰ τὰ ἔτη καὶ ἀγαθὰ τῶν τῆς Αἰθιοπίας φιλοχρίστων Ἀυτοκρατόρων καὶ τῶν τῆς Ἑλλάδος εὐσεβῶν Βασιλέων Παύλου καὶ Φρειδερίκης μετὰ τοῦ Διαδόχου αὐτῶν Κωνσταντίνου.

Ὁ Χορός.

Πολλὰ τὰ ἔτη τῶν χριστιανῶν Βασιλέων.

Ὁ Διάκονος.

Κύριε, ἐλέησον (τρὶς). Δέσποτα ἅγιε, εὐλόγησον.

Ὁ Ἀρχιερεὺς.

Δόξα Σοι, ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξα Σοι. Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν, ταῖς πρεσβείαις τῆς Παναχράντου καὶ Παναγίας Ἀυτοῦ Μητρός, τῶν ἁγίων, ἐνδόξων καὶ πανευφύμων Ἀποστόλων, τῶν ἁγίων καὶ ἐνδόξων θεοστέπτων Βασιλέων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης, τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν καὶ Ἀποστόλου τῶν Αἰθιοπίων Φρουμεντίου, τοῦ ἁγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ τροπαιοφόρου καὶ πάντων τῶν ἁγίων, ἐλεῆσαι καὶ σῶσαι ἡμᾶς, ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος καὶ ἐλεήμων Θεός.

Ὁ Χορός.

(Ἐν τῷ τελείσθαι τὴν Ἀπόλυσιν, ἡμυφώνως)

Τὸν Δεσπότην καὶ Ἀρχιερέα ἡμῶν. . .

(Εἶτα τοὺς Πολυχρονισμούς·)

Πολυχρόνιον ποιῆσαι Κύριος ὁ Θεὸς τὸν εὐσεβέστατον Ἀυτοκράτορα Αἰθιοπίας Χάϊλε Σελάσιε τὸν Α' καὶ τὴν εὐσεβεστάτην σύζυγον αὐτοῦ Ἀυτοκράτειραν Μανὲν, σὺν τῷ εὐσεβεστάτῳ Διαδόχῳ αὐτῶν Ἀσφᾶ Οὐεσσέν. Κύριε, φύλαττε αὐτοὺς εἰς πολλὰ ἔτη.

Πολυχρόνιον ποιῆσαι Κύριος ὁ Θεὸς τὸν εὐσεβέστατον Βασιλέα ἡμῶν Παῦλον, σὺν τῇ εὐσεβεστάτῃ Βασιλίσῃ ἡμῶν Φρειδερίκῃ καὶ τῷ εὐσεβεστάτῳ Διαδόχῳ αὐτῶν Κωνσταντίνῳ. Κύριε, φύλαττε αὐτοὺς εἰς πολλὰ ἔτη.

Ὁ Ἀρχιερεὺς.

Δι' εὐχῶν τῶν ἁγίων Πατέρων ἡμῶν, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐλέησον καὶ σῶσον ἡμᾶς.

Ὁ Μ. Ἀρχιμανδρίτης.

Δι' εὐχῶν τοῦ ἁγίου Δεσπότην ἡμῶν, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐλέησον καὶ σῶσον ἡμᾶς.

Ὁ Χορός.

Ἀμήν.

Η ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΜΑΚ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑ ΤΗΣ ΑΙΘΙΟΠΙΑΣ

Κατά την πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα τῆς Αἰθιοπίας Χάιλε Σελάσιε Α' ἐπίδοσιν τοῦ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος δωρηθέντος Αὐτῷ ἐπιστηθίου Σταυροῦ, ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σπυρίδων προσεφώνησε τῆ Α. Α. Μ. ὡς ἀκολούθως.

Αὐτοκράτορ,

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος διὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, διερμηνεύουσα τὰ εἰλικρινῆ αἰσθήματα τοῦ πληρώματος αὐτῆς πρὸς τὸ ἱερὸν πρόσωπον τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Αἰθιοπίας καὶ ἐκδηλοῦσα τὴν ἀγάπην καὶ τὴν τιμὴν αὐτῆς πρὸς τὸν χριστὸν Κύριον, προσφέρει Σοὶ ἐπὶ τῇ ἐπισκέψει τῆς Πατρίδος ἡμῶν, ἀντὶ παντὸς ἄλλου ἀξίου ἱερατικοῦ καὶ βασιλικοῦ δώρου, τὸν ἐπιστηθίον τοῦτον Σταυρὸν, τὸ ἱερὸν σύμβολον τῆς χριστιανωσύνης.

Φέρον τοῦτον ἐπὶ τοῦ τετιμημένου Σου στήθους, Αὐτοκράτορ, θὰ ἐνθυμῆσαι, ὡς πιστὸς καὶ χριστὸς Κύριον, διὸ ὁ Σταυρὸς συμβολίζει τὸ σκληρὸν μεγαλεῖον τοῦ Πάθους, ἀλλὰ καὶ ὅτι ὁ Σταυρὸς εἶναι τὸ ἀήττητον λάβαρον τῆς Ἀναστάσεως. Ὁ Σταυρὸς εἶναι τῶν πιστῶν Βασιλέων ἡ ἀήττητος πανοπλία καὶ διὰ τοῦ Σταυροῦ ἡ νίκη καὶ ἡ ἀνάστασις εἰς τοὺς εὐσεβεῖς λαοὺς εἶναι πραγματικότης εἰς τοὺς αἰῶνας.

Ἀκριβῶς δὲ εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο αἱ σελίδες τοῦ ἐθνικοῦ βίου τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Αἰθιοπίας, ἀπὸ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους, ἔχουσι πολλὰς ὁμοιότητας καὶ πολλὰ κοινὰ σημεῖα. Οἱ Αἰθίοπες καὶ οἱ Ἕλληνες εἶναι ἀρχαιότατοι λαοί, δύο ἔθνη ἐξ ἴσου ἐνδοξα, τὰ ὁποῖα ὀφείλουσι τὴν ἐπιβίωσίν των καὶ τὴν λαμπρὰν ἱστορίαν των εἰς σκληροὺς ἀγῶνας καὶ θυσίας, ἐμπνεομένας ἀπὸ τὴν πρὸς τὸν Θεὸν εὐσεβίαν καὶ ἀπὸ τὴν πρὸς τὴν Πατρίδα καὶ τὴν ἐλευθερίαν ἀγάπην. Μόλις πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἡ Αἰθιοπία καὶ ἡ Ἑλλὰς διήλθον κοινὴν ἐθνικὴν περιπέτειαν.

Υπάρχει λοιπὸν μία κοινότης περιστάσεων καὶ γεγονότων εἰς τὸν ἐθνικὸν βίον τῶν δύο λαῶν, ἡ ὁποία δημιουργεῖ μίαν πνευματικὴν συγγένειαν μεταξὺ αὐτῶν, ὥστε ἡ παρουσία τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Αἰθιοπίας μεταξὺ ἡμῶν νὰ προκαλῆ εἰς ἡμᾶς εἰλικρινῆ καὶ βαθέα συναισθήματα πρὸς τὸ ἱερὸν πρόσωπον Αὐτοῦ τούτου τοῦ μαρτυρικοῦ καὶ ἡρωϊκοῦ Ἡγέτου καὶ πρὸς τὸν ἱστορικὸν λαόν Του, τὸν ὁποῖον δεξιῶς κυβερνᾷ, ὡς χριστιανὸς Βασιλεὺς.

Ἄλλ' ἡμᾶς σήμερον, Αὐτοκράτορ, οἵτινες δὲν εἴμεθα μόνον ἀπόγονοι τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας, ἰδιαιτέρως συγκινεῖ τὸ γεγονός, ὅτι βλέπομεν τὸν χριστὸν Κύριον ἐν μέσῳ ἡμῶν καὶ ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ πιστοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Αἰθιοπίας ἀναγνωρίζομεν ἓνα χριστιανὸν Βασιλέα, ὅστις, ὡς οἱ Ἕλληνες χριστιανοὶ Αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου, φέρει τὸν τίτλον καὶ περιβάλλεται τὴν ἱερὰν πορφύραν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ἀξιώματος.

Γνωρίζομεν τὴν διακρίνουσαν τὸν Αὐτοκράτορα τῆς Αἰθιοπίας ἀγάπην καὶ τὸν βαθὺν αὐτοῦ σεβασμὸν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ γνωρίζομεν, ὅτι ἡ εὐλάβεια αὕτη δὲν ἀποτελεῖ δι' Αὐτὸν κατὰ παράδοσιν καὶ συνήθειαν αἰσθημα, ἀλλ' εἶναι λογικὴ πίστις καὶ πραγματικὴ πεποίθησις ἐπὶ τοῦ ἱστορικοῦ γεγονότος, ὅτι ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία — ἐν τῇ Ἀνατολῇ δὲ ἡ Ὀρθόδοξος Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία — εἶναι μήτηρ καὶ τροφὸς τῶν λαῶν, ἡ δὲ χριστιανικὴ θρησκεία ἡ μεγίστη δύναμις καὶ ὁ πρῶτος καὶ κύριος παράγων τῆς εὐνομίας καὶ ἐκπολιτίσεως τῶν κοινωτιῶν.

Τὸ τελευταῖον τοῦτο καθορίζει καὶ ὁλοκληρώνει τὴν ἀποστολὴν τοῦ πιστοῦ τῆς Αἰθιοπίας Αὐτοκράτορος, ὅστις δὲν εἶναι μόνον ἐθνικὸς καὶ πολιτικὸς ἡγέτης τοῦ λαοῦ Του, ἀλλὰ καὶ προστάτης τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἱεραπόστολος τῆς Ὀρθοδοξίας ἐν τῇ ἀφρικανικῇ Ἡπείρῳ.

Αἱ σκέψεις αὐτὰ ἐνέπνευσαν εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἵνα ἐκλέξῃ ὡς ἀξίον ἱερατικὸν καὶ βασιλικὸν δῶρον πρὸς τὸν γενναῖον καὶ εὐσεβῆ Αὐτοκράτορα τῆς Αἰθιοπίας τὸν Τίμιον Σταυρὸν, ὅστις εἶναι τὸ ἐθνικὸν καὶ θρησκευτικὸν σύμβολον τῶν πιστῶν Βασιλέων καὶ τῶν χριστιανικῶν λαῶν. Τοῦτον φέρον φυλακτήριον ἐπὶ τὸν στήθους Σου, Λέον Νικητὰ ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα, Βασιλεὺ τῶν Βασιλέων τῆς Αἰθιοπίας, ἐκλεκτὸ τοῦ Θεοῦ καὶ χριστὸς Κυρίου, ζῆθι καὶ βασιλευε εἰς ἔτη πολλά· ἐν τούτῳ νίκα τοὺς ἐχθροὺς τῆς Πίστεως καὶ τῆς Πατρίδος Σου καὶ δι' αὐτοῦ κυβέρνα τὸν εὐσεβῆ καὶ φιλόπατριν λαόν Σου.

Η ΙΕΡΑ ΑΣΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΚΟΙΜΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

Ἡ εορτὴ τῆς τελευταίας τῆς Παρθένου Μαρίας, τὴν ὁποῖαν χαρακτηριστικώτατα γνωρίζει ἡ Ἐκκλησία μας ὡς εορτὴν τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ὄχι μόνον δὲν ὑστερεῖ, ἀλλὰ καὶ ὑπερέχει ἐνίοτε ἀπὸ τὰς ἄλλας θεομητορικὰς εορτὰς εἰς ποιητικὴν καὶ μουσικὴν ἐμπνευσιν, ὡς ἀποτελοῦσα, αὐτὸ τοῦτο, τὴν εορτὴν τοῦ θριάμβου τῆς Παναγίας καὶ τῆς πανηγυρικῆς Τῆς εισόδου εἰς τὰ ὑπερκόσμια Ἅγια τῶν Ἁγίων, ὅπου, πλησίον τοῦ θρόνου τῆς δόξης τοῦ ἐξ Αὐτῆς σαρκωθέντος Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, πρωτεύει μεταξὺ τῶν ἐκλεκτῶν Αὐτοῦ. Ἡ ὡραία ἄσματογραφία, τὴν ὁποῖαν διακεκριμένοι ἐκκλησιαστικοὶ μελωδοὶ ἀφιέρωσαν εἰς τὴν ἱερὰν ταύτην εορτὴν, ἀρχομένη ἀπὸ τῶν Προεορτιῶν τῆς ἰδ' Αὐγούστου καὶ φθάνουσα εἰς τὸ κατακόρυφον τῆς ἐμπνεύσεως κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς εορτῆς (ιε' Αὐγούστου), τερατίζεται εἰς τὰ Μεθέορτα, τὰ ὁποῖα συνεχίζονται ἐν τῇ Ὀρθόδοξῳ Ἐκκλησίᾳ μέχρι τῆς κγ' Αὐγούστου, ὅτε, κατὰ τὴν τυπικὴν διάταξιν τῆς Ἐκκλησίας μας, «ἀποδίδεται ἡ εορτὴ» καὶ ἐπαναλαμβάνονται τὰ ἱερὰ ἄσματα αὐτῆς.

Τὰ ἄσματα τῶν Προεορτιῶν τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου προπαρασκευάζουν τοὺς πιστοὺς εἰς τὴν

ὑποδοχὴν τῆς μεγάλης ταύτης ἑορτῆς καί, τρόπον τινά, παρακολουθοῦν τὰς ἐτοιμασίας, αἱ ὁποῖαι γίνονται διὰ τὴν θριαμβευτικὴν ἐκ τοῦ κόσμου ἔξοδον τῆς Μητρὸς τοῦ Κυρίου. Μακρὰν δὲ τοῦ νὰ εἶναι ἡ ἔξοδος τῆς ἀφορμὴ πένθους—ὡς εἶναι τῶν κοινῶν θνητῶν ὁ θάνατος—θὰ εἶναι ἀφορμὴ πανηγύρεως καὶ χαρᾶς :

Ἐν κυμβάλοις ἠχήσωμεν,
ἐν ᾠδαῖς ἀλαλάζωμεν,
ἑορτὴν ἐξόδιον προεξάρχοντες
καὶ ἐπιτύμβια ἕσματα
φαιδρῶς ἐκβοήσωμεν (1).

Εἶναι δὲ ἀφορμὴ πανηγύρεως καὶ ἀπαιτεῖται φαιδρὰ ἕσματα ἢ κατὰ τὸ φαινόμενον ἐπιθανάτιος αὕτη ἑορτή, διότι ἡ «Μήτηρ τοῦ Θεοῦ» πρόκειται νὰ μεταβῇ «πρὸς τὰ ἄνω... πρὸς παλινζῶον καὶ θεῖαν μεδισταμένη λαμπρότητα» (2), καὶ Αὐτὴ ἀκόμη ἢ μέλλουσα ν' ἀπέλθῃ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου, «ἡ ἔμψυχος πόλις τοῦ πάντων δεσπόζοντος», μετὰ χαρᾶς «ἐπείγεται» νὰ παραδώσῃ εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Υἱοῦ Αὐτῆς τὴν παναγίαν ψυχὴν, «μεδισταμένη πρὸς αἰωνίαν κατοίκησιν», ὅπου, «εἰς τὰ κρείττω βασίλεια», θὰ συνδιαμένη ἐφεξῆς («συγχορεύειν») μετὰ τοῦ Υἱοῦ Αὐτῆς (3). Διὰ τοῦτο κανεὶς δὲν πρέπει νὰ καθυστερήσῃ, πάντες ἀνεξαιρέτως πρέπει νὰ παρευρεθοῦν ἐν εὐλαβεῖ συναγεμῶ :

Ἰερῶν ὁ σύλλογος,
βασιλεῖς τε καὶ ἄρχοντες,
σὺν παρθένων τάγμασι
νῦν προφθάσατε,
ἅπας λαὸς τε συνδράμετε,
ᾧδῃν ἐπιτάφιον
ἀναπέμποντες ὁμοῦ (4).

Ἡ Θεοτόκος Μαρία, ἡ χρηματίσασα «οἶκος τὸν τοῦ παντὸς συνοχέα ὁ χωρήσας», ἀπερχομένη ἐκ τοῦ κόσμου τούτου, «μεταβαίνει οἰκῆσαι πρὸς οὐρανούς», διότι ἔχει ἤδη ἀναδειχθῆ, διὰ τῆς ἐν Αὐτῇ σαρκώσεως τοῦ θεοῦ Λόγου, «οὐρανὸς Χριστοῦ καὶ θρόνος καὶ μέγα παλάτιον» (5), γενομένη

Νύμφη ἢ τοῦ Θεοῦ,
Βασίλισσα Παρθένος,
τῶν ἐκλεκτῶν ἢ δόξα,
καύχημα τῶν παρθένων (6).

Ὁραϊότατα ἐκφράζεται ἡ ἔννοια τῆς ὅλης ἁματογραφίας ταύτης εἰς τὸ ἐξῆς περιληπτικώτατον ποίημα:

Λαοὶ προσκιρήσατε,
χεῖρας κροτοῦντες πιστῶς,
καὶ πόθῳ ἀθροίσθητε
σήμερον, χαίροντες
καὶ φαιδρῶς ἀλαλάζοντες
πάντες ἐν εὐφροσύνῃ
τοῦ Θεοῦ γὰρ ἡ Μητηρ
μέλλει τῶν ἐπιγεῖων
πρὸς τὰ ἄνω ἀπαίρειν
ἐνδόξως, ἦν ἐν ὕμνοις αἶει,
ὡς Θεοτόκον, δοξάζομεν (7).

1. Τὸ α' Στιχηρὸν Προσόμοιον τοῦ Ἑσπερινοῦ.
2. Αὐτόθι.
3. Τὸ β' Στιχηρὸν τοῦ Ἑσπερινοῦ.
4. Τὸ γ' Στιχηρὸν τοῦ Ἑσπερινοῦ.
5. Τὸ α' Τροπάριον τῆς ζ' Ὁδῆς τοῦ Κανόνος.
6. Τὸ β' Στιχηρὸν τῶν Ἀποστίχων τοῦ Μικροῦ Ἑσπερινοῦ τῆς ιε' Αὐγούστου.
7. Τὸ Προεόρτιον Ἀπολυτίκιον.

Ἡ ἁματογραφία τῆς κυρίας ἡμέρας τῆς ἑορτῆς ἐκφράζει τὴν ἐκπληξιν τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὸν θάνατον τῆς Μητρὸς τοῦ Θεοῦ :

Ὡ τοῦ παραδόξου θαύματος!
ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς
ἐν μνημείῳ τίθεται! (1)

Διερμηνεύει τὸν θαυμασμὸν τῶν πιστῶν διὰ τὴν ἐκ τῶν περάτων τῆς Οἰκουμένης, κατὰ τὴν παράδοσιν, θαυμαστὴν συνάθροισιν τῶν Ἀποστόλων τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τὴν σεπτὴν σορὸν τῆς Παναγίου Μαρίας :

Θεαρχίῳ νεύματι
πάντοθεν οἱ Θεοφόροι
Ἀπόστολοι, ὑπὸ νεφῶν
μετασίως αἰρόμενοι,
καταλαβόντες τὸ πανάχαρτον
καὶ ζωαρχικόν σου σκήνος,
ἐξόχως ἠσπάζοντο (2).

Περιγράφει τὸν θρίαμβον, ὅστις ἐπιφυλάσσεται εἰς τὴν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἀπερχομένην «παντάνασσαν θεόπαιδα», τῆς ὁποίας τὴν Κοίμησιν δοξάζουσιν «Ἐξουσία, Θρόνοι, Ἀρχαί, Κυριότητες, Δυνάμεις καὶ Χερουβείμ καὶ τὰ φοικτὰ Σεραφεῖμ» καὶ ἐνώπιον τῆς ὁποίας «προσπίπτουσι βασιλεῖς σὺν Ἀρχαγγέλοις καὶ Ἀγγέλοις» (3), ἐνῶ ἡ Γεθσημανὴ προτρέπεται νὰ εὐφρανθῇ, διότι γίνεται «τῆς Θεοτόκου τὸ ἅγιον τέμενος», καὶ οἱ πιστοὶ καλοῦνται νὰ ψάλλουν πρὸς τὴν ἀπερχομένην Θεοτόκον, «τὸν Γαβριὴλ κεκτημένοι ταξίαρχον», τὸ

Κεχαριτωμένη, χαῖρε
μετὰ σοῦ ὁ Κύριος,
ὁ παρέχων τῷ κόσμῳ
διὰ σοῦ τὸ μέγα ἔλεος (4).

Ἡ ἀρχαγγελικὴ αὕτη ἀναφώνησις πρὸς τὴν Κεχαριτωμένην Παρθένον, ἀποτελοῦσα οἶονεὶ τὴν ἐπαφὸν, ἣτις ἐπαναλαμβάνεται εἰς τὸ τέλος καὶ τῶν τριῶν «Στιχηρῶν» τοῦ Ἑσπερινοῦ, διὰ τῶν ὁποίων προοιμιάζεται ἡ ὅλη ἱερὰ ἁματογραφία τῆς ἡμέρας, ἐπισφραγίζει τὴν ἔκφρασιν τῶν αἰσθημάτων τῆς χαρᾶς καὶ τῆς ἱκανοποιήσεως, ὑπὸ τῶν ὁποίων διαπνέεται ὁ τὴν Ἐκκλησίαν ἐκπροσωπῶν ἱερός ὕμνογράφος, βλέπων διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς θερμῆς του πίστεως, ὅτι ὁ τάφος τῆς Θεοτόκου γίνεται «κλίμαξ πρὸς οὐρανόν» (5) καὶ δραματιζόμενος τὴν «εὐπρεπῆ» ταύτης δόξαν, τὴν «θεοπεγγέσιν ἐκλάμπουσαν χάρισι», βέβαιος, ὅτι ἡ ἀναδειχθεῖσα «τοῦ ὑψίστου θρόνος» δὲν εἶναι πλέον νεκρά, διότι «γῆθεν πρὸς οὐρανὸν μετέστη σήμερον» (6).

Συγκέντρωσιν τῶν αἰσθημάτων τούτων τῆς Ἐκκλησίας, καί, τρόπον τινά, συστηματικώτεραν αὐτῶν ἐκδήλωσιν ἀποτελεῖ τὸ κατατέρω ποίημα τοῦ Θεοφάνους, ἐν τῷ ᾧ ἐπιπλέον, διαζωγραφεῖται ζωηρῶς ὁ παγκόσμιος θρίαμβος τῆς Θεομήτορος, ὃν θριαμβευτικῶς ἐπίσης ἐξυμνεῖ :

Δεῦτε, φιλεόρτων τὸ σύστημα,
δεῦτε καὶ χορείαν στησώμεθα
δεῦτε καταστέψομεν ἕσματα

1. Τὸ α' Στιχηρὸν Αὐτόμελον τοῦ Μεγ. Ἑσπερινοῦ.
2. Τὸ α' Δοξαστικὸν τοῦ Μεγ. Ἑσπερινοῦ.
3. Τὸ γ' Στιχηρὸν τοῦ Μεγ. Ἑσπερινοῦ.
4. Τὸ β' Στιχηρὸν τοῦ Μεγ. Ἑσπερινοῦ.
5. Τὸ α' Στιχηρὸν τοῦ Μεγ. Ἑσπερινοῦ.
6. Τὸ β' Στιχηρὸν τοῦ Μεγ. Ἑσπερινοῦ.

τὴν Ἐκκλησίαν, τῇ καταπαύσει
τῆς Κιβωτοῦ τοῦ Θεοῦ.
Σήμερον γὰρ οὐρανὸς
ἐφαπτοὶ τοὺς κόλπους,
δεχόμενος τὴν τετοκυῖαν
τὸν ἐν πᾶσι μὴ χωρούμενον
καὶ ἡ γῆ τὴν πηγὴν
τῆς ζωῆς ἀποδιδοῦσα,
τὴν εὐλογίαν στολιζέται
καὶ εὐπρέπειαν.
Ἄγγελοι χοροστατοῦσι
σὺν Ἀποστόλοις, περιδεῶς
ἐνατενίζοντες ἐκ ζωῆς
εἰς ζωὴν μεθιστομένην
τὴν τεκοῦσαν τὸν ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς (1).

Οἱ Ἄγγελοι λοιπὸν παρίστανται ἀοράτως εἰς τὴν ἐπικήδειον τῆς Θεοτόκου ἐκφορὰν μετὰ τῶν «ἐκ περάτων» συναθροισθέντων ἐν Γεθσημανῇ Ἀποστόλων καί, παρακολουθοῦντες τὴν θαυμαστὴν ἐκφορὰν τοῦ ἡγιασμένου σκήνου, «ὑπερκοσμίως» προπορεύονται — ὡς ψάλλει ἄλλος ποιητῆς — προτρέποντες τὰς «ἀνωτέρας ταξιαρχίας» νὰ ὑποδεχθοῦν «ὑπερκοσμίως» τὴν εἰς τοὺς οὐρανούς ἀνερχομένην «τοῦ ἀενάου φωτὸς Μητέρα» (2).

Περὶ ἑορτῆς, ἄρα, μεγίστης πρόκειται καὶ διὰ τοῦτο ὁ ἱερός ὑμνογράφος δὲν θεωρεῖ τὰ ἰδικὰ του ἔσματα ὡς ἱκανὰ διὰ τὴν ἐξύμνησιν τῆς λαμπρότητός της καὶ παρίσταται ἀλλαχοῦ ἐπικαλούμενος τοῦ θεοπνεύστου Προφητάνακτος τὴν συνδρομὴν, τὸν ὁποῖον προσκαλεῖ, ἀπὸ τὰ βᾶθη τῶν αἰώνων, νὰ ἐνισχύσῃ τὴν προσπάθειάν του μετὰ τὴν ἰδικήν του θεοπνεύστον λύραν :

Ἄναβόησον, Δαβὶδ,
τίς ἡ παροῦσα Ἑορτή ; (3)

Καὶ παρίσταται ὁ Προφητάναξ ὑπακούων εἰς τὴν πρόσκλησιν καὶ ἐρχόμενος εἰς τὸ μέσον τῶν πανηγυριστῶν, διὰ νὰ τοὺς διαφωτίσῃ μετὰ τὸ ἰδικόν του προφητικὸν κῦρος, τὸ ὁποῖον γίνεται ἀκόμη μεγαλειότερον μετὰ τὴν πραγματοποίησιν τῆς παλαιᾶς του προορήσεως, διὰ τὴν ὁποίαν σεμνύνεται :

Ἦν ἀνύμνησα, φησὶν,
ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν Ψαλμῶν,
ὡς θυγατέρα Θεόπαιδα
καὶ Παρθένον,
μετέστησεν αὐτὴν
πρὸς τὰς ἐκείθεν μονὰς
Χριστός, ὁ ἐξ αὐτῆς
ἀνευ σποράς γεννηθεὶς (4).

Ἄλλος πάλιν ἱερός ποιητῆς, ὁ διάσημος Κοσμάς ὁ Μαΐουμᾶ, φέρει εἰς τὸ μέσον τὴν Μαριάμ, τὴν ἀδελφὴν τοῦ Μωϋσέως, καὶ τὴν καθιστᾶ ἀρχηγὸν τῆς πανηγύρεως, καί, ὅπως μετὰ τὴν θαυμαστὴν διάβασιν τῆς Ἑρμιθρᾶς θαλάσσης, τὴν παρουσιάζει προεξάρχουσαν καὶ τῶρα τῶν δοξολογιῶν, τὰς ὁποίας οἱ πιστοὶ ἀναπέμπουν πρὸς τὸν Μονογενῆ Υἱὸν τῆς Παρθένου ἐπὶ τῇ ἐξαιρέτῳ ταύτῃ τῆς Μητρὸς Του ἑορτῇ :

Πεποικιλμένη τῇ θεῖα δόξῃ,
ἡ ἱερά καὶ εὐκλεής,

1. Τὸ Δοξαστικὸν τῆς Λιτῆς.
2. Τὸ α' Δοξαστικὸν τοῦ Μεγ. Ἐσπερινοῦ.
3. Τὸ Κᾶθισμα τῆς α' Στιχολογίας τοῦ Ὁρθρου.
4. Αὐτόθι.

Ο ΠΡΩΤΟΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ ΑΙΘΙΟΥΨ

Τίς ἢ τίνες οἱ πρῶτοι εἰσηγηταὶ τοῦ χριστιανισμοῦ εἰς τὴν Αἰθιοπία, δὲν εἶναι ἐξηκριβωμένοι. Ἡ μὲν παράδοσις φέρει ὡς πρῶτους διδάξαντας τὸν χριστιανισμὸν ἐν Αἰθιοπία μοναχοὺς τινὰς τοῦ τάγματος τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου, ἡ δὲ ἱστορία δέχεται ὡς πρῶτον κήρυκα τοῦ χριστιανισμοῦ τὸν Φρουμέντιον, τὸν καὶ πρῶτον ἐν Αἰθιοπία κατασταθέντα κατὰ τὸν 4ον μ. Χ. αἰῶνα ἐπίσκοπον ὑπὸ τοῦ μεγάλου Ἀθανασίου. Ὑπὸ τῶν ἱστορικῶν, πάντως, σήμερον γίνεται δεκτόν, ὅτι ὁ χριστιανισμὸς ἐν Αἰθιοπία εἰσῆχθη πρὸ τοῦ 4ου αἰῶνος, ὁ δὲ Φρουμέντιος ὑπῆρξε κυρίως ὁ πρῶτος ὀργανωτῆς αὐτοῦ.

Πλὴν ὅμως, ὁ πρῶτος πιστεύσας εἰς Χριστὸν Αἰθιοῦς ἀναφέρεται εἰς τὸν κανόνα τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ ἀνάγεται εἰς τὴν ἀποστολικὴν περίοδον πολὺ δηλαδὴ ἐνωρίτερον τοῦ 4ου αἰῶνος. Τὸ γεγονός τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ Αἰθιοῦς τούτου εἰς τὸν χριστιανισμόν, πληρουμένης οὕτω καὶ τῆς προφητείας τοῦ προφητάνακτος Δαυὶδ, εἰπόντος «Αἰθιοπία προφθάσει χεῖρα αὐτῆς τῷ Θεῷ» (67,32), ἐξιστορεῖ ὁ Λουκάς εἰς τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων (8,26-39).

Κατὰ τὴν διήγησιν τῶν Πράξεων ἡ ἐπιστροφή ἐγένετο ὡς ἑξῆς : Ὁ Διάκονος Φίλιππος μετὰ τὸν λιθοβολισμόν τοῦ Στεφάνου εὐρέθη κηρύσσων καρποφόρος τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ εἰς Σαμάρειαν. Ὅτε ἦτο ἀκόμη ἐκεῖ, ἐγένετο λόγος Κυρίου δι' Ἀγγέλου πρὸς τὸν Φίλιππον, ἵνα καταλιπὼν τὴν Σαμάρειαν βαδίσῃ «ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν καταβαίνουσαν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Γάζαν». Ἐνῷ ἐβάδιζε τὴν ὁδὸν ταύτην, «ἰδοὺ ἀνὴρ Αἰθιοῦς εὐνοῦχος δυνάστης Κανδάκης τῆς βασιλείας Αἰθιοπῶν» ἐπέστρεφεν ἐξ Ἱερουσαλὴμ, ὅπου εἶχε μεταβῆ, ἵνα προσκυνήσῃ. Ἐποχούμενος δ' οὗτος ἄρματος ἀνεγίνωσκε τὴν Γραφὴν καὶ μάλιστα

Παρθένε, μνήμη σου,
πάντας συνῆγαγο
πρὸς εὐφροσύνην τοὺς πιστοὺς,
ἐξαρχούσης Μαριάμ,
μετὰ χορῶν καὶ τυμπάνων
τῷ σῶ ἄδοντας Μονογενεῖ
ἐνδόξως ὅτι δεδόξασται (1).

Μετὰ τοῦ αὐτοῦ ἐνθουσιασμοῦ, τέλος, καὶ ὁ ἱερός Δαμασκηνὸς ὕμνων τὴν δόξαν τῆς ἡμέρας ταύτης, συγκαλεῖ τὸν κόσμον ὀλόκληρον καὶ τὰ ὑπερκόσμια εἰς ἐγκωμιασμόν αὐτῆς καὶ ψάλλει :

Κροτεῖτωσαν σάλπιγγες
τῶν θεολόγων σήμερον,
γλῶσσα δὲ πολύφθογγος
ἀνθρώπων νῦν εὐφημεῖτω
περιηχέτω ἄη,
ἀπείρω λαμπόμενος φωτὶ
Ἄγγελοι ὑμνεῖτωσαν
τῆς Παρθένου τὴν Κοίμησιν (2).

E. Γ. Μ.

1. Ὁ Εἰρμὸς τῆς α' Ὁδῆς τοῦ Κανόνος τοῦ Κοσμᾶ.
2. Τὸ α' Τροπάριον τῆς ε' Ὁδῆς τοῦ Κανόνος τοῦ Δαμασκηνοῦ.

τὸν 'Ησαΐαν ἐκ τοῦ εὐρύτατα τότε καὶ ἐν κοινῇ χρῆσει ὄντος ἑλληνικοῦ κειμένου.

Ὁ Φίλιππος, προσεγγίσας τὸν Αἰθίοπα, ἀπηύθυνε πρὸς αὐτὸν τὴν ἐρώτησιν: «ἀρὰ γε γινώσκεις ἂ ἀναγινώσκεις;» Ὁ Αἰθίοψ πράγματι, μὴ κατανοῶν τὸ τοῦ 'Ησαΐου χωρίον, τὸ ὁποῖον ἀνεγίνωσκε τὴν στιγμὴν ἐκείνην καὶ τὸ ὁποῖον ἀνεφέρετο εἰς τὸν σταυρικὸν θάνατον τοῦ Κυρίου, παρεκάλεσε τὸν Φίλιππον νὰ ἀνέλθῃ ἐπὶ τοῦ ἄρματος καὶ ἐξηγήσῃ εἰς αὐτὸν αὐτό. Ὁ Φίλιππος, ἐπωφεληθεὶς τῆς προσκλήσεως τοῦ Αἰθίοπος, ἤρχισε νὰ ἐρμηνεύῃ πρὸς αὐτὸν τὴν ἔννοιαν καὶ τὸ περιεχόμενον τοῦ χωρίου τούτου τοῦ 'Ησαΐου καὶ ἐντεῦθεν νὰ διδάσκῃ αὐτὸν περὶ τοῦ Χριστοῦ· «ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς γραφῆς (=τοῦ χωρίου) ταύτης εὐηγγελίσατο αὐτῷ τὸν 'Ιησοῦν» λέγουσι αἱ Πράξεις.

Ἐκ τῆς διδασκαλίας τοῦ Φίλιππου τόσον διεφώτισθη ὁ Αἰθίοψ οὗτος καὶ τόσον κατενύγη τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ καὶ ἐπίστευσεν εἰς Χριστὸν, ὥστε, ὅτε ἐπλησίασαν εἰς τινὰ πηγὴν, ὅπως αὐθορμήτως ἀπευθυνθεὶς πρὸς τὸν Φίλιππον, εἶπε: «'Ιδοὺ ὕδωρ· τί κωλύει με βαπτισθῆναι;» Μετὰ τὴν ἐκδηλωθεῖσαν ταύτην ἐπιθυμίαν ἀκολουθεῖ ἐρωταπόκρισις μεταξὺ Φίλιππου καὶ Αἰθίοπος, καθ' ἣν λαμβάνει χώραν ἡ ὁμολογία πίστεως εἰς Χριστὸν καὶ μετ' αὐτὴν ἡ βάπτισις. Δηλαδή λαμβάνει χώραν ἡ τελετὴ τοῦ μυστηρίου τοῦ βαπτίσματος ἐν τῇ στοιχειώδει του μορφῇ. Τὸ χωρίον τοῦτο, λίαν σημαντικόν, ἔχει ὡς ἑξῆς: «'Ιδοὺ ὕδωρ τί κωλύει με βαπτισθῆναι; εἶπε δὲ ὁ Φίλιππος· εἰ πιστεύεις ἕξ ὅλης τῆς καρδίας, ἔξεστιν· ἀποκριθεὶς δὲ (ὁ Αἰθίοψ) εἶπε· πιστεύω τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ εἶναι τὸν 'Ιησοῦν Χριστὸν» καὶ ἐκέλευσε στήναι τὸ ἕρμα καὶ κατέβησαν ἀμφότεροι εἰς τὸ ὕδωρ, ὃ τε Φίλιππος καὶ ὁ εὐνοῦχος, καὶ ἐβάπτισεν αὐτόν». Μετὰ τὸ βάπτισμα «Πνεῦμα Κυρίου ἤρπασε τὸν Φίλιππον, καὶ οὐκ εἶδεν αὐτὸν οὐκέτι ὁ εὐνοῦχος· ἐπορεύετο γὰρ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ χαίρων».

Οὕτως ἔχουσι, κατὰ τὰς Πράξεις, τὰ τῆς ἐπιστροφῆς εἰς Χριστὸν τοῦ πρώτου τούτου ἐθνικοῦ «εὐνοῦχου δυνάστου τῆς Κανδάκης βασιλείσης τῶν Αἰθιοπῶν». Διὰ τὴν μεταβῆναι δὲ νὰ προσκυνήσῃ εἰς Ἱεροσόλυμα θὰ ἦτο ἢ Ἰουδαίος, πράγμα τὸ ὁποῖον δὲν φαίνεται πιθανόν, ἢ ἄπλοῦς προσήλυτος «φοβούμενος» καὶ «σεβόμενος» τὸν Θεόν.

Τοῦ πρώτου ὅμως τούτου χριστιανοῦ Αἰθίοπος ἀγνοοῦμεν τὸ ὄνομα, ὡς ἐπίσης ἀγνοοῦμεν καὶ τὸ ὄνομα τῆς βασιλείσης του. Φαίνεται δέ, ὅτι κατεῖχε ὑπουργικὴν τινὰ καὶ ὑψηλὴν θέσιν πλησίον τῆς ἐν τῇ πόλει Ναπάτα αὐτῆς τῆς βασιλείσης τῶν Αἰθιοπῶν. Ἐντεῦθεν δὲν εἶναι καθόλου ἀπίθανον ὁ εὐνοῦχος οὗτος νὰ ὑπῆρξε, μετὰ τὴν ἐπιστροφήν του εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Αἰθιοπίας, τοῦλάχιστον μεταξὺ τῶν αὐλικῶν, οὐ μόνον ὁ πρώτος χριστιανὸς Αἰθίοψ, ἀλλὰ καὶ ὁ πρῶτος κήρυξ τοῦ Εὐαγγελίου καὶ ἀπόστολος τοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν Αἰθιοπίαν, τὴν βασιλείσαν τῆς ὁποίας κατὰ τὴν παράδοσιν ἐβάπτισεν ὁ πιστεύσας εἰς Χριστὸν εὐνοῦχος οὗτος.

ΣΟΦΟΚΛΗΣ Δ. ΛΩΛΗΣ

Ο ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΤΗΣ ΑΒΗΣΣΥΝΙΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ ΣΩΦΡΟΝΙΟΝ

'Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς προσφάτου ἐπισκέψεως τοῦ Αὐτοκράτορος Χαΐλε Σελάσιε Α' δημοσιεύομεν κατωτέρω ἐνδιαφέρουσαν ἐπιστολὴν τοῦ πρὸ 75ετίας βασιλεύσαντος φιλέλληνος ἐπίσης αὐτοκράτορος τῆς Ἀβησσυνίας Ἰωάννου πρὸς τὸν τότε Πατριάρχην Ἱεροσολύμων. Ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ ὁ Ἀβησσυνὸς Αὐτοκράτωρ καλεῖ ἑαυτὸν Ὁρθόδοξον Αὐτοκράτορα καὶ ἰσχυρίζεται, ὅτι παρὰ τῶν Ὁρθόδοξων Ἑλλήνων ἔλαβεν ἡ χώρα του τὴν ὀρθὴν χριστιανικὴν πίστιν. Ἀναγνωρίζων δέ, ὅτι παρεισέδυσαν ξένα καὶ μὴ ὀρθόδοξα στοιχεῖα εἰς τε τὴν πίστιν καὶ τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀβησσυνίας (ἣτις μάλιστα ἐξαρτᾶται ἀπὸ τοῦ Κόππου ἐν Καῖρω Ἀβούνα), δηλοῖ ἐν τῇ ἐπιστολῇ του, ὅτι δέχεται συζητήσιν ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου καὶ ὅτι εἶναι πρόθυμος ν' ἀποδεχθῇ πᾶσαν ἀπὸ μέρους τοῦ Πατριάρχου ἀπόφασιν ἐπ' αὐτοῦ.

(Σφραγίς). Βασιλεὺς τῶν Βασιλέων τῆς Σιών, τῆς Ἀβησσυνίας τῶν Νοτίων μερῶν καὶ Νικητῆς τοῦ οἴκου Ἰσμαήλ.

Ἐν ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ δεδοξαμένου εἰς τὸν αἰῶνα.

Ἐκ μέρους τοῦ θεοστηρίκιου Ἰωάννου τοῦ Βασιλέως Σιών καὶ τῶν Βασιλέων τῆς Ὁρθοδόξου Ἀβησσυνίας.

Πρὸς τὸν Θεϊότατον καὶ Μακαριώτατον, Ὑψηλότατον καὶ πηγὴν τῆς ταπεινοφροσύνης καὶ ἀγάπης Σωφρόνιον τὸν Πατριάρχην τῶν Ρωμαίων.

Ἐν πρώτοις πυνθάνομαι περὶ τῆς υγείας τῆς Ὑμετέρας Παναγιώτητος, εὐχόμενος νὰ εἴσθε πάντοτε υγιῆς.

Ἄν δὲ ἐπιθυμῆτε νὰ πληροφρονηθῆτε περὶ ἡμῶν, μάθετε ὅτι καὶ ἡμεῖς καὶ ὁ στρατός μας καὶ οἱ Ὑπουργοὶ μας καὶ οἱ ἀρχιστρατηγοὶ μας, δι' εὐχῶν τῶν ἁγίων Πατέρων τῆς Σιών, εἴμεθα υγιεῖς διὰ τῆς βοηθείας τῶν ἁγίων.

Σᾶς πληροφροσοῦμεν ὅτι ἐγκαίρως ἐλάβομεν τὴν ἐπιστολὴν Ὑμῶν παρὰ τοῦ σοφοῦ θεολόγου ἀπεσταμένου σας Δημητρίου Νικηταίου (αὐτολεξεῖ εἰς εὐθετον καιρὸν καὶ κατάλληλον ὥραν) καὶ τὸ βιβλίον τῆς λειτουργίας ὅπερ ἐπέμψατε ἡμῖν, ἐλάβομεν τοῦτο καὶ τὸ ἐδέχθημεν, ὃ δὲ Θεὸς πολυπλασίως ἀνταμείψαι Ὑμᾶς. Καὶ ἡμεῖς εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι καὶ Ὑμεῖς ἐπιθυμεῖτε, ἵνα ἡ βασιλεία τῶν Ἀβησσυνῶν ἦναι κραταιὰ καὶ προκόπτῃ καὶ καλῶς γινώσκομεν ὅτι ἡ Παναγιώτης Ὑμῶν πάντοτε εὐχεται ὑπὲρ τοῦ Μεγαλείου καὶ τῆς ὁμονοίας αὐτῆς. Περὶ τούτου οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν ἔχομεν, διότι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου τοῦ Βασιλέως, ὑπάρχει τὸ βασίλειον τῆς Ἀβησσυνίας, καὶ ἔκτοτε ὑπάρχει ἡ ἀγάπη μεταξὺ τῆς Ἀβησσυνίας καὶ τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες συγγνώμῃς ἤρχοντο εἰς Ἀβησσυνίαν καὶ κατοικοῦν ἐν αὐτῇ, ὄντες σοφοὶ καὶ ὑπηρετοῦντες καὶ διαδίδοντες τὰ φῶτα ἐν αὐτῇ. Γνωρίζομεν ὅτι ἡ ἀρχὴ τῆς Ἐκ-

κλησίας μας δὲν εἶναι ἀπὸ τῶν κοπιῶν, ἀλλ' εἶναι καὶ ἐαυτὸ ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων, μετὰ δὲ ταῦτα ἠνώθη ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων Γιουσοτὸν μετὰ τοῦ Βασιλέως Καλλίσσιπ Βασιλέως τῶν Βασιλέων τῆς Ἀβησσυνίας καὶ συνεκορθεσαν Σύνοδοι καὶ συνωμολόγησαν ἀγάπην καὶ εἰρήνην καὶ ἐβεβαίωσαν τὴν ἀποστολικὴν πίστιν καὶ ἕκαστος ἐπανῆλθεν εἰς τὸ Κράτος του, φυλάττων τὴν ὀρθόδοξον πίστιν καὶ ἅπαντες ἠνώθησαν εἰς μίαν πίστιν.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπὶ τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Διοσκόρου προσετέθησαν δόγματα πεπλανημένα, ἐπὶ δὲ τῶν χρόνων Λέοντος τοῦ Πατριάρχου Ρώμης ἐγένετο Σχίσμα μεταξὺ Ὑμῶν καὶ ἡμῶν. Τώρα δὲ χάριν τῆς ἀγάπης, ἣν αἰσθάνομαι πρὸς Ὑμᾶς καὶ χάριν τῆς πίστεως προτείνω νὰ συζητήσωμεν δι' ἀλληλογραφίας περὶ τῶν δογμάτων (διότι νῦν ὁ πατὴρ ἡμῶν εἶναι ὁ Κόπτης) ἐγὼ δὲ δὲν θέλω ἀπορρίψει τὸ ἀποφασισθόμενον, διότι ἡ διαίρεσις διειρηθήθη ἔνεκα τῆς καταλύσεως τοῦ βασιλείου σας ὑπὸ τῶν βαρβάρων, ὅπερ γινώσκομεν ὅτι ἦτο μέγα, τώρα δὲ ἀνεστῆθη ὑπὸ τοῦ Γεωργίου τοῦ βασιλέως τοῦ Νέου, ὅστις ἐμεγάλωσεν αὐτό. Καὶ τὸ ἰδικόν μας βασιλεῖον τῆς Ἀβησσυνίας ἦτο κατ' ἀρχὰς ἀνίσχυρον καὶ ἐν στεναχωρίᾳ, τώρα πλὴν, διὰ τῆς δυνάμεως καὶ τοῦ ἐλέους τοῦ Θεοῦ ἀνέλαβεν καὶ ἐνδυναμώθη.

Σκέπτομαι περὶ τῆς οἰκοδομῆς ἐκκλησίας εἰς Καίρον, ὅσον δὲ δι' ἐκείνην ἦν Ἰδρῦσα εἰς Ἱερουσαλήμ δὲν ἠδυνήθη νὰ τὴν ἀποπερατώσω διὰ τὸ κλείσιμον τῆς ὁδοῦ.

Τὴν ἐπιστολὴν ταύτην γεγραμμένην Ἀβησσυνιστὶ καὶ Ἀραβιστὶ πέμπω πρὸς Ὑμᾶς μετὰ προφορικῶν λόγων ταῦτα πρὸς γινώσιν σας.

Ἐγράφη ἐν τῇ πρωτευούσῃ Μακαλέ, τῇ 22α (Μπαραμχά)

1879/1877.

Ο ΕΘΝΟΜΑΡΤΥΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΛΗΜΝΟΥ ΙΩΑΚΕΙΜ Ο ΧΙΟΣ

Ἡ, κατὰ τὸ ἔτος 1770, ἀποτυχοῦσα, πρὸς ἀπαλλαγὴν τῆς Ἑλλάδος ἐκ τῆς δουλείας, ἐκστρατεία τοῦ Ἀλεξίου Ὁρλώφ ὡς θλιβερὸν αὐτῆς ἐπιστέγασμα εἶχε τὴν, παρὰ τῶν Ρώσων, ἐγκατάλειψιν τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες, οὐδένα πλέον προστάτην ἔχοντες, ὑπέστησαν ἐκ μέρους τῶν Τούρκων παντοίας κακώσεις καὶ σφαγὰς.

Καὶ δὲν θ' ἀφίστατό τις τῆς ἀληθείας, ἐὰν ὠμολόγει, ὅτι, ἐκ τῆς ἀποτυχίας τῆς ἐκστρατείας ἐκείνης, ἡ Λήμνος ὑπεβλήθη εἰς «φρικαλέον φόρον αἵματος», διότι οὐ μόνον ἐσφάγησαν ὑπὸ τῶν Τούρκων 300 πρόκριτοι αὐτῆς, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ μεγάλου διδασκάλου Κοσμᾶ Ἱερομονάχου τοῦ Λημνίου, ἀλλ' ἀπηγγενίσθη παρ' αὐτῶν ἐπὶ τῆς, πρὸ τοῦ Καθεδρικοῦ ναοῦ καὶ τῆς ἐν τῷ περιβόλῳ αὐτοῦ παλαιᾶς Μητροπολιτικῆς οἰκίας, ξυλίνης τότε γεφύρας, καὶ ὁ Ἱεράρχης αὐτῆς Ἰωακείμ ὁ Χίος, ὡς καταγόμενος ἐκ τῆς νήσου Χίου, ἐν ἀντιδιαστολῇ πρὸς τὸν ὁμώνυμον διάδοχον αὐτοῦ Ἰωακείμ τὸν Βυζάντιον.

Δὲν προτιθέμεθα ἐνταῦθα, ἵνα ἱστορήσωμεν τὴν, ἐν τῇ παροικίᾳ ταύτῃ, δράσιν τοῦ Ἰωακείμ· εἰς τὴν ἀφήγησιν μόνον τῶν, ἐν τῇ νήσῳ ἐκείνῃ, γεγονότων ἀποβλέποντες καὶ τὸν, συνεπεία τούτων, ἀπαγχονισμὸν τοῦ ἐν λόγῳ Ἀρχιερέως καὶ τὴν σφαγὴν τῶν προκρίτων αὐτῆς, ἐκατόμβας, τοιοιτοτρόπως, αἱμάτων χορηγησάσης, παρατιθέμεθα ταῦτα, πρὸς πληροφορίαν τῶν ἀναγνωστῶν.

Ὁ Ρῶσος δηλ. ναύαρχος Ἀλέξιος Ὁρλώφ μετὰ τὴν ναυμαχίαν τοῦ Τσεσμέ καὶ τὴν κατ' αὐτὴν, καταστροφὴν τοῦ τουρκικοῦ στόλου, ἐπιθυμῶν, ὅπως διαχειμάσῃ εἰς Ἑλλάδα, κατέλαβε κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1770 τὴν Λήμνον (1), οἱ κάτοικοι τῆς ὁποίας ἐραματισθέντες, ἐπικειμένῃ, τῆς Ἑλλάδος τὴν ἀπελευθερωσιν, μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἔλαβον τὰ ὄπλα κατὰ τῶν Τούρκων, ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῶν Ρώσων, ταχθέντες.

Ὀλίγοι, μόλις ἀπὸ τότε, ἡμέραι παρήλθον, ὅτε εἰς τὴν νήσον αὐτὴν κατέφθασεν ὁ Χασάν Χατζῆ Τζεζέρλη, μετ' ἀρκετῆς δυνάμεως τουρκικοῦ στρατοῦ καὶ στόλου ἐπιτεθείς, κατ' ἀρχάς, ἐναντίον τῆς πόλεως Βαρουχίου, ὡς ἐλέγετο παλαιότερον τὸ Κάστρον, πρωτευούσης αὐτῆς, ἣτις, ὡς ἱστορεῖ ὁ ἐξ αὐτῆς καταγόμενος Μοσχίδης, κατὰ τοὺς χρόνους τούτους εἶχε «κατὰ τινὰς μὲν 1000 κατοίκους, κατ' ἄλλους δὲ 1000 οἰκογενείας, ὅπερ βεβαίως ὑπερβολικόν· ἦτο πρὸς τούτους καὶ ἡ ἔδρα τοῦ Μητροπολίτου τῆς νήσου, οὐ αἰ πρόσοδοι κατὰ τὸν Ροσκοκ ἀνῆρχοντο εἰς 4 πουργία» (2).

Οἱ, ἐν τῷ κάστρῳ τῆς κωμοπόλεως ταύτης, ἀμυνόμενοι ἀντέστησαν μὲν θαρραλέως ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, παρὰ τὴν ὑπεροχὴν τῶν τουρκικῶν στρατευμάτων, ὅμως τελικῶς ὑπέκυψαν πρὸ αὐτῆς· καὶ ἀφού ὁ Τζεζέρλη κατετρόπωσε, ἐν αὐτῇ, τοὺς Ρώσους καὶ τοὺς μετ' αὐτῶν συνεργασθέντας Λημνίους, ἐστράφη κατὰ τοῦ Μούδρου, ἐν τῷ λιμένι τοῦ ὁποίου διέμενεν ὁ Ρωσικὸς στόλος, ὅστις, ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῶν ναυάρχων Ὁρλώφ καὶ Σπυρίδωφ διατελῶν, ἠναγκάσθη ν' ἀπομακρυνθῇ τῆς νήσου.

Τοιοιτοτρόπως οἱ κάτοικοι αὐτῆς, ἐγκαταλειφθέντες ὑπ' αὐτῶν, ὑπεβλήθησαν εἰς φρικαλέον φόρον αἵματος, ὡς ἱστορεῖ ὁ Μοσχίδης ἐπιλέγων. «...Καὶ ἐπῆλθεν οὕτω τὸ τραγικὸν ἐκεῖνο δράμα, καθ' ὃ ἡ νήσος ὑπεβλήθη εἰς φρικαλέον φόρον αἵματος ἀπαγχονισθέντος ἐπὶ τῆς πρὸ τῆς Μητροπόλεως ξυλίνης τότε γεφύρας τοῦ τότε Μητροπολίτου αὐτῆς Ἰωακείμ τοῦ Χίου, 300 προκρίτων σφαγέντων καὶ ἄλλων ἀναγκασθέντων νὰ φύγῃσι ἵνα σωθῶσι ἀπὸ τῆς ὀργῆς τῶν Τούρκων. Μεταξὺ τῶν μαρτύρων τούτων τῆς πίστεως καὶ πατριδος ὑπῆρξε καὶ ὁ τότε διδασκαλὸς τῆς νήσου ὁ Ἱερομόναχος Κοσμᾶς ἐκ Λήμνου (3), ἐπίσης κα-

1. Κων. Παπαρηγοπούλου: Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους. Ἐν Ἀθήναις 1925 Τ. Β'. Μ. Β', σ. 199.

2. Α. Μοσχίδου: Ἡ Λήμνος ἦτοι ἱστορικὸν δοκίμιον τῆς νήσου ταύτης ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῶν κατ' ἡμᾶς. Τεῦχος Α' ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τοῦ 1770. Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ 1907, σ. 205.

3. Περὶ τούτου, ὁ Χρυσόστομος Παπαδόπουλος ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ «Ἡ Ἐκκλησία Ἀθηνῶν» σ. 67—68 γράφων περὶ τῶν, κατὰ καιροῦς, Ἀρχιερατευσάντων ἐν Ἀθήναις, λέγει τὰ ἑξῆς.

ταγόμενος, ὅστις ἐμαθήτευσε μὲν ἐν Πάτμῳ παρὰ Μακαρίῳ τῷ Πατμίῳ, ἐδίδαξε δὲ κατ' ἀρχάς ἐπὶ πενταετίαν ἐν Ἀθήναις, ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ Ἱερομονάχου Γρηγορίου Σωτήρη Ἰδρυθείσῃ σχολῇ, ἔπειτα δ' ἐν Ἀθήνῃ. Ὡς εἰ προαισθανόμενος δὲ τὸν ὑπὲρ ἐλευθερίας θάνατον αὐτοῦ, ἔλεγε πολλάκις ζῶν «Θεέ μου ἀξίωσαί με νὰ λάβω μαρτυρικὸν θάνατον» (*).

Ὁ ἐν τῇ νήσῳ Λέσβῳ, κατὰ τὴν ὑπ' ὄψιν ἐποχὴν, ἐφησυχάζων ὡς ἐξόριστος Πατριάρχης πρ. Κων)λεως Μελέτιος ὁ Β', ὁ ἀπὸ Λαρίσης (**), ὡς ἐξῆς ἀφηγεῖται τὰ τραγικὰ ταῦτα γεγονότα: «Οἱ ἐκεῖσε (ἐν Ἀθήνῃ) χριστιανοὶ ὅσα δεινὰ καὶ πέρα δεινῶν ὑπέστησαν μετὰ ταῦτα ὑπὸ τῶν Ἀγαρηῶν ἐῷμεν λέγειν: πολλοὶ γὰρ ἐξ αὐτῶν ἀνηλεῶς ἀνῆρέθησαν καὶ κατεσφάγησαν, ἕτεροι δὲ εἰς τὸ παντελὲς ἀπεγυμνώθησαν, τινὲς δὲ φυγάδες ἐγένοντο, φονευθέντος καὶ τοῦ Ἀρχιερέως αὐτῶν κύρ Ἰωακείμ τοῦ Χίου καὶ τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἁγίας Τριάδος ἐπονομαζομένης, κρημνισθείσης» (**).

Λεπτομέρειαι περὶ τοῦ μαρτυρίου τοῦ Ἰωακείμ, τοῦ Ἱερομονάχου Κοσμά καὶ τῶν ἄλλων τριακοσίων προκρίτων, ὑπερεχόντων «ἐν γένει τῶν ἄλλων κατοίκων», μέχρις ἡμῶν, ἄχρι σήμερον, δὲν διεσώθησαν ἂν δηλ. «ἐφονεύθησαν ὁμαδικῶς εἰς ἓνα μέρος συγκεντρωμένοι ἢ κατὰ μόνας ὅπου ἐσουναντώντο»: ἄλλως τε αὐταὶ οὐδεμίαν σημασίαν ἔχουσι· τὸ γεγονός τῆς θυσίας αὐτῶν ὑπὲρ τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδος προτίθεται ἐνώπιον τῆς ἱστορίας ὡς τεκμήριον αὐτοθυσίας καὶ παράδειγμα ἀξίον μιμήσεως ὑπὸ τῶν ἐπερχομένων γενεῶν (*).

Τοιοῦτοτρόπως ὁ Ἰωακείμ διὰ τῆς θυσίας του αὐτῆς κατεγράφη εἰς τὸ πάνθεον τῶν ἔθνομαρτύρων Ἱεραρχῶν, οἵτινες, χάριν τοῦ μεγαλείου τῆς πατρίδος αὐτῶν, προφέρονται ὡς ὀλοκαύτωμα εἰς τὸν βωμὸν τῆς ὑποταγῆς πρὸ τοῦ ὑπερτάτου καθήκοντος· τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐπότισε τὸ δένδρον τῆς ἐλευθερίας ὑπὸ τὰ φυλλώματα τοῦ ὁποίου ἐπαναπαυόμεθα σήμερον, οἵτινες ὑποχρεούμεθα εἰς αἰωνίαν, πρὸς αὐτόν, εὐγνωμοσύνην.

Ἐπὶ τῇ ἑκατοστῇ ὀγδοηκοστῇ τετάρτῃ ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ μαρτυρικοῦ, τούτου, θανάτου καὶ τῶν, σὺν αὐτῷ συναθλησάντων, καταχωροῦμεν τὰς γραμμὰς ταύτας, ὡς εὐλαβὲς μνημόσυνον.

† Ὁ πρ. Ἀθήνου ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

* Ὁ διαδεχθεὶς τὸν Ζαχαρίαν Μητροπολίτην Ἀθηνῶν Ἀνθίμος Ε' (1741—1764), ἐκ Δημητσάνης καταγόμενος, ἦτο μόλις 25 ἐτῶν, ὅτ' ἐξελέγη τῇ 4 Ἰανουαρίου 1741. Ὅθεν ὑπὸ φιλομαθείας κινούμενος κατὰ τὴν, εἰς Ἀθήνας ἀφίξιν του ἐφοίτα εἰς τὸ δημόσιον σχολεῖον, ἐν ᾧ ἐδίδαξαν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ὁ διακρηπῆς θεολόγος Βησσαρίων Ρούφος ὁ ἐξ Ἀθηνῶν καὶ ὁ ἐκ Ἀθήνου Ἱερομόναχος Κοσμάς, ἀμφότεροι μαθηταὶ τοῦ Μακαρίου Πατμίου.

1. Α. Μοσχίδου ἐνθ' ἀνωτ. σ. 203.

2. Ὁ Ζαχαρίας Μαθῶς Ἐπίσκοπος Θήρας, ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ «Κατάλογος ἱστορικός τῶν πρώτων Ἐπισκόπων καὶ τῶν ἐφεξῆς Πατριαρχῶν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἁγίας καὶ Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας» σ. 158 λέγει, ὅτι ὁ Πατριάρχης πρ. Κων)λεως Μελέτιος, διετίλει ἐν ἐξορίᾳ εἰς τὴν ἰδιαιτέραν αὐτοῦ πατρίδα Τένεδον καὶ οὐχὶ εἰς Λέσβον.

3. Γ. Χονδρονίκη: Ὁ Τρεζεσρλή καὶ ἡ Ἀθήνη, εἰς «Λεσβιακὸν Ἡμερολόγιον 1950» Μυτιλήνη 1950 σ. 256.

4. Π. Σαμάρα: Ὁ Χαοῶν πασῶς Τρεζεσρλή. Μυτιλήνη 1947 σ. 9.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ο ΣΧΟΛΑΡΙΟΣ ΚΑΙ ΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΑΙ ΤΟΥ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ

Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος 1953 ἐρωτάσθη εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Τουρκίαν, ἀδελφοὺς καὶ συμμάχους σήμερον λαοὺς, ἡ πεντακοσιοστὴ ἐπέτειος ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κων)λεως, σταθμοῦ τῆς ἱστορίας, ἀφοῦ τὸ τυπικὸν αὐτὸ ὄριον ἐπισημοποιεῖ τὴν κατάλυσιν τοῦ Ἀνατολικοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους, δηλονότι τῆς Ἑλληνικῆς Μεσαιωνικῆς Αὐτοκρατορίας, τοῦ Βυζαντίου. Καὶ οἱ μὲν Τοῦρκοι ἐξῆραν τὸ γεγονός ὡς σταθμὸν τοῦ πολιτισμοῦ, ἡμεῖς δὲ ἐκλαύσαμεν, μόλις συγκρατοῦντες τοὺς γόους, διὰ τὴν λυπηρὰν ἀλλ' ἐνδοξον κατακλιεῖδα τῆς μεσαιωνικῆς τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἱστορίας, τὴν ὁποίαν ἐπηρεχολούθησε τεσσάρων αἰώνων δουλεία καὶ ἐξαθλίωσις. Ἀμφότεροι οἱ λαοὶ ἀνεμνήθησαν τῶν ἡγητῶρων των καὶ τῶν ἡρώων των. Καὶ οἱ μὲν Τοῦρκοι ἐξῆραν τὴν μεγάλην τῷ ὄντι στρατηγικὴν φυσιογνωμίαν Μωάμεθ Β' τοῦ Πορθητοῦ, ἡμεῖς δὲ τὴν αὐτοθυσίαν τοῦ ἀγίου μάρτυρος βασιλέως Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου. Πολιτικοὶ λόγοι δὲν ἐπέτρεψαν νὰ δοθῇ ὁ κατάλληλος καὶ πρὸς τὴν ἱστορίαν συμφωνότερος χαρακτήρ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν πλευρῶν. Κατανοοῦμεν δὲ τὴν στάσιν τοῦ σεπτοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τὸ ὁποῖον διὰ τῆς ἐφημερίδος του μὲν ἐξῆρε τὰ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους ὠφελήματα παραχωροῦμεν τοῦ Πορθητοῦ, παρέλειψε δὲ τὰ μνημόσυνα τῶν ὑπὲρ τῆς Πίστεως θυσιασθέντων ἐπὶ τῇ ἀλώσει. Ἄλλ' οὕτως ἐπιτάσσει τῆς στιγμῆς τὸ συμφέρον, καὶ οἱ λαοὶ δὲν ζοῦν ἐπὶ στιγμὰς ἀλλ' ἐπὶ αἰῶνας, ἡ δὲ ἀλήθεια εἶναι διδάγμα αἰῶνων καὶ τὸ χρέος πρὸς τοὺς νεκροὺς εἶναι ἀπαράγραπτον. Ἀλλὰ τούτων μὲν ἄλλοι οἱ ὑπεύθυνοι, ἡμεῖς δὲ τὸ καθ' ἡμᾶς ἐπράξαμεν, ὅπως μὴ μείνη ἀμνημόνευτος ἡ μεγάλη ἐπέτειος, οὐδὲ μακρὰν τῶν συγχρόνων μας ἡ μνήμη τῶν ἡρώων καὶ τῶν μαρτύρων, ὡς ἐζωγράφησαν αὐτὴν οἱ τὰ κατὰ τὴν ἄλωσιν ἱστορήσαντες Ἑλληνεὶς ἱστοριογράφοι. Καὶ ἄλλοι πολλοὶ συναδελφοὶ καὶ λόγοι ὑπενθύμισαν ἄλλοι κατ' ἄλλον τρόπον τὴν ἄλωσιν. Ὡστε τὸ μνημόσυνον αὐτῆς καὶ ἡ Ἐκκλησία, καὶ ὁ λαός, κτὶ διὰ βιβλίων καὶ διὰ περιοδικῶν καὶ δι' ἐκδόσεων καὶ συγγραφῶν οἱ λόγοι νὰ λαμπρύνουν, ὅσον ἐπέτρεπε τὸ ἀδιατάρακτον τῶν πολιτικῶς σκοπίμων καὶ ἀναμφισθητῆτως χρησίμων καὶ ἀναγκαίων σήμερον ἑλληνοτουρκικῶν σχέσεων (*).

1. Ἀθήγοντος τοῦ 1952 ἦδη ἐξεδώσαμεν εἰς τὸ μόνον τ' ἀποσπάσματα τῶν τεσσάρων ἱστορικῶν, τὰ σχετικὰ μὲ τὴν ἄλωσιν: Δούκα - Κριτοβούλου - Σφραντζῆ - Χαλκοκονδύλη: Περὶ Ἀλώσεως τῆς Κων)λεως (1453). Συλλογὴ κειμένων μετὰ προλόγου καὶ βιογραφικῶν μελετημάτων περὶ τῶν τεσσάρων ἱστοριογράφων ὑπὸ Νικολάου Β. Τωμαδάκη, Ἀθήναι 1953, 8ον σ. 235. Εἰδικὰ τεύχη ἀφιερώσαν εἰς τὸ θέμα τῆς Ἀλώσεως, κατὰ Μάιον 1953, τὰ περιοδικὰ «Hellenisme Contemporain» (ἑλληνιστὶ καὶ γαλλιστὶ), «Κιβωτός», «Ἀκτίνες» καὶ «Νέα Ἑστία». Ἐπίσης «ἀφιερώματα στὸ Βυζάντιον», ἡ «Ἀγγλοελληνικὴ Ἐπιθεώρηση» 6, 1953, τεύχος 1. Σχετικὴν πρὸς τὴν ἄλωσιν ὄλην ἔχουν καὶ οἱ τόμοι 22 καὶ 23 τῆς «Ἐπιστηρίδος τῆς Ἐταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν» καὶ ὁ 57ος τῆς «Ἀθηνᾶς».

Πρὸβλ. καὶ Γεωργίου Θ. Ζώρα, Αἱ πρὸ καὶ μετὰ τὴν Ἀλωσιν διαμορφωθείσαι ἰδεολογικαὶ καὶ πολιτικαὶ κατευθύνσεις, Ἀθήναι 1953, 8ον σ. 45.

Ἐν τῶν γραμμματοσήμων τὰ ὁποῖα ἐκυκλοφορήθησαν εἰς τὴν Τουρκίαν ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ ἔορτασμοῦ τῆς Ἀλώσεως, ὑπὸ τοῦ φίλου Ἔθνους, παριστᾷ τὸν Πορθητὴν συνδιαλεγόμενον μετὰ τοῦ πρώτου μετὰ τὴν ἄλωσιν Πατριάρχου, τοῦ Γενναδίου Σχολαρίου, τοῦ κατὰ κόσμον Γεωργίου Κουρτέση. Τὸν Γεννάδιον ἀναφέρει, ὡς «Ἠγούμενον», ὁ Νικόλαος Καζαντζάκης εἰς τὸ θεατρικὸν του ἔργον περὶ Κωνσταντίνου Παλαιολόγου, τὸ ὁποῖον ἐτυπώθη πρὸ ὀλίγων μηνῶν διὰ τῆς «Νέας Ἐστίας» καὶ ἤγειρε τσαυτάς συζητήσεις. Ὁ Γεννάδιος ἐκεῖ, οὔτε ὀλίγον οὔτε πολὺ, ζητεῖ νὰ ἀρπάσῃ τὸν θρόνον ἀπὸ τὸν Κωνσταντίνον ὀλίγον πρὸ τῆς ἁλώσεως, πιστεύων ὅτι αὐτὸν θὰ βοηθήσῃ ἡ Θεοτόκος διὰ νὰ σωθῇ ἡ Πόλις. Ἀνεξαρτήτως τῆς θρησκευτικῆς τοποθετήσεως καὶ τῶν πολιτικῶν ἀντιλήψεων τοῦ λογοτέχνου, ὁ ὁποῖος παρουσιάζει τὴν ὡς ἄνω ἀποψιν, ἢ ἱστορικὴν βᾶσιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ εἶναι ψευδής. Οὐδέποτε ὁ Γεννάδιος διενόηθη ν' ἀρπάσῃ τὸν θρόνον ἀπὸ τὸν Κωνσταντίνον. Τὸ θεατρικὸν αὐτὸ ἔργον εἶναι κατώτερον τῆς φήμης τοῦ συγγραφέως του, καὶ ἐκφράζει περισσότερον συγχρόνους ἀντιλήψεις παρὰ τὴν ἱστορικὴν ἀλήθειαν· ἄλλως τε εἰς τὴν δέσμευσιν αὐτὴν ἀπὸ τὴν ἱστορικὴν πραγματικότητα οὐδέποτε ὑπεχρέωθη ὁ θεατρικὸς συγγραφεὺς. Ὅπως οὐδέποτε ἡ ψυχολογία τῶν πρωταγωνιστῶν τοῦ δράματος τῆς ἁλώσεως, ἔπως δίδεται ἀπὸ τὸν Καζαντζάκη, εἶναι ξένη πρὸς τὴν ἱστορικὴν ἀλήθειαν. Καὶ δὲν νομίζω ὅτι ἡ θλιβερὰ ἐπέτειος ἦτο ὁ ἀρμονιώτερος καιρὸς διὰ τὴν δημοσίευσιν ἀναλόγου ἔργου.

Περὶ περισσότερον κακομεταχειρίζεται τὸν Σχολάριον ὁ ἀριστερὸς συγγραφεὺς Γιάννης Κορδάτος εἰς ὀγκώδεις ἱστορικὸν δῆθεν συμπίλημα⁽¹⁾, γραφὴν διὰ ν' ἀποδείξῃ ὅτι οὔτε ἡ Πόλις ἠλώθη, οὔτε ὁ Κωνσταντίνος ἐπολέμησεν, ἀλλ' ἀπεναντίας ἡ Πόλις παρεδόθη ὑπὸ τοῦ τουρκοφίλου κλήρου καὶ ὁ Κωνσταντίνος ἔφυγε καὶ ἐχάθη⁽²⁾. Ὁ Κορδάτος διαστρέφει χωρίον τοῦ χρονογράφου, διὰ νὰ μιάνῃ ἠθικῶς τὸν Σχολάριον, ὡς δῆθεν πορνοδοσκόν. Ἡ κομμουνιστικὴ αὕτη μέθοδος εἶναι παλαιὰ καὶ ἀξία τῶν χρησιμοποιούντων αὐτήν, καὶ δὲν ἀξίζει νὰ ἐπιμείνωμεν εἰς ἀναίρεσιν ἀνυπόκωτων τῶ ὄντι κατηγοριῶν⁽³⁾.

Εἰδικῶς περὶ Σχολαρίου ἐγράφασαν ἐφέτος δύο ἄρθρα, τὸ μὲν ἐν ἀπὸ τὸν φοιτητὴν μου καὶ συνεργά-

Συγκινητικὴ αὐτόχρημα εἶναι ἡ Ὁλλανδικὴ ἐκδήλωσις, ἀποκορυφωθεῖσα μὲ τὸν τόμον «De Ondergang van het tweede Rome bij de Herdenking van de Val van Constantinopel 1453-1953», 8ον σ. 188.

Καὶ ὁ ἡμερησίος τύπος τῆς 29 Μαΐου 1953 ἐμνημόνευε τὸ γεγονός (ἰδίᾳ ἐπ. «Ἐλευθερία» Ἀθηνῶν), τὸν σεμνὸν τόνον δὲ τοῦ θρησκευτικοῦ ἔορτασμοῦ ἔδωκεν ἡ σεπτὴ Μήτηρ Ἑλληνικῆ Ἐκκλησία, προσεάρχοντος τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου κ. Σπυρίδωνος.

1. Γιάννη Κορδάτου, Ἀκμὴ καὶ Παρακμὴ τοῦ Βυζαντίου, Ἀθήνα 1953, 8ον σ. 388.

2. Ὅτι τοῦτο δὲν ἀληθεύει δέχεται ὁ εἰδικώτατος τουρκολόγος ἱστορικὸς Fr. Babinger εἰς τὸ βιβλίον του περὶ τοῦ Μωάμεθ Β' τοῦ Πορθητοῦ. Πρὸς Κ. Ἀμαντοῦ, «Ἀθηνᾶ» 57, 1953, σ. 400.

3. Ὁ χρονογράφος ἀναφέρει τὸ πρᾶγμα ὡς συκοφαντίαν· ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο ἤρκασεν εἰς τὸν Κορδάτον διὰ νὰ προσέξῃ τὴν χρῆσιν τῆς πληροφορίας.

τὴν τῆς «Κιβωτοῦ» Θεοδόσιον Νικολάου τὸν Κύπριον, νέον εὐσεβῆ, πρᾶον καὶ ἡσύχιον. Τὸ ἄρθρον ἀποπνέει τὸ ἄρωμα τῆς ὀφειλομένης εὐλαβείας πρὸς μίαν προσωπικότητα οἷα ὁ Γεννάδιος⁽¹⁾. Τὸ ἕτερον ἄρθρον, σοφὸν καὶ ἐμπεριστατωμένον, μὲ πλουσίαν βιβλιογραφίαν, πολλὰς παραπομπὰς καὶ χωρία, ὀφείλεται εἰς τὸν κάλαμον ἀγαπητοῦ καὶ σοφοῦ καὶ εἰδικωτάτου συναδέλφου, τοῦ καθηγητοῦ τῆς Πατρολογίας ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ κ. Κωνσταντίνου Μπόννη, ἐδημοσιεύθη δ' εἰς ἰδιαίτερον τεύχος⁽²⁾. Ὁ συνάδελφος δίδει εὐρεῖαν εἰκόνα τοῦ Γενναδίου ὡς λογίου καὶ πατριάρχου, δυστυχῶς ὅμως καταλήγει θεωρῶν αὐτὸν ὡς «δοσίλογον» ἀπέναντι τοῦ Ἔθνους καὶ ἀπευθύνει κατ' αὐτοῦ βαρείας κατηγορίας. Νευρασθενῆ, ἀλλοπρόσαλλον, δόλιον εὐρίσκει τὸν σοφὸν πατριάρχη. Εἶναι, καθ' ὅσον γνωρίζω, ἡ πρώτη ἐκδήλωσις ἐξ ὀρθοδόξου πλευρᾶς κταθιδασμοῦ ἐκ τοῦ θρόνου τῆς φήμης καὶ τῆς δόξης τοῦ σοφοῦ Γενναδίου. Δὲν στηρίζεται δ' αὕτη τὸ παράπαν εἰς κατηγορίας περὶ κακοδοξιῶν αὐτοῦ καὶ παραβάσεως τῶν πρὸς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν δογματικῶν ὑποχρεώσεων τοῦ κλεινοῦ ἱεράρχου. Ἀπεναντίας, καταδικάζεται ἡ πολιτικὴ στάσις τοῦ Γενναδίου. Τοῦτο βεβίως εἶναι ἥκιστα ἔργον θεολόγου, καὶ ὅταν οὗτος συμβαίῃ νὰ εἶναι καὶ φιλόλογος, ὡς ὁ ἀγαπητὸς συνάδελφος. Ἡ κρίσις τοῦ Γενναδίου ὡς πολιτικῆς προσωπικότητος εἶναι ὑπόθεσις τοῦ ἱστορικοῦ, ὁ ὁποῖος ἐρευνᾷ καὶ ἐκτιμᾷ γενικώτερον καὶ καθολικώτερον τὰ κατὰ τὸν κρινόμενον στοιχεῖα καὶ τοποθετεῖ αὐτὸν εἰς τὴν πρέπουσαν θέσιν. Δι' αὐτὸ θὰ ἐπιτραπῇ εἰς ἐμέ, ἔχοντα ποιάνα τινα τριθῆν περὶ τὰ ἱστορικὰ θέματα τῶν χρόνων ἐκείνων, νὰ ἐξετάσω τὸ θέμα ἀπροκαταλήπτως καὶ νὰ θέσω αὐτὸ ἐπὶ νέων βάσεων. Ὅχι διὰ νὰ μειώσω τὸ κύρος τῶν συμπερασμάτων καὶ τῆς ἐργασίας τοῦ κ. συναδέλφου, τὸν ὁποῖον τὰ μέγιστα τιμῶ, ἀλλὰ διὰ ν' ἀποκαταστήσω τὸν ἀδικουμένον Γεννάδιον Σχολάριον, τὸν ὁποῖον θεωρῶ μέγα καὶ ἀνεκτίμητον ἐθνικὸν κεφάλαιον μὴ τόσο εὐκόλως ἀναλώσιμον.

Α'

Ποῖος ἦτο ὁ Γεώργιος Κουρτέσης, ὁ γνωστὸς εἰς τὴν ἱστορίαν ὡς Γεννάδιος Σχολάριος, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ὑπομνήσω ἐνταῦθα. Σοφὸς αὐλικὸς, δικαστὴς καὶ λόγιος, ἠνδρώθη κατὰ τοὺς χρόνους τῆς βασιλείας Ἰωάννου Η' τοῦ Παλαιολόγου, ὅτε γέρων πλέον, ἀλλ' οὐχὶ διὰ τοῦτο ὀλιγώτερον μαχητικὸς, ἔζη ἀκόμη ἐν Κ)πόλει Ἰωσήφ ὁ Βρυέννιος, ὁ ὑπέροχος συνεχιστὴς τῶν ἡσυχαστικῶν ἀγώνων καὶ μαχητὴς ὑπὲρ τῆς ὀρθοδοξίας καὶ κατὰ τοῦ λατινισμοῦ († 1432). Ὁ Βρυέννιος, μετὰ μακρὰν θητεῖαν ἐν Κρήτῃ καὶ κατόπιν ἐν

1. «Κιβωτός» Β', 1953, σ. 214-216.

2. «Νέα Ἐστία» 27, 1953, σ. 841-854. Τὸ ἀνάτυπον: Κωνσταντίνου Γ. Μπόννη, Γεώργιος Γεννάδιος Κουρτέσης ὁ Σχολάριος, Ἀθήναι 1953, 8ον σ. 16.

Τὰ αὐτῶν γραφόμενα περὶ τῆς ἐτυμολογίας τοῦ Κουρτέσης δὲν εὐσταθοῦν· Κουρτέσης εἶναι ὁ ἀνήκων εἰς τὴν κοῦρτην (αὐλικὸς) καὶ κατ' ἀκολουθίαν ὁ λεπτός τοῦς τρόπους. Σχετικῶς πρὸς τὴν αὐτὴν εἶναι καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ σχολαρίου, ἀνακτορικοῦ φύλακος ἄλλοτε.

Κύπρω, ἐγκαθίσταται ἐν Κων)πόλει καὶ ἐκεῖ, ἐπίσημος αὐτὸς ἱεροκῆρυξ τοῦ Παλατίου, ὑποστηρίζει τὰς ὀρθοδόξους ἀπόψεις, καταπολεμῶν τὰς παπικὰς προσπάθειάς πρὸς προσηλυτισμὸν τῆς Ἀνατολῆς καὶ ἀποθαρρύνων τοὺς ἐν Κων)πόλει περὶ τῆς ἀναμενομένης ἐκ τῆς Δύσεως στρατιωτικῆς βοήθειας (*). Τὸν Βρυένιον ἀποθνήσκοντα διαδέχεται εἰς τὸ μέγα τοῦτο ἔργον τῆς συντηρήσεως τῆς παραδόσεως, τῆς διαφυλάξεως τῆς ὀρθῆς πίστεως καὶ τῆς προστασίας τῶν πατρῶν, ὁ πολὺς Μᾶρκος ὁ Εὐγενικός (*), ἀνὴρ μὲν ἥσσανος σημασίας ὡς θεολόγος, ἀλλὰ πράγματι κραταιὸς μαχητῆς καὶ ἀκλόνητος καὶ ἀπαρασάλευτος ὑπερασπιστῆς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως. Τοῦτου τοῦ Μάρκου Εὐγενικοῦ ἀποθανόντος (1444;), διάδοχος ἀναδείκνυται εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ὀρθοδοξίας ὁ Γεώργιος Κουρτέσης, ὁ ὁποῖος ἀποσυρόμενος εἰς μοναστήριον ὀνομάζεται Γεννάδιος, γίνεται δὲ γνωστὸς εἰς τὴν ἱστορίαν διὰ τοῦ παρακολουθοῦντος αὐτὸν αὐλικοῦ τίτλου «Σχολάριος» (*). Ὁ Σχολάριος εἶναι ἀκόμη ἀπλοῦς μοναχὸς κατὰ τὴν ἄλωσιν καὶ ἐν ἔτος μετ' αὐτὴν, αἰχμάλωτος τῶν Τούρκων, τὸν ἀνακαλύπτει ὁ Σουλτάνος καὶ τὸν φέρει εἰς Κων)λίαν, ὅπου ἡ Σύνοδος τὸν ἀναβιδιάζει εἰς τὸν θρόνον τοῦ Χρυσοστόμου καὶ τοῦ Φωτίου, πρῶτον αὐτὸν πατριάρχην μετὰ τὴν ἄλωσιν. Εἰς τὸν Γεννάδιον ἐπέτρεψεν ὁ Μωάμεθ Β' ὁ Πορθητῆς, ὅπως ἡ Ἐκκλησία ἐξακολουθήσῃ ἀσκοῦσα τὰ προνόμια, τὰ ὁποῖα καὶ ἐπὶ Ἑλλήνων αὐτοκρατόρων εἶχε. Διὰ τοῦτο κυρίως, διὰ τὰ προνόμια δηλ., εἶναι πασίγνωστος ἱστορικῶς ὁ Γεννάδιος εἰς τοὺς πολλοὺς ἐκ τῶν σχολικῶν ἐγχειριδίων γνωριζόμενος. Ἀλλὰ πέραν τούτου ὁ Γεννάδιος εἶναι πολιτικῆ προσωπικότης, διότι τὸ νόημα τῆς διαμάχης μεταξὺ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως εἶναι πολιτικὸν πρωτίστως, καὶ ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ καὶ ἐπὶ Φωτίου καὶ κατὰ τοὺς τελευταίους τοῦ Βυζαντίου χρόνους.

Ἀφ' ἧς οἱ Φράγκοι τῶν σταυροφοριῶν τὸ 1204 κατέλυσαν τὸ Βυζαντινὸν Κράτος, οὐδέποτε τοῦτο ἠδυνήθη ν' ἀνακύψῃ ὡς εἶχε τὸ πρὶν. Ἡδὴ τὸν ΙΑ' αἰῶνα εἶχε ἀπολέσῃ τὴν κοιτίδα του τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, τὰς ἐκεῖθεν προσόδους, τὰς ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῆς στρατιωτικὰς δυνάμεις καὶ τοὺς πολυαριθμοὺς ἀνθρώπους, τοὺς ὁποῖους ὁ μικρασιατικὸς χῶρος προσεπύριζεν εἰς τὴν βασιλεύουσαν ὡς λογίους, ἱεράρχας, στρατιωτικοὺς καὶ διοικητικοὺς. Τὸ ὑπὸ τοῦ Μιχαὴλ Παλαιολόγου ἀνασυσταθὲν κράτος δὲν εἶχεν οὔτε τὴν ἑκτασιν, οὔτε τὴν δύναμιν τοῦ πρὶν, ἠναγκάζετο δὲ ν' ἀντιπαλαίῃ κατὰ δύο ἐχθρῶν. Κατὰ τῶν ἐξ Ἀνατολῆς ποικιλωνύμων, ἀσυντάκτων καὶ ὑπὸ διαφόρους

ἡγεμόνας ἀναζωπυρουμένων Μουσουλμάνων. Καὶ κατὰ τῶν ἐκ τῆς Δύσεως Φράγκων, οἱ ὁποῖοι τὸ μὲν ἐκράτουσαν τμήματα μεγάλα τῆς αὐτοκρατορίας, ὡς τὴν Κρήτην, τὸ δὲ εἰσῆλθον ἐντὸς αὐτῆς ὡς ἔμποροι καὶ ἀπεμύζων αὐτὴν οἰκονομικῶς. Οἱ Φράγκοι ἦσαν ἐπιφοδότεροι τῶν Τούρκων, πρὶν οὔτοι καταστῶν ὑφ' ἑνα ἡγεμόνα, καὶ εἶχον ἀγρίως μεταχειρισθῆ τοὺς Ἑλληνας Ὀρθοδόξους καὶ τὰ ἱερά των κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐν Ἀνατολῇ Φραγκοκρατίας. Ἐπὶ πλέον κατεδίωκον τὴν ὀρθοδοξίαν, ἐγκαθίστων ξένους ἱεράρχας - φεουδάρχας εἰς τὰς ἐπισκοπὰς τῆς κατεχομένης ὑπ' αὐτῶν Ἀνατολῆς καὶ ἠμποδίζον τὴν ἐλευθέραν τῆς ὀρθοδοξίας ἐξάσκησιν, τὴν ὁποῖαν οἱ Μουσουλμάνοι ἐπροστάτευον, παρὰ τὸ κύμα τοῦ ἐπιβαλλομένου ὑπ' αὐτῶν ἐξισλαμισμού. Ἡ Δύσις ἐζήτησε τὴν ὑποταγὴν τῆς ἐλληνικῆς Ἀνατολῆς καὶ ὅ,τι δὲν εἶχεν ἐπιτύχει διὰ τῶν ἐμπόρων, προσεπάθει νὰ τὸ λάβῃ διὰ τοῦ Πάπα. Ὁ ἄκρος ἀρχιερεὺς ἦτο καὶ κοσμικὸς ἀρχὼν συγχρόνως, εἶχεν ἴδια συμφέροντα, κάποτε εὐρίσκετο καὶ εἰς πόλεμον μετ' ἄλλους Φράγκους. Τοῦτο τὸν καθίστα ἀσθενῆ μὲν ὡς πρὸς τὴν ἱκανότητα τῆς ὑπισχνουμένης βοήθειας πρὸς ἀνατολάς. (Διότι ὁ πάπας ὑπέσχετο πρὸ τῆς συνόδου τῆς Φλωρεντίας, ὅτι θὰ ἐβοήθει τοὺς Ἑλληνας, ἐὰν ἠγοῦτο ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, ἐὰν δηλαδὴ ὑπετασσόμεθα εἰς τὴν Ρώμην). Ἐξ ἄλλου ὁμως τῷ ἦνοιγε τὴν ὄρεξιν νὰ ἐπιτύχῃ διπλωματικῶς εἰς τὴν Ἀνατολήν, διὰ ν' αὐξήσῃ τὸ κύρος του ἐναντι τῶν ἡγεμόνων τῆς Δύσεως. Δι' αὐτὸ τοῦ ἐχρειάζετο ἡ ἔνωσις. Εἰς τὴν Κων)λίαν εὐρίσκοντο ἐπομένως πρὸ διλήμματος. Ἐὰν ἤρχετο ὁ Τούρκος, θὰ κατέλυε τὸ κράτος, θὰ ἐπέβαλλε τὸν ἐξισλαμισμὸν καὶ θὰ διέκοπτε τοῦ πολιτισμοῦ τὴν ἀνάπτυξιν. Ἐὰν ἤρχετο ὁ Φράγκος, θὰ κατέλυε ὁμοίως τὸ κράτος (μὴ λησμονῶμεν ὅτι κατὰ τὴν ἄλωσιν ἔναντι ἀσημάντων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀνταλλαγμάτων οἱ Βυζαντινοὶ εἶχον παραχωρήσει σχεδὸν τὰ πάντα ἐκτὸς τῆς Κων)λιεως εἰς τοὺς Φράγκους καὶ δὴ τοὺς Γενοῦτας, Ἐνετούς, καὶ αὐτοὺς τοὺς Οὐγγρους καὶ Καταλανοὺς), θὰ ἐπέβαλλε τὴν οὐνίαν καὶ θὰ κατεδίωκε τὴν ὀρθοδοξίαν. Τὴν ὀρθοδοξίαν τὴν ὁποῖαν ἠνοίχοντο οἱ Μουσουλμάνοι τόσον, ὥστε καὶ εἰς τὴν ἐν Φλωρεντίᾳ Σύνοδον νὰ ἀντιπροσωπευθοῦν ὄλαι αἱ ὑπ' αὐτοὺς ὑποκείμεναι ἐκκλησίαι καὶ πατριαρχεῖαι. Τί ἔπρεπε νὰ κάμουν;

Ἡ ἐπίσημος πολιτικὴ ἐπὶ Μανουὴλ τοῦ Β' ἦτο νὰ ἀπέχουν, ἐκφοβίζοντες ἀμφοτέρους τοὺς ἐχθρούς, ὅτι ἂν μὲν ἐπιέζοντο περισσότερο ὑπὸ τῶν Φράγκων θὰ ἐπιπτον εἰς τὰς ἀγκάλας τῶν Τούρκων, ἂν δὲ ἐπιέζοντο ὑπὸ τῶν Μουσουλμάνων ὅτι θὰ ἐνηγκαλίζοντο τοὺς δυσμαχῆτους Φράγκους. Οὕτω θὰ ἐκέρδιζε καιρὸν τὸ Βυζάντιον, ἕως οὗ τὸ μέγα καὶ ἀχανὲς κράτος τῶν Ὀθωμανῶν κατελύετο αἰφνιδίως ἀπὸ ἐσωτερικὰς ἔριδας, ἀπώλειαν καταλλήλου ἀρχηγοῦ, ἢ ἄλλην τῆς τύχης στροφήν. Διότι δὲν ἦτο ἀσυνήθιστον εἰς τὸν Μεσαίωνα μεγάλοι σχηματισμοὶ ταχέως μορφωθέντες νὰ καταρρεύσουν ταχύτερον, ἐφ' ὅσον τοὺς ἔλλειπεν ἢ διοργανώσις τῶν πολιτισμένων καὶ διοργανωμένων κρατῶν. Ποῖον τὸ συμφέρον τῶν ἀντιπάλων; Οἱ μὲν Τούρκοι ἀντεμετώπιζον τοὺς Φράγκους εἰς διεθνεῖς

1. Περὶ τοῦ ἀνδρὸς ἴδτε τὴν ἐμὴν μονογραφίαν: Ὁ Ἰωσήφ Βρυένιος καὶ ἡ Κρήτη, Ἀθήναι 1947, καὶ: Ἰωσήφ Βρυένιος Ἔργα Κρητικά, ΕΕΒΣ 19, 1949, σ. 130—154.

2. Ἐξάτρετον μονογραφίαν περὶ Μάρκου Εὐγενικοῦ συν-ἔγραψεν ἡ μαθήτριά μου δις Κυριακῇ Μαμῶνῃ, ἧς ἀναμένομεν τὴν τύπωσιν.

3. Τὰ ἔργα τοῦ Σχολαρίου ἐξεδόθησαν (1928—1936) εἰς κριτικὴν ἔκδοσιν ὑπὸ L. Petit καὶ M. Jugie εἰς ὀκτώ τόμους. Καλὴν διβλοκρισίαν ἐδημοσίευσεν δι' ἑνα ἕκαστον τόμον διὰ τῆς ΕΕΒΣ ὁ ἀείμν. Ἄδ. Διαμαντόπουλος. Βιβλιογραφίαν περὶ Σχολαρίου εὐρίσκει τις εἰς τὸ τέλος τοῦ δημοσιεύματος Κ. Μπόνη.

συρράξεις, οίαι τῆς Νικοπόλεως (1396) καὶ τοῦ Κοσσοποπέδιου (1389), προσδοκῶντες ἐκ τῆς συντριβῆς τῶν τὸν περιορισμὸν τῶν εἰς τὸν εὐρωπαϊκὸν χῶρον, ὥστε τὰ πράγματα τῆς Ἀνατολῆς νὰ διευθετηθοῦν ὑπὸ τῶν Μουσουλμάνων. Οἱ δὲ Φράγκοι οὐδέποτε ὑπελόγησαν, ὅτι ἡ κατῆχουσις τῶν Ὀθωμανῶν ἐν Ἀνατολῇ θὰ ἦτο τόσο ταχεῖα, ὥστε νὰ ἀπειληθῆ ἡ Ἰταλία καὶ ἡ Μέση Εὐρώπη ὑπ' αὐτῶν. Ἀπεναντίας, πιστεύοντες καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν θεωρίαν τῆς καταρρέουσας, ἐπιφελοῦντο τῆς ἀδυναμίας τοῦ ἀνατολικοῦ Κράτους, ὥστε νὰ δυνηθοῦν νὰ εὐρεθοῦν—διὰ τῆς οἰκονομίας τὸ μὲν, διὰ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας τὸ δὲ—κύριοι τοῦ βυζαντινοῦ χῶρου. Εἰς τοὺς Βυζαντινοὺς ὑπόσχονται βοήθειαν, τὴν ὅποιαν εἰς τὴν πραγματικότητα ἀδυνατοῦν νὰ παράσχουν. Οὕτω διασταυροῦνται ἐν Κων|λει τὰ πυρὰ τῆς πέμπτης φάλαγγος, ὡς θὰ ἐλέγομεν σήμερον. Οἱ μὲν ὑπόσχονται τὴν σωτηρίαν διὰ τῆς ὑποταγῆς εἰς τὴν Ρωμαϊκὴν Ἐκκλησίαν, οἱ δὲ διὰ τῆς παραδόσεως εἰς τοὺς Τούρκους. Ἡ ἐπίσημος βυζαντινὴ ἀποφῆς ἦτο τῆς διατηρήσεως τῆς ἰσορροπίας. Διότι, ἂν οἱ Ὀθωμανοὶ κατέρρεον, θὰ ἦτο εὐκολώτερον ν' ἀντιμετωπισθοῦν οἱ Φράγκοι καὶ ὁ κίνδυνος τῆς ἀπωλείας τῆς ἐθνότητος θὰ ἦτο μικρότερος. Δὲν πείθομα: ἀπολύτως περὶ τοῦ ὅτι ὑπῆρξαν κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ὄργανα τῶν δύο προπαγανδῶν, τῶν δυτικῶν καὶ τῶν Τούρκων, φιλοδυτικοὶ καὶ φιλότουρκοι, ὡς τοὺς διεχώρισεν ἄλλοτε ὁ *Νικηφόρος Καλογεράς* (*). Κατὰ τὴν ἀντίληψίν μου, δὲν ὑπῆρξαν εἰ μὴ ἀρκετὰ ἀργότερα. Ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον γνωρίζομεν, εἶναι ὅτι ὁ Ἰωάννης ὁ Η' δὲν διεφύλαξε μετὰ τῆς αὐτῆς προσοχῆς τὴν ἰσορροπίαν, τὴν ὅποιαν ἐκράτησεν ὁ πατήρ του, καὶ παρεσύρθη εἰς συνεννόησιν μὲ τὴν Δύσιν. Ἡ συνεννόησις αὕτη θὰ ἦτο ὠφέλιμος:

α') Ἐὰν δὲν εἶχεν ὡς ἀντικείμενον τὴν ὑποταγὴν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, διότι διὰ τοιαύτην ὑποταγὴν δὲν ἦτο προητοίμασμένος ὁ ἑλληνικὸς λαὸς καὶ εἰς τὰς καλυτέρας τῶν προβλέψεων ἢ συμφωνία δὲν θὰ ἐγένετο δεκτὴ ἀπὸ τοὺς ὀρθοδόξους τοὺς διατελοῦντας ὑπὸ τουρκοκρατουμένης ἢ φραγγοκρατουμένης περιοχῆς, εὐνόητον διατί. Ἐὰν σήμερον ἢ συνεννόησις μὲ τὴν Δύσιν, ἢ ὑποστήριξις τῆς Ἀμερικῆς, ἢ ὅποια μᾶς εἶναι τόσο ἀναγκαῖα διὰ ν' ἀποφύγωμεν τὴν εἰς τὸν βαρβαρισμὸν ὑποδούλωσιν, μᾶς ἐδίδετο ἐναντι ἀνταλλάγματος ν' ἀφήσωμεν τὴν Ὀρθοδοξίαν καὶ νὰ γίνωμεν προτεστάνται, οὐδέποτε ὁ ἑλληνικὸς λαὸς θὰ ἐδέχετο τοιαύτην σωτηρίαν· ὁμολγῶμεν, ἀπεναντίας, θὰ προετίμα νὰ ὑποβληθῆ εἰς τὰ μαρτύρια τοῦ μπόλσεβικισμοῦ καὶ ὑπ' αὐτὸν θὰ ἐδοκιμάζετο ὡς ἐν πυρὶ ἢ πίστις μᾶς πρὸς τὸν Θεόν.

β') Ἡ συνεννόησις θὰ ἦτο ὠφέλιμος, ἐὰν ὁ πάπας, πρὸς τὸν ὅποιον διεπραγματεύθησαν οἱ Ἀνατολικοί, εἶχε τὴν δύναμιν νὰ ἐπιβληθῆ εἰς τοὺς ἡγεμόνας τῆς Δύσεως καὶ νὰ κινήσῃ κατὰ τῶν Τούρκων σταυροφορίαν. Ἀλλὰ τοιαύτην δύναμιν οὐδεὶς πάπας εὗρεν οὐδὲ μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κων|λεως, ὅτε ὁ κίνδυνος τῆς

Εὐρώπης ἦτο ἄμεσος. Ἀπεναντίας, Εὐγένιος ὁ Δ' ἀνέμενεν ἐκ τῆς ὑποταγῆς τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν νὰ προσπορισθῆ κύρος, τὸ ὅποιον νὰ χρησιμοποίησῃ πρὸς ὑποταγὴν καὶ τῶν δυτικῶν ἡγεμόνων, οἱ ὅποιοι εἶχον στραφῆ ἐναντίον του εἰς τὴν Σύνοδον τῆς Βασιλείας.

Ὁ Ἰωάννης ὁ Η' πιθανώτατα ἐπροχώρει εἰς ἐκδισμὸν τῶν Τούρκων. Ἄλλ' οὗτοι ἐγνώριζον, ὅτι αἱ μάχαι ἔλυον τὰ ζητήματα συντομώτερον ἀπὸ τὰς Συνόδους. Καὶ δὲν ἐκινήθησαν μὲν κατ' αὐτοῦ ἀμέσως καὶ ἀπόντος, ἀλλ' ἐπέμειναν εἰς τὴν διάδωσιν τοῦ βυζαντινοῦ κράτους.

Ἐξ ἄλλου, ὁ λαὸς τῆς Κων|λεως ἀπεδοκίμασε τὴν σύνοδον τῆς Φλωρεντίας, τὴν ὅποιαν ἠρνήθη μὲν διαρρηθῆναι νὰ ὑπογράψῃ ὁ ἅγιος Ἐφέσου Μάρκος ὁ Εὐγενικός, ἀπέφυγε δὲ νὰ παραδεχθῆ διὰ τῆς υπογραφῆς του ὁ Γεώργιος Σχολάριος. Οὕτω εἰς τὴν Κων|λιν ἐγενήθη μία νόθος κατάστασις. Ὁ λαὸς καὶ ὁ κληρὸς ἀπεδοκίμαζε τὴν ἑνωσιν, τὸ κράτος ἐπισήμως τὴν ἐδέχετο καὶ ἐφρόντιζε διὰ τῶν πατριαρχῶν, τοὺς ὁποίους ἐγκαθίστα (Μητροφάνους τοῦ Β' καὶ Γρηγορίου τοῦ Μάμμα) (*), νὰ ἐμμένῃ εἰς αὐτήν, ὥστε νὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα νὰ ζητῆ τὴν ἀπὸ Δυσμῶν ἐνίσχυσιν πρὸς σωτηρίαν τῆς Πόλεως. Ποία ὑπῆρξεν αὕτη κατὰ τὴν ἄλωσιν γνωρίζετε: Τρία παπικά πλοῖα καὶ τινα ἐνετικά καὶ οὐχὶ περισσότεροι τῶν πεντακοσίων ξένων στρατιωτῶν, οἱ ὅποιοι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἦσαν ἐκ Χίου Γενοῦσται. Δι' αὐτὰ τὰ πλοῖα καὶ τὰ ἀκόντια εἶχομεν ἐξετελισθῆ εἰς τὴν Φλωρεντίαν!

Ὅταν τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1449 ἐφθασεν εἰς Μυστρά ὁ Κων|τινὸς διὰ νὰ διαδεχθῆ τὸν ἀποθανόντα ἀδελφὸν του Ἰωάννην, ἡ κατάστασις ἐφαίνετο ἀπελπιστικὴ, ἀλλ' ἡ πεποιθῆσις ὅτι τὰ τείχη τῆς Πόλεως θ' ἀνθέξουν ἐκράτει ἀκόμη. Μερικοὶ περισσότερον κυριώτεροι. Ὁ πρῶτος ἐξ αὐτῶν ἦτο ὁ καρδινάλιος *Βησσαρίων*, ἀνὴρ πεπαιδευμένος καὶ εὐφυῆς, πλὴν ἐλισσόμενος, ὁ ὅποιος πολιτικῶς ἠτύχησεν ἐν προκειμένῳ. Ὁ Βησσαρίων κατήρχετο ἀπὸ τὴν γραμμὴν τῶν ἀνθρωπιστῶν ἐκείνων, οἱ ὅποιοι ἐπηρεασθέντες ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴν φιλοσοφίαν, μολονότι κληρικοί, ἔθετον εἰς πρώτην μοῖραν τὸ πολιτικὸν συμφέρον καὶ εἰς δευτέραν τὴν ἀφοσίωσιν πρὸς τὴν Ὀρθοδοξίαν. Εἰς τὴν καλυτέραν τῶν προβλέψεων τοῦ Βησσαρίωνος—ὁ ὅποιος ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μᾶς ἐδικαιώθη ὡς «Ἕλληνας»—ἐὰν οἱ Φράγκοι ἤρχοντο εἰς τὴν Ἀνατολὴν καὶ ἐξεδίωκον τοὺς Ὀθωμανοὺς, δὲν ἐπρόκειτο πλέον νὰ φύγουν ἐκεῖθεν καὶ τὸ κράτος, τὸ ὅποιον θὰ ἐδημιουργεῖτο, θὰ ἦτο φραγγοελληνικόν, ὑποτεταγμένον εἰς τὸν πάπαν. Νέος Ἑλληνισμὸς, ὑπὸ τὴν μορφήν, τὴν ὅποιαν ζῶμεν αὐτὸν σήμερον, δὲν θὰ ὑπῆρχεν.

Ὁ δεῦτερος τῶν προβλεπτικῶν ἦτο ὁ Σχολάριος, περὶ τοῦ ὁποίου ἐν συνεχείᾳ. Ὁ δὲ κυριώτερος τοῦ δράματος συντελεστής, ὁ *Κωνσταντῖνος*, περιστοιχιούμενος ὑπὸ ἀνδρῶν ἀμφοτέρων τῶν παρατάξεων, διαβλέπων τὸν κίνδυνον, ἐλπίζων εἰς τὸν Θεόν, ἀναμέ-

1. Μάρκος ὁ Εὐγενικός καὶ Βησσαρίων ὁ καρδινάλιος εὐθύναι ὡς πολιτικοὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους ἡγέται τῆ ἱστορίας δίδοντας, Ἀθήνησι 1893, 16ον σ. 135.

1. Πρὸβλ. τὴν ἐμὴν μελέτην: *Μητροφάνης ὁ Β'... ΕΕΒΣ* 21, 1951, σ. 110-154.

νων ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, οὐδὲν παραλείψας τῶν ὀλίγων, ὅσα ἠδύνατο τότε ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας εὐρισκόμενος νὰ πράξῃ, ἐπολέμησε καὶ ἔπεσεν, ἐπισφραγίσας διὰ τῆς θυσίας τὸ ἔνδοξον παρελθόν. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὑπῆρξε μία πραγματικότης: Τὸ μέγα πλῆθος τοῦ λαοῦ τοῦ ὑποταγμένου ἤδη καὶ τοῦ μέλλοντος ταχέως νὰ ὑποταχθῆ ὑπὸ τοὺς Τούρκους (διότι ἡ Τραπεζοῦς καὶ ἡ Πελοπόννησος ἤνθεξαν ὀλίγα ἔτη ἀκόμη), εὐρίσκειτο ἀνευ ἀρχηγοῦ καὶ ὁδηγοῦ: Παρὰ τὸ πλῆγμα τῆς καταστροφῆς, οἱ πλείστοι ἐπίστευον ἀκόμη τὸν Θεὸν καὶ τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Γένους. Ἐξ ἄλλου μικρὰ μερὲς φυγάδων καὶ λογίων εἰς τὸ Ἐξωτερικόν, δοῦλοι τοῦ πάπα⁽¹⁾, τῶν ἡγεμόνων καὶ τῶν μεγιστάνων, μετὰ τὸν Πλάτωνα καὶ ἄλλα χειρόγραφα εἰς τὰς χεῖρας, ἐπαιτοῦντες τὸν ἄρτον, ἐζήτουν νὰ φέρουν τοὺς Φράγκους εἰς τὴν Ἀνατολήν διὰ νὰ διώξουν ἐκεῖθεν τὸν Τούρκον. Ἀνίσχυροι οἱ ἴδιοι στρατιωτικῶς, ἀποκεκομμένοι οἱ πλείστοι ἀπὸ τὴν ὀρθόδοξον πνευματικῶς, ἠδιαφόρησαν διὰ τὴν τύχην τῶν μυριάδων ἀθῶνων χριστιανῶν, Ἑλλήνων Ὀρθοδόξων, οἱ ὅποιοι ἐστέναζον εἰς τὴν Ἀνατολήν. Ἀπὸ τοῦ θὰ ἤρχετο ἡ σωτηρία; εἰς τὸ πρόβλημα προσεπάθησε ν' ἀπαντήσῃ ὁ Γεννάδιος Σχολάριος, καὶ τὴν ἀπάντησίν του αὐτὴν ζῶμεν σήμερον διὰ τῆς διασώσεως τοῦ ἔθνους, τῆς θρησκείας του καὶ τῆς γλώσσης του.

[Συνεχίζεται]

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Β. ΤΩΜΑΔΑΚΗΣ

1. Ἐδτελεῖς κάποτε ὡς ὁ Γ. Τραπεζούντιος καὶ ὁ Ἰω. Ἀργυρόπουλος.

ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΣΥΛΛΗΨΙΝ ΤΟΥ ΠΑΛΑΙΩΝ ΠΑΤΡΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΥ

Ἡ σύλληψις τοῦ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανοῦ ὑπὸ τοῦ στρατιωτικοῦ Νικολέτου Σοφριανοπούλου εἶναι γνωστὴ εἰς τοὺς περὶ τὴν ἱστορίαν τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 διαφοροτρόπως ἀσχολουμένους. Ἄλλ' ὡς πλείστα ἱστορικὰ γεγονότα παρεστάθησαν καὶ μετεδόθησαν εἰς τοὺς μεταγενεστέρους ἐσφαλμένως, ἢ ἐκ τῆς ἀπὸ σκοποῦ μεροληψίας τῶν συγγραφέων, ἢ λόγῳ ἐσφαλμένων πληροφοριῶν αὐτῶν, οὕτω συνέβη καὶ μετὰ τὴν σύλληψιν τοῦ Γερμανοῦ ὑπὸ τοῦ φρουράρχου Σοφριανοπούλου. Κατηγορήθη τότε ὁ Νικολέτος Σοφριανόπουλος, ὅτι δῆθεν ὅλως παρανόμως συνέλαβε τὸν Γερμανὸν εἰς τὴν ἱερὰν Μονὴν Χρυσοποδαριτίσσης—Νεζερωῶν, καὶ ἐλήστευσεν αὐτόν. Καὶ αἱ κατηγορίαι ἐκεῖναι ἔφθασαν ὅλως ἀνεξελέγκτως, μέχρις ἡμῶν. Καὶ σήμερον ἀκόμη, μετὰ τῶν λαϊκῶν στρωμάτων τοῦ νομοῦ Ἀχαιοῆλιδος, ἀκούει τις ἐπαναλαμβάνόμενα ἀνακριβῶς τὰ τότε διαδραματισθέντα. Τὰ ἐπόμενα ὅμως ἐπίσημα δημοσία ἔγγραφα⁽¹⁾, τὸ πρῶτον ἤδη δημοσιευόμενα, μᾶς παρέχουσι ὑπερῶς στοιχεῖα ἐπὶ τοῦ ὅλου ζητήματος καὶ μᾶς διαφωτίζουν πρὸς δικαιότεραν κρίσιν καὶ μόρφωσιν ὀρθότερας γνώμης.

Τὸ νόμιμον τῆς συλλήψεως μαρτυρεῖται ὑπὸ δύο

1. Ἐκ τῶν Γενικῶν Ἀρχείων τοῦ Κράτους.

(2) ἐγγράφων διαταγῶν. Ἡ μὲν μία ἐδίδοτο ἐκ Καλαβρῦτων, ἐν ὀνόματι τῆς σεβαστῆς Διοικήσεως, ὑπογραφομένη ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Κωλέττη, κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1824, ἢ δὲ ἑτέρα ἐκ Πύργου—Ἡλείας, κατὰ Ἰανουάριον τοῦ 1825, ὑπογραφομένη ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Ἰωάννου Γκούρα.

Ἡ πρώτη διαταγὴ ἔχει ὡς ἑξῆς:

Πρὸς τὸν γενναῖον κ. Ν. Σοφριανόπουλον
ἐν ὀνόματι τῆς Σ. Διοικήσεως.

Διορίζεσαι νὰ στρατολογήσῃς ἑκατὸν στρατιώτας καὶ νὰ ὑπάγῃς ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ στρατηγοῦ Γκούρα, τοῦ ὁποίου θέλεις ἀκούσῃ τὰς διαταγὰς του.

Ὁ μισθὸς αὐτῶν θέλει ἀρχίσῃ ἀφ' ἧς ὥρας παρησιασθοῦν εἰς τὸν ἐπιθεωρητὴν καὶ καταγραφοῦν τὰ ὀνόματά των καὶ θέλει πληρωθοῦν ὡς καὶ τὰ λοιπὰ στρατεύματα τῆς Διοικήσεως.

Ἐκ Καλαβρῦτων τῆ 20ῆς Δεβρίου 1824

Ἰωάν. Κωλέτης.

Ἐπισθεν τοῦ ἐγγράφου 3924. «Ἀντίγραφον γραμματος τοῦ Ἰωάν. Κωλέττη πρὸς τὸν Νικολέτον Σοφριανόπουλον».

Ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης, εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Κωλέττη δὲν ἀναγράφεται ὁ σκοπὸς τῆς στρατολογίας τῶν ἑκατῶν (100) στρατιωτῶν. Ἡ τοῦ Γκούρα ὅμως διαταγὴ φανερῶναι τὸν σκοπὸν. Εἶχεν αὕτη οὕτω:

Κύριε Νικολέτο Σοφριανόπουλε⁽¹⁾,

Νὰ πάρῃς ὅλους τοὺς στρατιώτας ὅπου ἔχεις ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν σου καὶ νὰ ὑπάγῃς νὰ εὐθῆς τὸν δεσπότην παλαιῶν Πατρῶν, νὰ τὸν πιάσῃς καὶ νὰ μετὰ τὸν φέρῃς ἐδῶ τὸ ὀγλιγορύτερον ὁμοίως καὶ τὸν Νικηφόρον⁽²⁾.

Τῆ 9ῆς Ἰαν. 1825 Πύργος⁽³⁾

Ὁ στρατηγὸς
Φ. Γκούρας

1. Βυζαντινὴ οἰκογένεια. Διέμενεν ἐπὶ τῆς κυριαρχίας τοῦ Βυζαντίου, εἰς τὴν πόλιν Σόφριαν (πρὸ τῆς Σαρδικῆς), ἔδραν τοῦ ἐπάρχου τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας. Ὅτε, πιθανῶς, ἡ πόλις ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Τούρκων (ἔτ. 1382) ἢ κατελήφθη ὑπὸ τῶν Οὐγγῶν (ἔτ. 1443), οἱ ἀπόγονοι τῆς βυζαντινῆς οἰκογενείας, φεύγοντες τοὺς διωγμούς, ἤλθον, ἐπέστρεψαν, ὡς πρόσφυγες, εἰς Κηπὸν, καὶ ἔλαβον τὸ ἐπώνυμον Σοφριανοί, ὡς προσερχόμενοι ἐκ τῆς Σόφριαν. Ἐν Κηπὸν ὑπῆρχεν ἀνάκτορον καὶ λιμὴν Σοφριανῶν. Οἰκογένειαι μετὰ τὸ ἀνο ἐπώνυμον ἦσαν κατὰ διαφόρους αἰῶνας, ἐν Κηπὸν, Μονεμβασιά, Χίω, Κερκύρα, καὶ ἄλλαχοῦ. Βραδύτερον, ἴσως μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Κηπὸλεως (ἔτ. 1453), οἱ εἰς Πελοπόννησον καὶ μάλιστα εἰς Καλάβρυτα καταφυγόντες, ἐκ τῶν διώξεων τῶν προκρίτων ὑπὸ τῶν Τούρκων, μετ' ἄλλων Φαναριωτῶν, ἔλαβον τὸ ἐπώνυμον Σοφριανόπουλοι, τὸ καὶ σὺνήθες ἐν Πελοποννήσῳ. Ἐν Σοπωτῶ σώζεται πύργος τῆς οἰκογενείας, τῆς ἐπὶ τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ Ὀρλώφ (ἔτ. 1770) κινδυνεύσεως νὰ ἐξαφανισθῆ ἐκ τῶν σφαγῶν ὑπὸ τῶν Τουρκαλβανῶν. Πρὸβλ. «Ἐφημερίς τῶν Καλαβρυτινῶν» ἔτ. 1938 φύλ. 117, καὶ «Ὀρθοδοξία» Κηπὸλεως, ἔτ. 1945 σελ. 143, ἐνθα δημοσιεύεται φιρμάνιον (ἔτ. 1454) πρὸς Σοφριανόν, ἀρχοντα Μωρέως.

2. Ὁ Νικηφόρος ἦτο Ἡγούμενος τῆς ἱερᾶς Μονῆς. Βλέπε, Ἀπομνημονεύματα Φωτάκου, τόμ. Β' σελ. 4 καὶ ἑξῆς. Μετὰ τοῦ Νικηφόρου συνέληφθη καὶ ὁ μοναχὸς Νεκτάριος, περιβόητος ἀγωνιστὴς τοῦ 1821.

3. Ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς διαταγῆς τοῦ Γκούρα μέχρι τῆς συλλήψεως τοῦ Γερμανοῦ παρήλθον μόνον 12 ἡμέραι.

Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Γερμανοῦ πρὸς τὸν Χρυσοβέργην μᾶς παρέχει ἀρκετὰ διαφωτιστικὰ στοιχεῖα τῆς συλλήψεως. Γράφει περὶ Γκούρα καὶ μερικῶν στρατιωτῶν, οὐδὲν ὅμως ἀναφέρει περὶ Νικολέτου. Εὐνόητον τοῦτο:

Κύρ Χρυσοβέργη, σοὶ εὐχόμεθα ὁμοίως τὴν Γερρόντισσαν καὶ ὅλους τοὺς ἐδικούς μας (').

Μετὰ τὴν ἐρώτησιν τῆς υἰείας σας, σᾶς φανερόνομεν, ὅτι τὴν περασμένην ἐβδομάδα, τὴν τετράδην, ἤλθον εἰς τὸ Μοναστήρι (²) ὅπου ἠσυχάζομεν μερικοὶ στρατιῶται μὲ διαταγὴν τοῦ στρατηγοῦ Γκούρα, καὶ μὲ ἐπήραν διὰ τὰ ὑπάγωμεν εἰς τὴν Γαστούνην (³) ὅπου εὐρίσκεται καὶ ἡ ἐξοχότης του, ὅθεν ἐκινήσαμεν τὴν πέμπτην, καὶ ἕως σήμερον τετράδην εὐρισκόμεθα εἰς τὴν Δίβρη ἐξ αἰτίας τοῦ χειμῶνος, σήμερον μελετῶμεν νὰ κινήσωμεν σὺν Θεῷ ἀγίῳ· λοιπὸν σᾶς πληροφοροῦμεν μὲ τὸ παρόν μας, ὅτι εἴμεθα καλὰ εἰς τὴν υἰείαν μας καὶ εἰπέ τὴν γερόντισσαν νὰ μὴ λυπῆται καὶ ἡ θεία πρόνοια ὅλα τὰ οἰκονομεῖ καὶ τὰ διορθώνει, καθὼς πολλάκις τὰ οἰκονόμησε. Δὲν ἤξεύρομεν πῶς ἐπεράσατε αὐτοῦ καὶ ἂν ἐνοχλήθητε, μὲ τὸν παρόντα πεζὸν δώσατέ μας νύξιν, ἀπὸ Γαστούνης ἂν εὐρωμεν κανένα διὰ τὰ αὐτόθι θέλει σᾶς γράψωμεν πάλιν. Πλὴν εἰπέ τὴν γερόντισσαν ἄς μὴν ἐννοιάζεται, εἴητε υἰγιαίνοντες.

1825, Ἰανουαρίου 28, Δίβρη (⁴).

Ὁ Εὐχέτης σας

† Πατρῶν Γερμανὸς

Ὁ Γερμανὸς αὐθήμερόν, ἅμα τῇ συλλήψει του, ἔγραψε, κατὰ τὸν ἱστορικὸν Σπηλιάδην (⁵), πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ὅτι «σήμερον αἰφνης ἤλθον στρατιῶται τοῦ Γκούρα καὶ μὲ ἤρπασαν ὡς κατάδικον ἂν ἦναι διαταγὴ τῆς Κυβερνήσεως (καθότι τοιαύτη δὲν μοι

ἐπαρουσιάσθη), ἢ τοῦ Γκούρα (¹), ἄς γράψῃ πρὸς τοῦτον νὰ μὲ ἀφίση νὰ ἔλθω αὐτόσε, ἵνα ἀπολογηθῶ ἂν ἔσφαλα κατὰ τι, εἰδὲ μὴ νὰ μὲ ἀφίση ἐλεύθερον».

Οἱ στρατιῶται οἱ συλλαβόντες τὸν Γερμανὸν θὰ ἠκολούθησαν τὴν ἐπομένην ὁδὸν μέχρις ὅτου φθάσουν εἰς τὴν ἐπαρχίαν Καλαβρύτων καὶ τὸν δῆμον Ἄροανίας, ὁπόθεν κατήγετο, ἐκ τοῦ χωρίου Σοποτοῦ, ὁ Νικολέτος Σοφιανόπουλος. Ἡ πιθανωτάτη διαδρομὴ, ἢ καὶ σήμερον ὑπὸ τῶν χωρικῶν πεζῇ διανυομένη, εἶναι ἡ ἐξῆς:

Ἱερά Μονὴ Χρυσοποδαριτίσης, — Χάνι Παπαντώνη, — Βλασιά, — Κρύα Βρύση, — Κουτσουλάρι Βρύση (μέσον ἀνατολικῆς πλευρᾶς Ἐρμάνθου), — Πρόποδες ὄρους Γ(κ)ολέμη, — Καπρίβαινα (²), — Καμενιάνοι (³), — Δροβολοβόν (⁴).

Ἡ σύλληψις τοῦ Γερμανοῦ ἐγένετο τῇ 21ῃ Ἰανουαρίου, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς προηγουμένης ἐπιστολῆς του, ἐκ Δίβρης, καὶ ἡμέραν Τετάρτην. Τὴν ἐπομένην (22αν Ἰανουαρίου), ἡμέραν Πέμπτην ἀνεχώρησαν ἐκ τῆς ἱερᾶς Μονῆς καὶ ἴσως αὐθήμερόν, ἀκολουθοῦντες τὴν ἄνω διαγραφείσαν πορείαν, ἔφθασαν εἰς τὸ χωρίον Δροβολοβόν. Ἐκεῖ, κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν κατοίκων, ἐνεκλείσθη ὁ Γερμανός, πρὸς ἀσφάλειαν, εἰς τὸν ἐντὸς σπηλαίου εὐρισκόμενον ναὸν τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, κοινῶς «Παναγιάς».

Ἡ ἐκ τῆς ἱερᾶς Μονῆς Νεζερωῶν ὁδήγησις τοῦ Γερμανοῦ εἰς Γαστούνην, διὰ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀνα μέ-

1. Ἀπομνημονεύματα Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανοῦ, ὑπὸ Παπούλια. Ἐν Ἀθήναις ἔτ. 1900 σελ. 21, ἐνθα δημοσιεύεται ἡ ἐπιστολὴ αὕτη. Ἡ γερόντισσα εἶναι ἡ ἀδελφὴ τοῦ Γερμανοῦ, Χρυσασυγῆ, πρβλ. Ἀπομνημονεύματα Φωτάκου, τόμ. Β' ἔτ. 1899 σελ. 5 καὶ ἐξῆς.

2. Ἡ Μονὴ Χρυσοποδαριτίσης ἢ Νεζερωῶν εὐρίσκεται ἐν τῷ πρῶν δὲμῳ Φαρῶν, καὶ ἐν τῇ περιφερείᾳ Νεζερωῶν ἢ Νεζερωχωρίων. Κεῖται οὐ μακρὰν τῆς δημοσίας ὁδοῦ Πατρῶν—Καλαβρύτων, κάτωθεν τοῦ χωρίου Κάλανος ἢ Κάλανίστρα, εἰς τὴν ὄχθην τοῦ Πείρου (κ. Καμινίτσας ἢ Νεζερωῶν), ἐκεῖθεν ἔχοντος τὰς πηγὰς αὐτοῦ, καὶ μετ' ἄλλων παραποτάμων, ἐκβάλλοντος εἰς Κάτω Ἀχαΐαν. Ἐχει σήμερον 6-7 μοναχοὺς καὶ ὑπάγεται εἰς τὴν Μητρόπολιν Πατρῶν. Τιμᾶται ἐπ' ὀνόματι τοῦ Γενεσίου τῆς Θεοτόκου (8ῃ Σ]βρίου), εἶναι προσκύνημα τῶν πέριξ χωρίων καὶ κοινοτήτων καὶ τῆς Ἀχαΐας ὁλοκλήρου.

3. Μνημονεύεται ἀπὸ τοῦ δεκάτου αἰῶνος. Ἐπὶ τουρκοκρατίας ἦτο πρωτεύουσα τῆς Ἡλείας, καὶ πρότερον φέουδον τῆς Φραγκοκρατίας. Πρὸς δυσμὰς αὐτῆς κεῖται τὸ φραγκικὸν κάστρον τῆς Ἡλίδος, τὸ Χλο(ε)μούτσιον, εἰς τὸ ὅποιον ὁ Νικολέτος Σοφιανόπουλος ἦτο φρουραρχος, καὶ εἰς τὸ ὅποιον ἀνήλθε μετὰ τὴν παράδοσιν τοῦ Γερμανοῦ εἰς τὸν ἐν Γαστούνην διαμένοντα καὶ ἀναμένοντα Γκούραν. Ἀπομνημονεύματα Φωτάκου, ἔτους 1825, βιβλίον πέμπτον, κεφάλαιον Α'.

4. Κεῖται ἐπὶ τῆς νέας ὁδοῦ Καλαβρύτων—Σοποτοῦ—Πύργου, καὶ ἐπὶ τῶν κλιτύων τοῦ Ἐρμάνθου Ἀστρά, εἰς ὕψος 850 μ. Κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δουλείας ἔμεινεν ἀπάτητος ὑπὸ τῶν Τούρκων. Μετωνομάσθη πρὸ τινος εἰς Πρινόφυτον. Ἀνήκει εἰς τὴν Μητρόπολιν Ἡλείας.

5. Ἱστορία Σπηλιάδου, σελ. 211,

1. Ἐνῶ εἰς τὴν πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ἀναφορὰν του, ἀγνοεῖ ἐντολὴ τίνος συνελήφθη, τοῦ Γκούρα ἢ τῆς Κυβερνήσεως, εἰς τὴν πρὸς Χρυσοβέργην ἐπιστολὴν του γνωστοποιεῖ, ὅτι τὸν κέλησαν μὲ διαταγὴν τοῦ στρατηγοῦ Γκούρα. Πιθανῶς μετὰ τὴν ἐκ τῆς ἱερᾶς Μονῆς ἀναχώρησιν ἀνεκοινώθη εἰς τὸν Γερμανόν, ἢ διαταγὴ τοῦ Γκούρα. Αἰρεταὶ οὕτως ἡ διαφωνία τῶν γραφομένων ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ.

2. Ἐρμάνθιον ὄρος, γειτνιάζον μὲ τοὺς Καλλιφώνους (ὕψος ἀπὸ θαλάσσης 1998 μέτρα) τῆς Κερτζῆς. Ἦτο ἡ ἔδρα τοῦ Ἐρμάνθου κάρου, τοῦ ἐντεῦθεν ὀρμημένου καὶ καταστρόφοντος τὰς ἀγέλας τῆς Ψωφίδος εἰς τὰς φάραγγας τῆς Λαμπείας.

3. Ἐλληνόφωνον, λαβὸν τὸ χωρίον τοῦτο τὸ ὄνομα ἐκ τῶν ἐκεῖ ἀνοιγομένων πολλῶν καμίνων, λόγῳ τοῦ πετρώδους ἐδάφους.

4. Εὐρίσκομεν καὶ τὴν γραφὴν Δροβολοβῶ. Ἡ μέχρι Δροβολοβῶ πορεία τοῦ Γερμανοῦ ἦτο πεζῇ, κατὰ τὴν παράδοσιν. Ἡ ἱερά Μονὴ Χρυσοποδαριτίσης ἔδωκε ζῶα διὰ τὴν μέχρι Δροβολοβῶ πορείαν. Ἐν τούτοις, δὲν ἐγένετο χρήσις τούτων ἐκ διαφόρων λόγων. Ὅταν τὸ ἀπόσπασμα ἔφθασεν εἰς Δροβολοβόν, ἔσπευσεν ὁ Σοφιανόπουλος νὰ φυλακίσῃ τὸν Γερμανόν εἰς τὴν «Παναγιά», μέρος ἀσφαλές καὶ ἀπόρθητον. Οἱ στρατιῶται τοῦ ἀποσπάσματος ἐφύλασσον τὰ πέριξ μέρη τῆς σπηλιάς, ἐκ φόβου ἀπελευθερώσεως τοῦ Γερμανοῦ ὑπὸ τῶν ἐκεῖ γνωστῶν καὶ φίλων του. Πολλοὶ τῶν πέριξ τριῶν χωρίων Δροβολοβῶ, Καμενιάνων καὶ Δεσινοῦ, κατὰ τὴν τοπικὴν παράδοσιν, μαθόντες τὴν ἐν τῷ σπηλαίῳ φυλάκισιν τοῦ Γερμανοῦ, ἔσπευσαν καὶ προσέφεραν εἰς αὐτὸν καὶ τοὺς στρατιῶτας, διαφόρους τροφὰς καὶ ἄλλα χρεῖα διὰ τὴν συνέχισιν τῆς πορείας. Ὁ Γερμανὸς ἠλόγει αὐτοὺς καὶ πολλάκις μετέπειτα ἔκαμνε λόγον περὶ τῆς φιλοξενίας τῶν κατοίκων τῶν τριῶν χωρίων καὶ «τοῦ εὐλογημένου τόπου» αὐτῶν. Ἡ «σπηλιά τῆς Παναγιάς», λόγῳ τοῦ ὄχρου τοῦ μέρους, ἐγένετο ἐνδιάστημα τῶν ἀναρτῶν, κατὰ τὴν κατοχὴν (ἔτ. 1941—1944). Εἶναι τὸ μᾶλλον ἀσφαλές καταφύγιον ὁλοκλήρου τοῦ δήμου Ἄροανίας.

σον τοῦ ὄρους Ἐρυμάνθου καὶ Σανταμέρι διερχομένης καὶ διὰ τῆς μονῆς τῶν ἁγίων Πάντων, χωρίου Κάλφα, Σιμοπούλου, Δελήμπαλη ὁδηγούσης εἰς Γαστούνην, ἦτο εὐκολωτέρα καὶ σύντομος. Ἐν τούτοις δὲν ἐπροτιμήθη ἡ ἄνω εὐκολος μὲν ἀλλ' οὐχὶ ἀσφαλής, ἐκ φόβου τῆς ἐλευθερώσεως τοῦ Γερμανοῦ καθ' ὁδὸν ὑπὸ τῶν πολλῶν φίλων του, κάθοδος πρὸς τὴν Ἥλειαν ὑπὸ τοῦ Σοφιανοπούλου. Ἐπροτιμήθη ἡ διὰ τοῦ δήμου Ἀροανίας διέλευσις ὡς ἀσφαλής καὶ ἵνα γίνῃ ἐπίσκεψις εἰς τὴν ἐν Σοπωτῷ διαμένουσαν οἰκογενεὴν του. Ὄταν ἔφθασαν εἰς Δροβολόβον, τὴν Πέμπτην ἢ τὴν ἐπομένην ἡμέραν, καὶ μετὰ τὴν ἀσφαλῆ φύλαξιν τοῦ Γερμανοῦ εἰς τὸν ἄνω ναόν, τὸν εὐρισκόμενον ἀνατολικῶς τοῦ χωρίου, ἐντὸς ἀποκρήμνου καὶ ὑψηλοῦ βράχου, τοῦ προμαχῶνος τῶν περὶ κατοίκων κατὰ τὰ χρόνια τῆς δουλείας, τοῦ διατηροῦντος ἀκόμη μέχρι σήμερον «τὶς πολεμιστρὲς τοῦ 21», μετέβη οὗτος εἰς τὸ πλησίον κείμενον χωρίον του, καὶ παρέμεινε πλησίον τῆς οἰκογενείας του ἐπὶ τινὰς ἡμέρας. Πάντως κατὰ τὴν 24ην (Σάββατον) καὶ 25ην (Κυριακὴν) ὁ Νικολέτος θᾶ ἦτο πλησίον τῆς ἐν Σοπωτῷ οἰκογενείας του. Πιθανῶς ἢ ἐκ Δροβολοβοῦ, πατρίδος τοῦ κατηχητοῦ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας Ἀντ. Τσοῦνη, ἀναχώρησις νὰ ἔγινε τὴν 26ην (Δευτέραν) διὰ τὴν Δίβρην. Τίνα ὁμως διαδρομὴν ἠκολούθησεν; Ἐχομεν δύο ὁδοὺς, ἡ μὲν εἶναι διαρκείας τριῶν (3) ὥρῶν, ἡ δὲ 2.30'. Ἡ δευτέρα εἶναι ἡ ἑξῆς:

Δροβολόβον, — Καμενιάνοι, — Διάσελον (τοποθεσία), — Τρανὰ δένδρα (τοποθεσία), — Ἰσώματα (τοποθεσία), — Κερέσοβα, — Λειβαρζιον, — Χόζοβα, — Τριπόταμα (ἀρχαία Ψωφίς), — Δίβρη.

Ἡ πρώτη, ἡ μᾶλλον πεδινὴ καὶ ἡ πιθανὴ τῆς πορείας τοῦ Γερμανοῦ, λόγῳ τοῦ χειμῶνος καὶ τῶν χιόνων, εἶναι ἡ ἑξῆς:

Δροβολόβον, — Τσάφτ Λάκκα (τοποθεσία) (1), — Μεγάλῃ Βρύση (τοποθεσία), — Καλύβια (Καμενιανίτικα καὶ Λεχουρίτικα), — Λειβαρζιον ποτάμι, — Λειβαρτζι, — Χόζοβα, — Τριπόταμα, — Δίβρη (2). Ἐκ τῆς

1. Μᾶλλον Κοτσάφτη λάκκα. Πλησίον τῆς τοποθεσίας ταύτης κεῖται ἐτέρα τοποθεσία ὀνομαζομένη *Στερόν*. Πιθανῶς εἰς τὸ μέρος τοῦτο κατώκησαν, προχριστιανικῶς, οἱ πρόγονοι τῶν κατοίκων Καμενιάνων, Δροβολοβοῦ καὶ Δεσινοῦ. Μέχρι σήμερον εἰς τὴν συμβολὴν τῶν δύο ρουακίων Δεσινοῦ-Δροβολοβοῦ, καὶ εἰς τοὺς ἐκεῖ ἀγροὺς εὐρίσκονται, ὑπὸ τῶν καλλιεργητῶν, τάφοι, ὁστὰ καὶ νομίσματα. Ἴσως ἐπὶ τῶν ρωμαϊκῶν χρόνων τῆς δουλείας, ἄλλοι μὲν τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου *Στεροῦ*, μετώκησαν εἰς τὴν τοποθεσίαν, ἔνθα εἶχον τὰς καμίνους των, ὡς μᾶλλον ἀσφαλὲς μέρος, καὶ ὠνόμασαν βραδύτερον τὸν νέον συνοικισμόν των *Καμενιάνους*, ἄλλοι ἐτράπησαν εἰς ἐπίσης ἀσφαλὲς μέρος, καὶ ὠνόμασαν τὸν συνοικισμόν των *Δροβολόβον*, τὸν ἔχοντα ὄχι μόνον ἀφθονίαν ὑδάτων, ἀλλὰ καὶ πληθύν ἱερῶν ναῶν, ὡς ἐκ τῆς ἐκεῖ τὸ πάλαι εὐρισκομένης ἱερᾶς Μονῆς τῆς ἁγίας Τριάδος, καὶ τέλος οἱ τελευταῖοι κάτοικοι τοῦ *Στεροῦ*, κατέφυγον εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ νῦν βουνοῦ *Καφαλοῦ* (ὑψους 1200 μέτρων), καὶ εἰς τὸ νῦν χωρίον *Δεσινόν*, ὅπερ εἶναι παραφθορὰ (Δεσινόν, Ντεσινόν, Τεσινόν, Τεσόν, Στερόν) τοῦ πρώτου ὀνόματος τοῦ χωρίου *Στερόν*. Εἰς διάφορα προεπαναστατικὰ ἔγγραφα εὐρέθησαν αἱ τρεῖς πρώται γραφαί. Πρβλ. «Θεολογία» ἔτους 1950 σελ. 237 ὑποσημείωσιν.

2. Κατὰ τὴν παράδοσιν ὁ Γερμανός, πεζῇ ὡδηγήθη

Δίβρης ἀνεχώρησαν, τῇ 28ῃ Ἰανουαρίου, διὰ Γαστούνην.

Τίνα ἠκολούθησαν ὁδόν; Πιθανῶς τὴν ἐπομένην: Δίβρη, — Θεοφάνη Χάνι, — Καλλιμάνι, — Σφακοβοῦνι, — Κατσαροῦ, — Κακὸ Λαγκάδι, — Πανοπούλου Χάνι, — Μπουρτάμι, — Σιμόπουλον (χωρίον), — Ποτάμι Κούλουγλι, — Δελήμπαλι, — Γιάννη Τζαμί, — Καλαθᾶ, — Δάμιζα, — Παλαιόπολις (1), — Μπουχιάτι, — Κελεβή, — Γαστούνη.

Ἡ πορεία πρὸς τὴν Γαστούνην ἐκ Δίβρης δὲν ἦτο ἄνευ σταθμῶν διαμονῆς, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 11ης Ἰανουαρίου 1826 ἐπομένου ἔγγραφου τῆς ἐπταμελοῦς ἐπιτροπῆς πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τοῦ Δικαίου. Ἐν Παλαιόπολει εὐρισκόμενος ὁ Γερμανός «ἔστειλε καὶ ἐδανείσθη εἰς Γαστούνην εἴκοσι (20) τάλληρα, καὶ τὰ ἔδωκε τοῦ Νικολέτου».

Πληροφορίας περὶ τῶν μετέπειτα δὲν ἔχομεν ἐγγράφους. Ὁ Νικολέτος γνωρίζομεν ὅτι ἀπέθανε μετὰ τινὰς μῆνας. Τὸ ἐπόμενο ἐτος (Μαΐου 31η, 1826) ὁμως ἀπεβίωσε καὶ ὁ Παλαιῶν Πατρῶν. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Νικολέτου, καὶ πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Γερμανοῦ, μεταξὺ τῶν διαφόρων τῆς πολιτείας ἀρχῶν ἀντιλλάγησαν τὰ ἐπόμενα ἔγγραφα, τὰ ὁποῖα μᾶς παρέχουν ἀρκετὰ ἀγνωστα μέχρι σήμερον στοιχεῖα τῆς συλλήψεως τοῦ Γερμανοῦ ὑπὸ τοῦ Νικολέτου Σοφιανοπούλου.

Τὸ πρῶτον ἔγγραφο ἀπευθύνεται πρὸς τὸ ἐπαρχεῖον Καλαβρυτίων, ἐκ μέρους τοῦ Ἐκτελεστικοῦ Σώματος, καὶ ἔχει οὕτως:

Περίοδος Γ'. Ἀριθ. 14478.

Προσωρινὴ Διοίκησις τῆς Ἑλλάδος.

Τὸ Ἐκτελεστικὸν Σῶμα

Πρὸς τὸ Ἐπαρχεῖον τῶν Καλαβρυτίων

Ἀπὸ ἀναφορὰν τοῦ πανιερωτάτου Μητροπολίτου Π. Πατρῶν, πληροφοροεῖται ἡ Διοίκησις, ὅτι ὁ ἀποθανὼν Νικολέτος Σοφιανόπουλος κατὰ τὸν Ἰανουάριον τοῦ τρέχοντος ἔτους, ἐπῆγε μὲ πενήκοντα περὶπου στρατιώτας εἰς τὸ μοναστήριον (2) τῶν Νεζε-

ἐκ Δροβολοβοῦ, εἰς τὴν Μονὴν «Πορετσοῦ», δῆλον ὅτι, εἰς τὸ ἄλλοτε μετόχιον τῆς Ἄνω Μονῆς τῆς Δίβρης, τὸ εὐρισκόμενον ἐν Πορετσῷ τοῦ τέως δήμου Λαμπείας. Σήμερον ἀποτελεῖ ἰδίαν Μονὴν ὡς ἦτο καὶ κατὰ τὴν ἐπανάστασιν. Πρβλ. «Ἡ Ἥλεια διὰ μέσου τῶν αἰώνων», ὑπὸ *Γεωργίου Παπανδρέου*, γυμνασιάρχου. Ἀθῆναι ἔτ. 1924 σελ. 196, καὶ Ἀπομνημονεύματα, *Φωτάκου*, τόμ. Β' ἔτ. 1899 σελ. 5 καὶ ἑξῆς.

1. Κεῖται ἐπὶ τῶν εἰρειῶν τῆς ἀρχαίας Ἥλιδος, τῆς ἑδρας τῆς τριπλῆς Ἥλειας.

Περὶ τῆς πορείας τοῦ Γερμανοῦ, βλέπε ἡμέτερον δημοσίευμα εἰς τὸ φύλλον τοῦ μηνὸς Ἰουλίου ἔτ. 1952 τοῦ «Ἐκκλησιαστικοῦ Βῆματος».

2. Εἶναι ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων μονῶν τῆς περιφέρειας. Ὁ Πατριάρχης Προκόπιος ἐκλήρυσεν αὐτὴν (ἔτ. 1786) σταυροπηγιακῆν. Ἐπυροπολήθη κατὰ τὸ ἔτος 1769. Ὑπερθεν τῆς κυρίας εἰσόδου ὑπάρχει ἡ ἑξῆς ἐπιγραφή. «1812 ἀπριλίου 2 ἐξανακινήθη τὸ μοναστήριον προτομαῆστορ Ευθυμίου». Ὁ ναὸς ἀνεκαινίσθη κατὰ τὸ ἔτος 1879. Διὰ δευτέραν φορὰν ἐπυροπολήθη ὑπὸ τοῦ Ἰμβραήμ. Ἐκεῖθεν διήλθεν ὁ Παλαιῶν Πατρῶν κατερχόμενος μετὰ τοῦ Ἀνδρέου Ζαΐμη καὶ τοῦ ἐπισκόπου Κερνίτης Προκοπίου, ἐκ Καλαβρυτίων καὶ μεταβαίνων εἰς Πάτρας πρὸς ὑψωσιν τῆς σημαίας

ρῶν ὅπου διέτριβεν⁽¹⁾ ἡ Πανιερότης του καὶ συλλαβῶν αὐτὸν ἐπῆρε καὶ ὅσα μετρητὰ εὗριξε ἐπάνω του, ἐπάνω εἰς τοὺς ἀνθρώπους του, καὶ εἰς τὸ κατάλυμά του, καθὼς καὶ ἄρματα, φορέματα, καὶ ἄλλα διάφορα πράγματα τὰ ὅποια τώρα εὐρίσκονται εἰς τοὺς κληρονόμους τοῦ Νικολέτου, οἵτινες δὲν θελοῦν μετὰ καλοῦ τρόπου νὰ τὰ ἐπιστρέψουν.

Περικλείεται ἀντίγραφον μαρτυρικοῦ, τὸ ὁποῖον ἐπαρουσίασεν ἡ Πανιερότης του, καὶ εἰς τὸ ὁποῖον εὐρίσκονται κατὰ τὰ γράμματα τὰ ἀρπαγέντα χρήματα καὶ πράγματα. Διατάσσεται δὲ τὸ ἐπαρχεῖον νὰ εἰσπράξῃ ἀπὸ τοὺς κατακρατοῦντας ἀδίκως καὶ νὰ τὰ παραδώσῃ εἰς τὸν ἐπίτηδες στελλόμενον ἄνθρωπον τοῦ Πανιερωτάτου Π. Πατρῶν.

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 11ῃ 9βρίου 1825

Ὁ ἀντιπρόεδρος

Τ.Σ. Γρίκας Μπότασης

Ἀναγν. Σπηλιωτάκης

Ἰωάν. Κωλέττης

Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς

Ἄ. Μαυροκορδάτος

τῆς Ἐπαναστάσεως. Ἡ μονὴ εἶχε μεγάλην κτηματικὴν περιουσίαν ἐν Πάτραις (πλησίον τοῦ ναοῦ Παντανάσσης), εἰς Βλασίαν ἀμπέλους, λιβάδια ἐπὶ τοῦ Ἐρμάνθου, εἰς Σπάτα ἐνθα τὸ κτῆμα τοῦ Διαδόχου - Βασιλέως Κωνσταντίνου, εἰς θέσιν Μαῦρα Βουνά - Ἀράξου, ιδιόκτητον ναόν, τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, ἐνθα νῦν τὸ ἀεροδρόμιον Ἀράξου, εἰς τὸ χωρίον Γκέρμπεισι τοῦ δήμου Δήμης, μετόχιον εἰς Χαλανδρίτσαν, εἰς Κοντοπιγάδι, εἰς Θερειανὸν καὶ ἄλλαχού. Ἐπίσης διέτηρει ποίμνια ἐπὶ τοῦ ὑπερθεῖν κειμένου Ἐρμάνθου, ἡ εἰς τὰς εὐφόρους πεδιάδας τῆς Μανωλάδος, μύλους ἐπὶ τοῦ ἐκεῖθεν διερχομένου ποταμοῦ Πείρου, ἀμπέλους καὶ κυπέλας κάτωθεν τοῦ νῦν χωρίου Κάλανος, καὶ εἰς ἄλλα μέρη, ὡς ἀναφέρουν τὰ διάφορα Πατριαρχικὰ συγγίλια καὶ τὰ κτηματολόγια τῆς Μονῆς. Ὁ πατὴρ τοῦ Π. Πατρῶν Ἰωάννης Δημητρίου, εἶχε δανείσῃ τὴν μονὴν κατὰ τὸ 1816 γρόσια 500, ὡς καὶ ὁ Γερμανός, κατὰ τὸ ἔτος 1818, γρόσια 650 πρὸς 15% ἀμφοτέρω. Διὰ ταῦτα οἱ κληρονόμοι βραδύτερον ἐξήτητον 2065 γρόσια. Τὸ ταμεῖον τοῦ Ἀγῶνος, ὅτε ἡ προσωρινὴ Κυβέρνησις μετὰ τὸν Ζαΐμην καὶ Γερμανὸν ἦτο εἰς τὴν ἐκεῖ πλησίον κειμένην μονὴν Ὀμπλοῦ Πατρῶν, ἐφυλάσσετο, εἰς τὴν μονὴν Νεξερῶν. Πνευματικὸν τέκνον τῆς μονῆς ἦτο καὶ ὁ ἐν Ἀμερικῇ ἐπὶ πολλὰ ἔτη διαμεινας, ὡς ἐφημέριος καὶ ἰδρυτὴς τῆς «Θρησκευτικῆς Ἠχοῦς», Χαρίτων Ἀνδρουτσόπουλος, ὁ μετονομασθεὶς Παναγόπουλος, ἐκ τοῦ πατρὸς του Παναγίου, συγγενῆς τῆς ἐν Κάλανφ οἰκογενείας Ρόδη, καὶ τὸ πρῶτον δόκιμος τοῦ Ἡγουμένου καὶ θεῖου του Δανιὴλ Ἀνδρουτσοπούλου. Τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ ὑδραγωγείου τῆς Μονῆς, ἐγένετο δαπάναις τοῦ Χαρίτωνος, τοῦ ἀποτελείαντος ἐξ Ἀμερικῆς τοὺς σωλῆνας, καὶ τὰ ἄλλα ἔξοδα. Κατὰ τὴν παράδοσιν, ὁ Ἰμβραήμ, ἐκ τινος ὄνειρου κινούμενος, διέταξε τὴν ἐπισκευὴν τῆς ἱερᾶς Μονῆς, εὐθὺς μετὰ τὴν πυρπόλησίν της. Πρβλ. Στεφάνου Θωμοπούλου Ἱστορία τῆς πόλεως Πατρῶν, ἐπιμελεία Κώστα Τριανταφύλλου. Πάτραι, ἔτ. 1950, σελ. 550, 601, 631.

1. Κατὰ τὴν ἰδίαν ἐποχὴν, λόγῳ τῶν διώξεων τοῦ Ἐκτελεστικοῦ, ὁ Ζαΐμης καὶ ὁ Λόντος κατέφυγον «ὡς ἀντάρται» εἰς τὰ Καλάβρυτα, καὶ δὴ τὴν Κερπινήν, οἱ Δελτιανναῖοι ἐσκορπίσθησαν ἀνά τὴν Πελοπόννησον καὶ ἐφθάσαν μέχρι Μυστρά, ὁ Θ. Κολοκοτρώνης εἰς Στεμνίτσαν, ὁ Ἰωάννης Νοταρᾶς καὶ Νικητὰς Σταματελόπουλος εἰς Κορινθίαν, καὶ ἄλλοι, ἐκ φόβου, ἄλλαχού.

Ὁ Ἄ. Ζαΐμης μάλιστα λόγῳ τῆς συνεχοῦς διάξεως αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Κωλέττη, τῶν Ρουμελιωτῶν καὶ Σουλιωτῶν στρατιωτῶν τοῦ Καραϊσκάκη, ἠναγκάσθη μετὰ τὸν συγγενῆ του Ἀνδρέαν Λόντον, νὰ στείλῃ τὴν οἰκογενεὶάν του, ἐκ

Ἐκτελεστικοῦ πρὸς τὸ ἐπαρχεῖον Καλαβρυτῶν».

Ἡ διαταγὴ τοῦ Κωλέττη ἀναφέρει στρατολογίαν ἑκατὸν (100) στρατιωτῶν, ἡ τοῦ Γκούρα «ὄλους τοὺς στρατιώτας ὅπου εἶχεν» ὁ Σοφιανόπουλος, τὸ δὲ προηγουμένον ἔγγραφον κάμνει λόγον περὶ «πεντήκοντα περίπου στρατιωτῶν». Ἴσως νὰ μὴ ἠδυνήθη ὁ Νικολέτος νὰ στρατολογήσῃ ἑκατὸν ἢ νὰ ἠρκέσθη μόνον εἰς πενήκοντα στρατιώτας. Ἡ τυχὸν διέλευσις καὶ κάθοδος τοῦ Νικολέτου ἐκ τῆς Μονῆς εἰς τὴν Γαστούνην διὰ τῆς Μητροπόλεως Πατρῶν, θὰ ἀπῆται περισσοτέρους τῶν πενήκοντα στρατιωτῶν. Ὑπῆρχεν ὁ φόβος τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ Γερμανοῦ. Ἡ κάθοδος ὅμως εἰς τὴν Ἡλείαν διὰ τῆς ἐπαρχίας Καλαβρυτῶν, φιλίου οὔσης τοῦ Νικολέτου, ἀπῆται στρατιώτας ὀλιγωτέρους τῶν ἑκατὸν. Εἰς τὴν ἐπαρχίαν Καλαβρυτῶν ὁ Γερμανός εἶχεν ὀλιγωτέρους φίλους καὶ γνωστούς ἐν συγκρίσει μετὰ τὸν Νικολέτον.

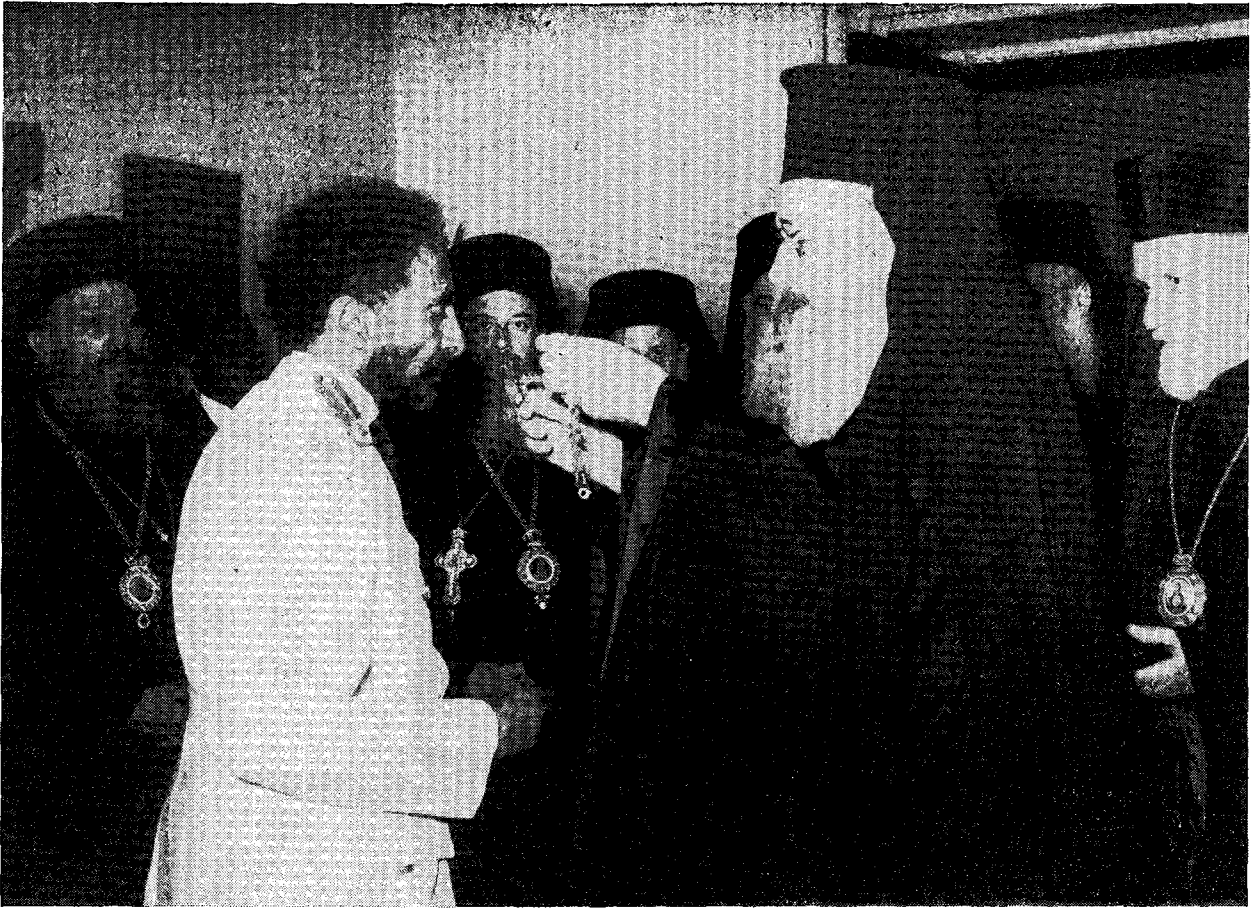
Ἡ ἀπόφασις τῆς συσταθείσης ἐπταμελοῦς ἐπιτροπῆς, πρὸς ἐξέτασιν νομικὴν τοῦ ζητήματος ἔχει ὡς ἀκολούθως:

Πρὸς τὸ ἔξοχον Ὑπουργεῖον τοῦ Δικαίου.

Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 2013 διαταγὴν τοῦ ὑπουργείου τούτου ἐκδοθεῖσαν πρὸς τὴν ἐπταμελῆ ἐπιτροπὴν, ἵνα ἀποφασίσῃ ἐγγράφως περὶ τῶν ὄσων ἐν τῷ ἔμμαρτύρῳ παρρησιασθέντι καταστίχῳ ἀπαιτοῦντος δι' ἀναφορᾶς τοῦ Σεβασμιωτάτου ἀγίου Π. Πατρῶν παρὰ τῶν κληρονόμων τοῦ ποτὲ Νικολέτου Σοφιανοπούλου, σωπωτινοῦ, συνήλθομεν εἰς ἐν οἱ ὑπογεγραμμένοι, καὶ μετακαλεσάμενοι τὴν σύζυγον τοῦ ποτὲ Νικολέτου ἐθεωρήσαμεν τὰ ἰδιόχειρα ἔγγραφα τοῦ συζύγου τῆς καὶ τὰς διὰ ζώσης τῆς γυναικὸς ἀπολογίας, ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ συμμαρτυρικά τῆς αὐτοῦ Πανιερότητος καὶ τὰς διὰ ζώσης ἀπολογίας, ἔπειτα δυνάμει τῶν ρηθέντων ἀποδείξεων ἐξετάσαντες ἐσκεμμένως περὶ ταύτης τῆς διαφορᾶς, καὶ θεωρήσαντες νομίμως καὶ εὐσυνειδήτως τὰ δίκαια τῶν ἀναφερομένων, διὰ τῶν περικλειομένων ἔγγραφων τους καὶ τῶν διὰ λόγου ἐκθέσεών τους, εὔρομεν δίκαια καὶ νόμιμα τὰ παρὰ τῆς πανιερότητός του δι' ἀναφορᾶς αἰτηθέντα, ἀνόμως δὲ καὶ ληστρικῶς παρὰ τοῦ Νικολέτου (!) Σοφιανοπούλου διαρπαγέντα, καθότι ὡς ἐκ τῶν ἰδίων ἔγγραφων ἀποδεικνύεται μήτε ἡ διοικήσις, μήτε ὁ στρατηγὸς Γκούρας, παρὰ τοῦ ὁποῖου ἐστάλη νὰ φέρῃ τὸν δεσπότην, διέταξεν ποτὲ νὰ ἐπιθέσῃ οὕτως χεῖρας ἀδίκως καὶ ὑβριστικῶς πρὸς τὴν Πανιερότητα του, ἀλλ' ἀπεδείχθη, προφανῶς ὅτι οἰκοθεν, ὑβρίσεν, ἐβίασεν, ἐγύμνωσε, περιέφερεν ὡς ληστὴν εἰς τὰ δάση, πρόσωπον ἱερὸν καὶ ἀξιοσεβαστον ἀπὸ τὸ πολίτευμα τῶν χριστιανῶν Ἑλλήνων, ἀντὶ νὰ τὸ συλλάβῃ, καὶ νὰ τὸ φέρῃ τιμῶς πρὸς τὸν στρατηγόν.

Κερπινής εἰς τὸ Μέγα Σπήλαιον, αὐτὸς δὲ διὰ Λειβαριτζίου, Δίβρης καὶ Σκιαδᾶ, κατήλθεν εἰς τὴν Ἡλείαν. Πρβλ. Ἱστορίαν Φωτιάκου, τόμ. Α' σελ. 549—550.

1. Ὁ Νικολέτος μετὰ τοῦ Ἀναγνώστη Φάσου, κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1825, ἦτο Ἐπιστάτης Σοπωτοῦ. Δημογεροντες κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο ἦσαν, ὁ Βασιλικὸς Σοφιανός καὶ ὁ Βαγγέλης Βασιλικόπουλος. Βλέπε «Φωνὴ Καλαβρυτῶν» ἔτ. 1946 φύλ. 13.

Ἡ Α. Μακαριότης ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σπυρίδων ἐπιδίδων τῷ Αὐτοκράτορι τῆς Αἰθιοπίας Χάϊλε Σελάσιε Α' τὸν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος δωρηθέντα τῇ Α. Α. Μ. ἐπιστήθιον Σταυρόν.

Ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Αἰθιοπίας εὐχαριστῶν τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον μετὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἐπίδοσιν τοῦ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος δωρηθέντος τῇ Α. Μ. Μ. Σταυροῦ.

Διὰ ταῦτα πάντα ἐνεκρίναμεν ἅπαντες, μηδενὸς διαφωνοῦντος ἐκ τῶν ἐπτά, ὅτι ἡ μὲν Πανιερότης του νὰ συγχωρήσῃ τὸν ρηθέντα Νικολέτου Σοφιανόπουλον (1), εἰς ὅσα λόγῳ τε καὶ ἔργῳ ἀνόμως ἔπραξεν εἰς τὸ Σ. ὑποκείμενον τῆς πανιερότητός του, κατὰ τὸ «ἄφετε καὶ ἀφεθήσεται» εὐαγγελικὸν θέσπισμα, οἱ δὲ κληρονόμοι τοῦ ποτὲ Νικολέτου Σοφιανοπούλου νὰ ἐπιστρέψουν ἀπροφασίστως πρὸς τὴν Πανιερότητά του, τὰ ἀκόλουθα:

α) 140 τάλ., ἥτοι ἑκατὸν σαράντα τάλληρα, ὅπου ἐμέτρησεν ὁ κύριος Παναγ. Γιαννόπουλος, τὰ μὲν 90 εἰς μετρητά, τὰ δὲ 50 εἰς χρεωστικὴν ὁμολογίαν, ἥδη εὐρισκομένην εἰς χεῖρας τῆς γυναικός, ὡς ἡ ἰδία ὁμολόγησε, καὶ διὰ τοῦτο νὰ τὴν ἐπιστρέψῃ πρὸς τὴν Πανιερότητά του.

β) 10 τάλ., ἥτοι δέκα ὅπου εὐρέθησαν εἰς τὴν τζιάντα τοῦ Θ. διακόνου του.

γ) 20 τάλ., ἥτοι εἴκοσι, ὅπου ἔστειλε καὶ ἔδανε εἰς τὴν Γαστούνην, καὶ τὰ ἔδωκε τῷ Νικολέτῳ εἰς Παλαιόπολιν.

δ) 10 τάλ., ἥτοι δέκα, δι' ἀγώγια εἰς τὸν δρόμον (2).

ε) 30 τάλ., ἥτοι τριάντα, διὰ τὰ ροῦχα, ὅπου ἐπῆρε τῶν ἀνθρώπων τῆς Πανιερότητός του.

ς) 20 τάλ., ἥτοι εἴκοσι, διὰ ζημίαν τοῦ Μοναστηρίου ἀπὸ πράγματα ὅπου τοὺς ἤρπασαν ἐξαιρουμένων τῶν ζαχιρέδων (3) εἰς δέκα τάλ. ἀπὸ τὰ ἀναφερόμενα τριάντα.

ζ) 50 τάλληρα, ἥτοι πενήντα, δι' ἐν τουφέκι ὅπου ἐπῆρεν ὁ Νικολέτος, νὰ δώσῃ τὸ ἴδιον τουφέκι πρὸς τὴν πανιερότητά του εἰς χεῖρας τῆς γυναικός του εὐρισκόμενον, ἀντὶ τῶν 50 ταλλήρων.

η) 137 ἥτοι ἑκατὸν τριάκοντα ἐπτά, μαχμουξέδες (4), καὶ 95 ἥτοι ἐνεήκοντα πέντε, βενέτικα (5), τὰ ὅποια ἐβάστα ἐπάνω του ἡ πανιερότης του, τὰ ἐπῆρεν δὲ ὁ ἄνωθεν Νικολέτος.

Αὐτὰ εἶναι ὅλα τὰ παρὰ τοῦ ἄνωθεν Νικολέτου ἀρπαγέντα τάλληρα, παρὰ δὲ τῆς ἐπιτροπῆς ἐγκριθέντα νὰ δοθῶσι πρὸς τὴν πανιερότητά του ἀπὸ τοὺς ἰδίους κληρονόμους του, ἀφ' ὅσων κληρονομίαν πατρικὴν ἠθέλεν εὐρεθῆ εἰς τὴν ἐξουσίαν των, χωρὶς διόλου νὰ πειραχθῆ ἡ προίκα τῆς γυναικός του, ὡς ἱερὰ καὶ ἀπαραβίαστος.

Ὅθεν ἐκ τῶν ἄνωθεν χρεωστούμενων ταλλήρων τὰ ἑκατὸν ὀγδοήκοντα νὰ δοθῶσιν εἰς μετρητά, οἱ

1. Ὁ Νικολέτος Σοφιανόπουλος κατὰ τὸ ἔτος 1812 (Ἰανουαρίου 14) ὑπογράφει ὡς μάρτυς εἰς συμφωνητικὸν ἀγοραπωλησίας μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας Τζακίρη ἢ Τζακιροπούλου. «Ἐφημερίς Καλαβρυτῶν» 22ας Ὀκτωβρίου ἔτ. 1935.

2. Διὰ τὰ ἀπὸ Δροβολοβοῦ μέχρι Γαστούνης ἀγώγια, διότι ὡς ἀνωτέρω ἐγράφη, ἡ Μονὴ Νεζερῶν διὰ τὴν πορείαν μέχρι Δροβολοβοῦ, δωρεὰν παρεχώρησε ζῶα, ὡς συνήθως γίνεται καὶ μέχρι σήμερον εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς Μονὰς τῆς Ἑλλάδος.

3. Τροφίμων.

4. Τουρκικὰ χρυσὰ νομίσματα, κοπέντα ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου Μαχμούτ. Ἐκαστὸν νόμισμα εἶχεν ἀξίαν πέντε χρυσῶν δραχμῶν.

5. Νομίσματα προσερχόμενα ἐκ Βενετίας. Πιθανῶς φλουριά.

ἑκατὸν τριάκοντα ἐπτά μαχμουξέδες, καὶ τὰ ἐνεήκοντα πέντε βενέτικα, τὸ δὲ τουφέκι νὰ δοθῆ ἀντὶ τῶν πενήκοντα ταλλήρων, ὡσαύτως ἀντὶ τῶν ἄλλων πενήκοντα ἡ ὁμολογία τῶν πενήκοντα ταλλήρων.

Ἀπὸ δὲ τὰ εἴκοσι τάλληρα, διὰ τοὺς ζαχιρέδες δὲν ἐνεκρίθη νὰ δώσουν οἱ κληρονόμοι τίποτε. Ὁσαύτως καὶ δέκα τάλληρα διὰ τοὺς ζαχιρέδες τοῦ μοναστηρίου.

Ὁὕτως ἐγκρίναντες ἐσκεμμένως, ἀπεφασίσσαμεν τὴν ἄνωθεν διαφοράν, ἐκ συμφώνου, καὶ βάλλομεν ὑπ' ὄψιν τοῦ Ὑπουργείου τούτου τὴν κοινήν ἡμῶν ἀπόφασιν, διὰ νὰ ἐνεργηθῶσι τὰ εἰκότα.

Τῆ 11ῃ Ἰανουαρίου, 1826, ἐν Ναυπλίῳ.

Ἡ ἐπταμελὴς ἐπιτροπὴ
† Ὁ Τριπόλεως Δανιὴλ (1)

Ὁ Κομάνων Εὐγένιος (2)

Νικηφόρος Παμπούκης (3)

Ἀρχιδιάκονος Ἀθανάσιος

Παπα-Ἀναγνώστης Ρουντόπουλος

Ἰωάννης Κ. Γιαννόπουλος

Ἀριθ. 2948 ἴσον ἀπαράλλακτον τῷ πρωτοτύπῳ.

Τῆ 14ῃ Ἰανουαρίου 1826, ἐν Ναυπλίῳ.

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς τοῦ Ὑπουργείου τοῦ Δικαίου
Τ.Σ. Ἀ. Μιλτιάδης

Ὁπισθεν τοῦ ἐγγράφου:

«Ἀριθ. 3925, ἀντίγραφον ἀποφάσεως τῆς περὶ τῆς διαφορᾶς παλαιῶν Πατρῶν καὶ κληρονόμων Νικολέτου Σοφιανοπούλου διορισθείσης παρὰ τοῦ Ὑπουργείου τοῦ Δικαίου ἐπταμελοῦς ἐπιτροπῆς».

1. Κατήγετο ἐκ Δημητσάνης. Κατὰ τὸ 1814 ἐχειροτονήθη ἐπίσκοπος Ἀκόβων καὶ Ζαρνάτας, καὶ βραδύτερον ἐγένετο Μητροπολίτης Τριπόλεως. Διὰ ὀκτακοσίων (800) στίχων περιέγραψε τὰ παθήματα τῶν ἐν ταῖς φυλακαῖς τῆς Τριπόλεως ὁμήρων.

2. Βλέπε καὶ «Λακωνικά», τεῦχος Α' ἔτ. 1932 σελ. 344, 351.

3. Βλέπε περὶ Νικηφόρου Παμπούκη «Ἐφημερίς τῶν Καλαβρυτινῶν», Δεκέμβριος ἔτ. 1934, «Ἱερός Σύνδεσμος» ἔτ. 1935 σελ. 75, καὶ «Ἐφημερίς τῶν Καλαβρυτινῶν» ἔτ. 1935, Αὐγούστου 16η. (Συνερίζεται)

ΝΙΚΟΛ. ΠΑΝ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
Πρωθιερεὺς

Ἡ ΦΙΛΟΚΑΛΙΑ ΤΩΝ ΝΗΠΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΑ ΕΝ ΑΥΤῃ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΕΡΓΑ

Ἡ συλλογὴ ἀσκητικῶν ἔργων ἐκ τῆς παλαιᾶς πατερικῆς φιλολογίας καὶ τῆς μετὰ ταῦτα ἐκκλησιαστικῆς τοιαύτης, γενομένη ὑπὸ τῶν Μακαρίου Νοταρᾶ Ἀρχιεπισκόπου Κορίνθου καὶ Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτου (1) καὶ τὸ πρῶτον ἐκδοθεῖσα ἐν Βενετίᾳ (2), δια-

1. V. Grumel γραφόμενα ἐν Dictionnaire de Theologie Catholique διὰ τὸ ἐν αὐτῷ ὄνομα Nicodème l'Hagiorite καὶ L. Petit γραφόμενα ἐν τῷ ἰδίῳ D. Th. C. ἐν τῇ λέξει, Macaire de Corinthe.

2. Φιλοκαλία τῶν ἱερῶν Νηπτικῶν συνεραινεθεῖσα παρὰ τῶν ἁγίων καὶ θεοφόρων πατέρων ἡμῶν... διαπάνη Ἰωάννου Μαυρογορδάτου Ἐνετίησιν, 1782 (Τυπογραφεῖον Ἀντωνίου Βόρτελι).

δοχικῶς δὲ κατόπιν ἐν Κωνσταντινουπόλει (1) καὶ δις ἐν Ἀθήναις (2), περιλαμβάνει συγκεντρωμένον μέγα μέρος τῆς ὄλης ἀσκητικῆς, κυρίως, ἀλλὰ καὶ πλεῖστα ἐκ τῆς μυστικιστικῆς, διδασκαλίας τῆς Ὁρθοδόξου ἐκκλησίας.

Ἡ συλλογὴ αὕτη τῶν «Νηπτικῶν» Πατέρων ἐν τῇ «Φιλοκαλία», ἐκτὸς τῆς εὐκολίας, τὴν ὁποίαν παρέσχεεν διὰ τῆς εἰς ἐν ἔργον συγκεντρώσεως πολλῆς ὕλης ἀφορώσης εἰς τὸν ἀσκητισμὸν, ἐγένετο ὡσαύτως αἰτία, ὥστε νὰ ἀποφευχθῇ ἡ ἀπάνεια, ἀν μὴ ἡ παντελής ἀπίθεια, ἔργων σπουδαίων, ἦτις, ἐὰν ἐλάμβανε χώραν, θὰ ἐξημίωμε τὰ μέγιστα τὴν καθ' ὄλου χριστιανικὴν γνῶσιν περὶ τῆς ἐν τῇ χριστιανικῇ ἀνατολῇ, «πράξεως» καὶ «θεωρίας».

Καθ' ὃν χρόνον ἡ ἔκδοσις τῆς Ἑλληνικῆς Πατρολογίας ὑπὸ τοῦ J. P. Migne εὐρίσκειτο ἐν προόδῳ, καθ' ὁμολογίαν τοῦ ἰδίου τοῦ ἐκδότου, περιήλθεν εἰς χεῖρας τοῦ «σπανιώτατον βιβλίον» φέρον τὸν τίτλον Φιλοκαλία τῶν ἱερῶν Νηπτικῶν (3).

Ἐκ τῶν ἐν τῇ «Φιλοκαλία» περιλαμβανομένων ἀσκητικῶν ἔργων πατέρων καὶ συγγραφέων, ἄλλα μὲν συμπεριελήφθησαν ὑπὸ τοῦ Migne ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Πατρολογία ἔρρασιθέντα ὑπ' αὐτοῦ ἀλλαχόθεν καὶ ἐκτὸς τῆς Φιλοκαλίας, ἄλλα δέ, τὰ καὶ περισσότερα, ἐλήφθησαν ὑπ' αὐτοῦ ἐκ τῆς ἐν λόγῳ «Φιλοκαλίας» καὶ ἐξεδόθησαν ἐν τῇ προμνημονευθείσῃ Ἑλληνικῇ Πατρολογία εἰς διαφόρους τόμους αὐτῆς, καὶ τέλος ἄλλα συμπεριελήφθησαν ἐν τῷ 162ῳ τόμῳ, ὅστις ἀπετέλει τὸν τελευταῖον τοιοῦτον τῆς ὄλης Series Graeca, ἀλλὰ τὰ ἀντίτυπα τοῦ ὁποίου ὡς γνωστὸν ἐκάθησαν κατὰ τὴν ἐκτύπωσίν του.

Τὰ εὐρισκόμενα ἐν τῇ «Φιλοκαλία» καὶ κατὰ τὴν ἐν αὐτῇ σειρᾷ ἔργα τῶν «Νηπτικῶν Πατέρων» εἶναι τὰ ἀκόλουθα (4).

1) Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀντωνίου τοῦ Μεγάλου (5), παραινέσεις περὶ ἡθους ἀνθρώπων καὶ χρηστῆς πολιτείας, ἐν κεφαλαίοις ρο'.

Ἀρχή. «Οἱ ἄνθρωποι λογικοὶ καταχρηστικῶς λέγονται· οὐκ εἰσὶ δὲ λογικοὶ οἱ τοὺς λόγους καὶ τὰ βιβλία τῶν πάλαι σοφῶν ἐκμαθόντες...».

Τέλος. «...ὕπερ πάσαν πολυτελῆ θυσίαν ἀρέσει τῷ

Θεῷ ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν».

Τὰ κεφάλαια ταῦτα τοῦ Μ. Ἀντωνίου συμπεριελήφθησαν ἐν τῷ καέντι 162ῳ τόμῳ τῆς Ἑλληνικῆς Πατρολογίας (1).

2) Τοῦ ἁγίου Ἡσαΐου τοῦ ἀναχωρητοῦ, ἀκμάσαντος τὴν Δ' Ἑκατονταετηρίδα.

Ἀρχή. «Τοῦ νοδὸς ἐστὶν ἡ ὀργή κατὰ φύσιν ἐν τοῖς πάθεσιν...».

Τέλος. «...ἔχε τὸν Θεὸν ὅτι βλέπει ἐν παντὶ λογισμῷ σου καὶ οὐχ ἁμαρτήσεις ποτέ· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν».

Περὶ τῆρῆσεως τοῦ νοδὸς κεφάλαια κζ' (2).

Ὁ ἀββᾶς οὗτος Ἡσαΐας θεωρούμενος μονοφυσίτης (3), ἀλλ' οὐχὶ καὶ ὑπὲρ Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου (4) ἤκμασεν τὸ β' ἡμισυ τοῦ Δ' αἰῶνος. Οὗτος δὲν ὑπῆρξεν μὲν παντελῶς ξένος πρὸς μονοφυσιτικὰς δοξασίας, πάντως ὁμως, αἱ δοξασίαι του αὐταί, ἦσαν λίαν ἡπιαὶ καθ' ὅτι οὗτος κατὰ πάσαν πιθανότητα ὑπέγραψεν τὸ ἐνωτικόν, ἐπὶ Ζήνωνος.

Ὁ Ἡσαΐας ἔγραψεν ἀσκητικὰ ἔργα, ἐκ τῶν ὁποίων ἀποσπάσματα διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν.

Τοῦ συγγραφέως τούτου, διεσώθησαν ἑλληνιστὶ ἰθ' κεφάλαια (5) καὶ λατινιστὶ κθ' λόγοι (6), οἵτινες κατὰ τὰ Notitia εἰς τὸν ἀββᾶν Ἡσαΐαν ἐν τῇ Ἑλλην. Πατρολογία εἶναι μετάφρασις ἐκ τῆς ἑλληνικῆς, γενομένη τῷ 1574 ὑπὸ τοῦ Petrus Frangiscus Zinus Verowensis (7).

Τὸ ἑλληνικὸν πρωτότυπον τῶν ἰθ' κεφαλαίων τούτων ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ Αὐγουστίνου Ἰορδανίτου (8).

Τὰ ἐν τῇ Λατινικῇ Πατρολογία εὐρισκόμενα, τοῦ αὐτοῦ Ἡσαΐου εἶναι συμπλήγμα κανόνων προερχομένων ἐκ τῶν ἔργων αὐτοῦ (9).

Τὰ ἐν τῇ Φιλοκαλία εὐρισκόμενα κζ' κεφάλαια συμπεριελήφθησαν καὶ εἰς τὴν συλλογὴν τὴν λεγομένην τοῦ Εὐεργετινοῦ (10).

Τὰ εἴκοσι ἐπτὰ ταῦτα κεφάλαια συμπεριελήφθη-

1. P. G. 162, στήλη 479.

2. Φιλοκαλία ἔ. ἀ. σελ. 33 - 37.

3. Δ. Σ. Μπαλάνου, Πατρολογία, Ἀθήναι 1930 σελ. 541.

4. P. G. 99, 1028 καὶ 1816.

5. P. G. 40, 1205 - 1212. Τὰ αὐτὰ ἰθ' κεφάλαια εὐρισκονται καὶ εἰς τὸ Thesaurus asceticus τοῦ Pierre Pous-sine (Τουλοῦζη 1683).

6. P. G. 40, 1105 - 1206.

7. P. G. 40, 1103 - 4.

8. Δ. Σ. Μπαλάνου ἔ. ἀ. σελ. 541 (ἐν τῇ ὑπ' ἀριθ. 8 ὑποσημείωσι).

9. Γενικῶς περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἡσαΐου ἴδε L. Petit ἐν D. Th. C. λ. Isaie ἐνθα σὺν τοῖς ἄλλοις δ L. Petit ἀναφέρει αὐτολεξία «Rien tout fois, dans ce qui nous rest des traités d'Isaie, ne blesse la vraie doctrine» ὡσαύτως ἀναφέρεται ὅτι μία ἀπὸ τῶν Διηγησῆς Δημοσιευθείσας ὑπὸ τοῦ F. Nau (Recits inedins du moine Anastase. Paris 1902 σελ. 66 κ.έ.) ὁμιλεῖ περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἡσαΐου ὡς προτρέποντος εἰς τὸν σεβασμὸν πρὸς τὰς ἀποφάσεις τῆς ἐν Χαλκηδόνι Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, πρᾶξιν εἰς τὴν ὁποίαν οὐδέποτε θὰ προέβαιεν ἐὰν ἦτο μονοφυσίτης.

10. Συναγωγὴ τῶν θεοφθόγων ρημάτων καὶ διδασκαλιῶν, τῶν θεοφόρων καὶ ἁγίων πατέρων... ἐκτεθεῖσα παρὰ Παύλου... κτήτορος τῆς Μονῆς... εὐεργετικός, Ἐνετίησιν 1783 καὶ Κων] πόλει 1861 (Ἡ συλλογὴ αὕτη καλεῖται, ὡς γνωστὸν, κοινῶς Εὐεργετινός).

1. Ἐν Κων]πόλει τῷ 1861.

2. Ἐν Ἀθήναις τὸ πρῶτον ἐκδοθεῖσα τῷ 1893 εἰς δύο τόμους μὲ ἐπὶ πλέον προσθήκην κειμένων ἐκ τοῦ Πατριάρχου Καλλίστου, (B' τόμος σελ. 412—455), τὸ δεῦτερον δὲ κατὰ τὸ ἔτος 1900. Διὰ τὰς ἐκδόσεις τῆς Φιλοκαλίας πρὸς D. Th. C. λέξεις Nicodème l'Hagiorite καὶ Macaire de Corinthe.

3. J. P. Migne Patrologia Graeca τόμος 40. (Ἐν ὑποσημείωσει ὑπὸ τοῦ ἐκδότου ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ἐν λόγῳ τόμου δπου ὁ πῖναξ περιεχομένων, Hlenchus).

4. Πλὴν τῆς παρῶσης ἀναγραφῆς, κατηγορίσαμεν καὶ πίνακα ἐμφαινόντα ἐν λεπτομερείᾳ τὰ περιεχόμενα ὡς ἔχουν ταῦτα ἐν τῇ πρώτῃ ἐν Βενετίᾳ (1782) ἐκδόσει τῆς «Φιλοκαλίας» καὶ ἀντιαιτιχῶς τοὺς τόμους καὶ στήλας τῶν αὐτῶν κειμένων συμπεριληφθέντων καὶ εὐρισκομένων ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Πατρολογία.

5. Φιλοκαλία ἔ. ἀ. σελ. 11 - 30.

Ἐν τῇ προτιθεμένῃ, τοῖς ἐν λόγῳ ρο' κεφαλαίοις, βραχεία βιογραφία περὶ τοῦ Μ. Ἀντωνίου, ἀναγράφεται ὅτι τὰ κεφάλαια ταῦτα τοῦ Μ. Ἀντωνίου ἦσαν γνωστὰ εἰς τὸν Πέτρον Δαμασκηνὸν τὸν ἱερομάρτυρα, ἀκμάσαντα τὴν Η' ἑκατονταετηρίδα.

σαν ἐν τῷ καέντι 162φ τόμῳ τῆς Ἑλλην. Πατρολογίας.

Ἐν τῇ προτιθεμένῃ τῶν κεφαλαίων βραχεία βιογραφία περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἡσαίου ἀναφέρει, ὅτι τὸ «λογίδριον τοῦτο ἀπετεμαχίσθη» ἐκ τοῦ ὄλου βιβλίου τῶν ἔργων τοῦ Ἡσαίου.

3) Εὐαγγρίου τοῦ Ποντικιοῦ, συγχρόνου τῶν τριῶν μεγάλων Καππαδοκῶν.

α) Ὑποτύπωσις μοναχικῆ διδασκουσα πῶς δεῖ ἀσκεῖν καὶ ἡσυχάζειν⁽¹⁾.

Ἡ «ὑποτύπωσις» αὕτη τοῦ Εὐαγγρίου συμπεριλαμβάνεται ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Πατρολογίᾳ⁽²⁾, τὸ δὲ τέλος τῆς ἐν τῇ Φιλοκαλίᾳ εἶναι ἐκτενέστερον κατὰ ἀνευσημασίαις, τριάκοντα πέντε λέξεις.

β) Περὶ διακρίσεως παθῶν καὶ λογισμῶν. κγ⁽³⁾.

Τὰ κεφάλαια ταῦτα ἀπαντοῦν μόνον ἐν τῇ Φιλοκαλίᾳ, συμπεριελήφθησαν δὲ ἐν τῷ καέντι 162φ τόμῳ τῆς Ἑλληνικῆς Πατρολογίας μεταξὺ τῶν στήλων 563 - 573.

Τὸ γ⁽⁴⁾ ἐκ τῶν ὡς ἄνω κεφαλαίων συμπίπτει ἀπολύτως πρὸς τὸ ξγ⁽⁵⁾ κεφάλαιον τῶν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Πατρολογίᾳ εὐρισκομένων κεφαλαίων ὑπὸ τὸν τίτλον «Εὐαγγρίου Κεφάλαια Πρακτικὰ πρὸς Ἀνατόλιον».

Ἐσαύτως τὸ ιζ⁽⁶⁾ συμπίπτει μετὰ τοῦ ξθ⁽⁷⁾, τὸ ιη⁽⁸⁾ μετὰ τοῦ ο⁽⁹⁾ καὶ τὸ κδ⁽¹⁰⁾ μετὰ τοῦ ξδ⁽¹¹⁾ τοῦ Εὐαγγρίου πρὸς Ἀνατόλιον.

Οὕτω λοιπὸν ἡ τοιαύτη σύμπτωση τῶν προμνημονευθέντων κεφαλαίων συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς γνησιότητος ὄλου τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀποτελούντων, τό, «Περὶ διακρίσεως παθῶν καὶ λογισμῶν», κεφαλαίων τοῦ Εὐαγγρίου.

Ἀρχή. «Τῶν ἀντικειμένων δαιμόνων τῇ πρακτικῇ πρώτῳ καὶ τὸν πόλεμον συνίστανται οἱ τὰς τῆς γαστριμαργίας ὀρέξεις πεπιστευμένοι...».

Τέλος. «... λόγοι Πνεύματος ἁγίου μὴ ἐκλιπέτωσάν σε, καὶ θύρας γράφων κροῦε χερσὶν ἀρετῶν· τότε ἀνατελεῖ σοι καρδίας ἀπάθεια ἔψει ἐν προσευχῇ».

γ) Ἐκ τῶν Νηπτικῶν Κεφαλαίων⁽¹²⁾. Ταῦτα εἶναι πέντε ἐν συνόλῳ βραχύτατα κεφάλαια ἐξ ὧν τὸ μὲν πρῶτον δὲν ἀπαντᾷ ἐν τοῖς τοῦ Εὐαγγρίου εὐρισκομένοις ἐν τῇ Ἑλλην. Πατρολογίᾳ, τὰ δὲ ἕτερα τέσσαρα (β', γ' δ', ε') ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὰ κα'⁽¹³⁾, να'⁽¹⁴⁾,

νδ'⁽¹⁾ καὶ στ'⁽²⁾ τῶν τοῦ Εὐαγγρίου, Πρακτικῶν κεφαλαίων πρὸς Ἀνατόλιον.

4) Ἰωάννου Κασσιανοῦ τοῦ Ρωμαίου, συγχρόνου τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.

α) Πρὸς Κάστορα ἐπίσκοπον περὶ τῶν ὀκτώ τῆς κακίας λογισμῶν⁽³⁾.

β) Πρὸς Λεόντιον Ἡγούμενον⁽⁴⁾.

Ὁ Ἰωάννης Κασσιανός, ὁ Ρωμαῖος, ὡς συνήθως ἐπονομάζεται, συνέγραψεν, ὡς γνωστὸν ἐκτὸς τοῦ De Incarnatione donini⁽⁵⁾ καὶ ἕτερα δύο ἔργα ἀσκητικά, τὸ De institutis coenobiorum et de octo principium vitiorum remediis⁽⁶⁾ ἀποτελούμενον ἐκ 12 βιβλίων, καθὼς καὶ τὸ Collationes patrum libri 24⁽⁷⁾.

Τῶν δύο τελευταίων ἔργων αὐτοῦ ἐνωρὶς ἐπιλοπονήθη ἐπιτομὴ εἰς λατινικὴν γλῶσσαν ὑπὸ τοῦ Εὐχερίου, ἥτις συμπεριελήφθη ἐν τῷ 50φ τόμῳ τῆς Λατινικῆς πατρολογίας τοῦ Migne⁽⁸⁾.

Ἐπίσης ἐνωρὶς, καὶ ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Ἰωάννου Κασσιανοῦ, ἀμφοτέρων τῶν ἀσκητικῶν του ἔργων, ἐγένετο ἐπιτομὴ ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ τὴν ὁποῖαν γνωρίζει καὶ ὁ Ἅγιος Ἰωάννης, ὁ συγγραφεὺς τῆς Κλίμακος⁽⁹⁾.

Τμῆμα τῆς ἐν ἐπιτομῇ ἑλληνικῆς τοιαύτης μεταφράσεως εὐρίσκεται ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Πατρολογίᾳ, ὑπὸ τὸ ὄνομα καὶ εἰς τὸν τόμον τὸν περιλαμβάνοντα ἔργα τοῦ Μ. Ἀθανασίου⁽¹⁰⁾.

Τὸ τμῆμα τῆς σωζομένης ἐπιτομῆς εἶναι τὸ πρῶτον μέρος αὐτῆς τὸ φέρον τὸ ὄνομα «Περὶ τῶν κανονικῶν τῶν Κοινοβίων διατυπώσεων⁽¹¹⁾ καὶ περὶ τῶν ὀκτώ τῆς κακίας λογισμῶν⁽¹²⁾, ἔχον ἐλλειπῆ τὰ κεφάλαια «περὶ λύπης» καὶ «περὶ ἀκηδίας»⁽¹³⁾ ἅτινα ὅμως συμπληροῦνται ἐκ τοῦ εὐρεθέντος, καὶ δημοσιευθέντος κατὰ τὰ ἐλλείποντα τῆς ὄλης ἐπιτομῆς μέρη, χειρογράφου τῆς μονῆς Μετεώρων⁽¹⁴⁾.

Τὸ εὐρεθὲν χειρόγραφον περιλαμβάνει πλήρη τὴν ἐν ἐπιτομῇ γενομένην μετάφρασιν εἰς τὴν ἑλληνικὴν, τῶν δύο ἔργων Ἰωάννου τοῦ Κασσιανοῦ ὡς τουλάχιστον ἐγγώρισε τὴν αὐτὴν ὁ Μ. Φώτιος⁽¹⁵⁾.

Ὁ ἀειμνήστos Κ. Δουβουνιώτης ἐδημοσίευσεν τὰ ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς Πατρολογίας ἐλλείποντα τῆς ἐν λόγῳ ἐπιτομῆς, ἥτοι τὸν λόγον «Πρὸς Λεόντιον Ἡγούμενον «περὶ τῶν κατὰ τὴν σκῆτην ἁγίων πατέρων» καὶ

1. Φιλοκαλία ἔ. ἀ. σελ. 41-46.
2. P. G. 40, 1251-1264.
3. Φιλοκαλία ἔ. ἀ. σελ. 46-56.
4. Αὐτόθι σελ. 47.
5. P. G. 40, 1236.
6. Φιλοκαλία ἔ. ἀ. σελ. 53-54.
7. P. G. 40, 1241.
8. Φιλοκαλία ἔ. ἀ. σελ. 54.
9. P. G. 40, 1244.
10. Φιλοκαλία ἔ. ἀ. σελ. 56.
11. P. G. 40, 1237.
12. Φιλοκαλία ἔ. ἀ. σελ. 56-57.
13. P. G. 40, 1228.
14. P. G. 40, 1249.

1. P. G. 40, 1249.
2. P. G. 40, 1224.
3. Φιλοκαλία ἔ. ἀ. σελ. 61-76.
4. Αὐτόθι σελ. 77-87.
5. P. L. 50, 9-272.
6. P. L. 49, 534-76.
7. P. L. 49, 477-1328.
8. P. L. 50, 867 κ.ε.
9. P. G. 88, 717.
10. P. G. 28, 849-905.
11. P. G. 28, 849.
12. P. G. 28, 872.
13. P. G. 28 897.

14. Τὸ χειρόγραφον εὐρέθη ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου καθηγητοῦ Κ. Ι. Δουβουνιώτου καὶ ἐδημοσιεύθη ἐν «Ἐκκλησιαστικῷ Φάρῳ» Ἀλεξανδρείας. Πρὸς Κ. Ι. Δουβουνιώτου, Ἰωάννου Κασσιανοῦ Διαλέξεις πατέρων, Ἐκκλ. Φάρος-Ἀλεξανδρεία, 1913 τομ. 11 σελίδες 51-65, 161-176, 225-242.

15. Φωτίου Μυριόβιβλος PNZ' (167). P. G. 103, 661.

τὰ συνεχόμενα εἰς αὐτὸν «συνεισφορά τοῦ ἀββᾶ Σερίνου πρώτη» καὶ «συνεισφορά τοῦ ἀββᾶ Σερίνου περὶ τῆς παναρέτου»⁽¹⁾, καὶ ὡς ἤδη ἐλέχθη τὰ ἐλλείποντα ἐκ τῶν κεφαλαίων «περὶ λύπης» καὶ «περὶ ἀκηδίας»⁽²⁾.

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι ἡ πλήρης ἀποκατάστασις τῆς εἰς τὴν ἑλληνικὴν γενομένης ἐπιτομῆς τῶν δύο ἔργων τοῦ Ἰωάννου Κασσιανοῦ ὀφείλεται εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ ἀειμνήστου Κ. Δουβουινιώτου, οὗχ ἦττον ὅμως τὸ μέρος τῶν δύο διηγήσεων τοῦ ἀββᾶ Μωϋσέως, τὸ ἀπευθυνόμενον πρὸς Λεόντιον ἡγούμενον, εὐρίσκεται ὡσαύτως ἐν τῇ Φιλοκαλίᾳ⁽³⁾, συνεχόμενον εἰς τὸ τμήμα «περὶ τῶν ὀκτῶ τῆς κακίας λογισμῶν» πρὸς Κάστορα Ἐπίσκοπον.

Τὸ τελευταῖον εἶναι ὡσαύτως πλήρες ἐν τῇ Φιλοκαλίᾳ, ἥτοι ἔχον πλήρη τὰ δύο, ἐλλειπῆ παρὰ τῇ Ἑλλην. Πατρολογία, κεφάλαια «Περὶ λύπης» καὶ «Περὶ ἀκηδίας»⁽⁴⁾.

5) Μάρκου τοῦ ἀσκητοῦ, μαθητοῦ τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου Χρυσοστόμου.

α) Περὶ Νόμου Πνευματικοῦ.

6) Περὶ τῶν οἰομένων ἐξ ἔργων δικαιοῦσθαι κεφ. σγ'.

γ) Πρὸς Νικόλαον μονάζοντα. Ἐπιστολή.

Τὰ ἔργα ταῦτα τοῦ ἀσκητοῦ δόσιου Μάρκου εὐρίσκονται ἐν τῷ 65ῳ τόμῳ τῆς Ἑλληνικῆς Πατρολογίας⁽⁵⁾.

6) Ἡσυχίου Πρεσβυτέρου τοῦ Ἱεροσολυμίτου, γράψαντος τὸ α' ἡμισυ τῆς Ε' ἑκατονταετηρίδος.

α) Περὶ Νήψεως καὶ Ἀρετῆς. Κεφ. σγ' Λόγος πρὸς Θεόδουλον.

Τοῦ Ἡσυχίου τούτου ὁ ὡς ἄνω λόγος εὐρίσκεται ἐν τῷ 93ῳ τόμῳ τῆς Ἑλληνικῆς Πατρολογίας⁽⁶⁾.

7) Νείλου τοῦ ἀσκητοῦ, συγχρόνου τοῦ Ἱεροῦ Χρυσοστόμου.

α) Πρόλογος τῶν περὶ προσευχῆς ρν' κεφαλαίων.

6) Περὶ προσευχῆς. Κεφ. ργγ'.

γ) Λόγος ἀσκητικὸς.

Τοῦ δόσιου Νείλου τὰ ἀνωτέρω εὐρίσκονται ἐν τῷ 79ῳ τόμῳ τῆς Ἑλλην. Πατρολογίας⁽⁷⁾.

8) Διαδόχου ἐπισκόπου Φωτικῆς, ἀκμάσαντος περὶ τὰ μέσα τοῦ Ε' αἰῶνος.

α) Ὅροι⁽⁸⁾.

Ἀρχή. Α' ὄρος.

«Ὅρος τῆς πίστεως, ἔννοια περὶ Θεοῦ ἀπαθῆς».

Τέλος. Γ' ὄρος.

«Ὅρος τῆς τελείας ἀλλοιώσεως ἐν τρυφῇ Θεοῦ, χαρὰν ἡγεῖσθαι τὸ στυγνὸν τοῦ θανάτου».

6) Λόγος ἀσκητικὸς διηρημένος εἰς ρ' κεφάλαια πρακτικά, γνώσεως καὶ κρίσεως πνευματικῆς⁽¹⁾.

Ἀρχή. «Πάσης πνευματικῆς, ἀδελφοί, ἡγεῖσθαι θεωρίας, πίστεως, ἐλπίδος, ἀγάπης...».

Τέλος. «... καὶ αὐτοῦ ἐστὶν ἐφ' ἡμᾶς τοὺς ἀγαπώντας αὐτόν, ὁ πλοῦτος τῆς χρηστότητος τῆς βασιλείας αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τοὺς σύμπαντας αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν».

γ) Ἑρμηνεῖα εἰς τὸ ρητὸν τοῦ παρόντος ἑκατοστοῦ κεφαλαίου, (εἰς τὸ ρητὸν) τὸ λέγον «εἶνα διὰ τοῦ πυρὸς δοκιμασθέντες τῆς κρίσεως» ἕπερ ἡρωτήθη παρὰ τινῶν, ἑρμηνεῖα τοῦ Ἁγ. Μαξίμου⁽²⁾.

Ἀρχή. «Οἱ τὸ τέλειον τῆς ἀγάπης κεκτημένοι πρὸς τὸν Θεόν...».

Τέλος. «... εἴπερ ἡ τῶν ἀγαθῶν πλάστιγξ ἐπιβαρῆση, καθαίρονται κολάσεως».

Οἱ ὄροι, δέκα τὸν ἀριθμὸν ἐν εἶδει ἀποφθεγμάτων, δὲν ἀπαντοῦν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Πατρολογία.

Ὁ ἀσκητικὸς λόγος τῶν ρ' κεφαλαίων εὐρίσκεται ἐν Λατινικῇ μεταφράσει ἐν τῷ 65ῳ τόμῳ τῆς Ἑλληνικῆς Πατρολογίας⁽³⁾.

Ἑλληνιστὶ ὁ ἀνωτέρω λόγος ἐξεδόθη ἐν Φλωρεντία καὶ ἐν Λειψία⁽⁴⁾.

Τὸ τελευταῖον εἶναι βραχυτάτη τις ἀπόκρισις εἰς τὸ προμνημονευθὲν ρητὸν τοῦ ρ' κεφαλαίου, δοθεῖσα πιθανώτατα ὑπὸ Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ.

Πάντα τὰ ἀνωτέρω καὶ ἐν τῇ «Φιλοκαλίᾳ» εὐρισκόμενα τοῦ Διαδόχου Φωτικῆς συμπεριελήφθησαν ἐν τῷ καέντι 162ῳ τόμῳ τῆς Ἑλλην. Πατρολογίας.

9) Ἰωάννου Καρπαθίου, ἀκμάσαντος κατὰ τινὰς τῆν Ε', κατ' ἄλλους δὲ τῆν Ζ' ἢ Η' ἑκατονταετηρίδα.

α) Πρὸς τοὺς ἐν Ἰνδία μοναχοὺς γράψαντας αὐτῷ. Παραμυθητικὰ κεφ. ρ'.⁽⁵⁾

6) Λόγος ἀσκητικὸς καὶ πάνυ παρηγορητικὸς πρὸς τοὺς ἀπὸ τῆς Ἰνδίας προστρέξαντας μοναχοὺς, τῶν ρ' κεφαλαίων τὸν ἀριθμὸν ἀποπληρῶν⁽⁶⁾.

Ἀμφότεροι οἱ λόγοι πρὸς τοὺς ἐν Ἰνδία μοναχοὺς, συμπεριελήφθησαν ἐν παραρτήματι τοῦ 85ου τόμου τῆς Ἑλληνικῆς Πατρολογίας ληφθέντες ἐκ τῆς Φιλοκαλίας⁽⁷⁾.

Ὁ Μ. Φώτιος γνωρίζει τοὺς λόγους τούτους τοῦ Ἰωάννου Καρπαθίου⁽⁸⁾.

Τῶν κεφαλαίων τούτων ἐξεδόθη λατινικὴ μετά-

1. Κ. Ι. Δουβουινιώτου ἔ. ἀ., σελ. 168-176, καὶ 225-230 καὶ 231-242.

2. Αὐτόθι σελ. 242-243.

3. Φιλοκαλία ἔ. ἀ. σελ. 77-87.

4. Αὐτόθι σελ. 72-74.

5. Τοὺς μὴ ἀναγραφόμενους ἀριθμοὺς ἀντιστοιχοῦντας πρὸς τὰς ἀναλόγους σελίδας ἐν τῇ Φιλοκαλίᾳ τῶν ἱερῶν Νηπτικῶν, (Ἐνετίησιν 1782) καὶ εἰς τοὺς ἀναλόγους τόμους καὶ σελίδας ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Πατρολογία τοῦ Migne, ἴδε ἐν τῷ, ἐν τῷ τέλει τῆς παρούσης, παρατιθεμένῳ Πίνακι.

6. Ἴδε Πίνακx ἐν τῷ τέλει τῆς παρούσης.

7. Ἴδε Πίνακx ἐν τῷ τέλει τῆς παρούσης.

8. Φιλοκαλία ἔ. ἀ. σελ. 205. Τῶν δέκα τούτων ὄρων μνημονεύει ὁ Μ. Φώτιος ἐν τῇ Μυριοβίβλῳ. Πρβλ. Ρ. Γ. 103, 669 (κεφ. ΣΑ').

1. Φιλοκαλία ἔ. ἀ. σελ. 206-237.

2. Αὐτόθι σελ. 237.

3. Ρ. Γ. 65, 1167, 1212.

4. Πρβλ. Δ. Σ. Μπαλάνου, Πατρολογία. Ἀθήνα 1930 σελ. 288 ὑποσημειώσεις 5.

5. Φιλοκαλία ἔ. ἀ. σελ. 241-257.

6. Αὐτόθι σελ. 258-261.

7. Ἴδε ἐν τῷ τέλει τῆς παρούσης εὐρισκόμενον Πίνακx.

8. Ρ. Γ. 103, 673, (κεφ. ΣΑ'). Ἐνθα ἀναφέρονται αὐτολεξεί τὰ ἐξῆς: «Κρατεῖ δ' οὖν ἐν τοῖς πρό ὀλίγου εἰρημένους πολλῶν καὶ Ἰωάννου τοῦ Καρπαθίου, ὃς ἐπιγραφὴν αὐτοῦ τῷ ποιήματι δίδωσι πρὸς τοὺς ἀπὸ Ἰνδίας προτρέψαντας μοναχοὺς παρακλητικῶς. Ρ' δὲ καὶ οὗτος κεφαλαίως περαιοῖ αὐτό».

φρασις ἀπὸ τοῦ Pontanus, εἰς τὸ τέλος τοῦ ὑπ' αὐ-
τοῦ ἐκδοθέντος ἔργου ὑπὸ τὸν τίτλον Διόπτρα Φιλίπ-
που τοῦ Ἐρημίτου (1).

Τῆς μεταφράσεως ταύτης ἐλλείπουν τὰ κεφάλαια
3, 37, 58 καὶ 59, περιέλαβε δὲ ταύτην ὁ Migne ἐν
τῷ 85ῳ τόμῳ τῆς Ἑλληνικῆς Πατρολογίας (2).

10) Θεοδώρου τοῦ Σαββαΐτου, Ἐπισκό-
που, Ἐδέσσης, ἀκμάσαντος τὸ β' ἡμῖσι τῆς Ζ'.
ἐκατονταετηρίδος.

α) Κεφάλαια πάνυ ψυχροφελῆ ρ' (3).

Ἄρχῃ. «Ἐπειδήπερ Θεοῦ τοῦ ἀγαθοῦ χάριτι ἀπο-
ταξάμενοι τῷ σατανᾷ καὶ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, τῷ Χρι-
στῷ συνεταξάμεθα...».

Τέλος. «... καὶ τῇ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Θεοῦ. Αὐτῷ
ἢ δόξα... νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰῶνων».

β) Θεωρητικόν (4).

Ἄρχῃ. «Πόσῳ μείζων ἐστὶν ὁ ἀγὼν ρῆξι μὲν
τὸν στερερὸν τοῦτον θεσμὸν...»

Τέλος. «... εἴτε εἰς τὸ βέλτιον ὁ σκοπὸς ὁ ἀκρό-
τατος, ὃν ἐνέργειαν ἴσμεν σύνθετον ἐκ νοήσεως καὶ
βουλήσεως».

Τὰ κεφάλαια τοῦ Θεοδώρου, καθὼς καὶ τὸ θεωρη-
τικόν, συμπεριελήφθησαν ἐν τῷ καέντι 162ῳ τόμῳ
τῆς Ἑλληνικῆς Πατρολογίας.

Τὸ θεωρητικὸν θεωρεῖται, ἐκ τοῦ περιεχομένου
του, ὑπὸ τοῦ J. Gouillard (5) ὡς οὐχὶ ἀρχαιότερον
τοῦ ΙΔ' αἰῶνος.

11) Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ (6).

α) Πρόλογος περὶ ἀγάπης πρὸς Ἑλπίδιον.

β) Ἐκατοντάς Α'. περὶ ἀγάπης

γ) » Β'.

δ) » Γ'.

ε) » Δ'.

ς) Περὶ θεολογίας καὶ ἐν σαρκὸς τοῦ Θεοῦ οἰκο-
νομίας

Ἐκατοντάς Α'.

ζ) » Β'.

η) » Γ'. (περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας)

θ) » Δ'.

ι) » Ε'.

ια) » ΣΤ'.

ιβ) Ἐκατοντάς Ζ'.

ιγ) Εἰς τὴν Κυριακὴν Προσευχὴν.

Πάντα τὰ ἀνωτέρω Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ ἀπαν-
τοῦν ἐν τῷ 90ῳ τόμῳ τῆς Ἑλληνικῆς Πατρολογίας.

12) Ὁσίου Θαλασσίου τοῦ Λίβυος καὶ
Ἀφρικανοῦ, ἀκμάσαντος περὶ τὰ μέσα τοῦ Ζ'
αἰῶνος (7).

α) Περὶ ἀγάπης καὶ ἐγκρατείας καὶ τῆς κατὰ νοῦν
πολιτείας πρὸς Παῦλον πρεσβύτερον.

Ἐκατοντάς Α'.

β) » Β'.

γ) » Γ'.

δ) » Δ'.

Αἰ ὡς ἀνω «ἐκατοντάδες» Θαλασσίου τοῦ Λίβυος,
ἔχουσαι πᾶσαι ἀκροστιχίδας, ἀπαντοῦν ἐν τῷ 91ῳ
τόμῳ τῆς Ἑλληνικῆς Πατρολογίας.

13) Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ (1).

α) Λόγος ψυχροφελῆς καὶ θαυμάσιος.

Ὁ ὡς ἀνω λόγος ἀπαντᾷ ἐν τῷ 95ῳ τόμῳ τῆς
Ἑλληνικῆς Πατρολογίας.

14) Λόγος περὶ τοῦ ἀβδα Φιλήμονος (2).

Ἄρχῃ. «Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀβδα Φιλήμονος τοῦ
ἀναχωρητοῦ ὅτι καθεῖρξεν ἑαυτόν...».

Τέλος. «... ἐδέχετο δὲ τὸ δίδραχμον εὐχαρίστως,
μηδὲν τὸ παράπαν λαλῶν, ὁ ὄντως φιλόσοφος ἀνήρ».

Τὸν Λόγον τοῦτον περὶ τοῦ ἀβδα Φιλήμονος συμ-
περιέλαβεν ὁ Migne ἐν τῷ καέντι 162ῳ (3) τόμῳ τῆς
Ἑλληνικῆς Πατρολογίας.

Τὸν Λόγον τοῦτον ἐγνώριζεν καὶ ὁ Δαμασκοῦ Πέ-
τρος (4).

(Συνεχίζεται)

Ἄρχιμ. ΠΑΝΤΕΛ. ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑΣ

1. Ἴδε τὸν ἐν τῷ τέλει τῆς παρούσης Πίνακα.

2. Φιλοκαλία ἔ. ἀ. σελ. 477-495.

3. P. G. 162, 593.

4. Φιλοκαλία ἔ. ἀ. σελ. 555 καὶ 602.

Η ΜΟΡΦΩΣΙΣ ΤΗΣ ΠΡΟΠΑΙΔΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ

Εἰς τὸν αἰῶνά μας, κατὰ τὸν ὅποιον αἱ δύο ἀδελ-
φαὶ ἐπιστήμαι, Ψυχολογία καὶ Παιδαγωγική, ἀπὸ
κοινοῦ τονίζουσι τὸν τεράστιον ρόλον, τὸν ὅποιον παί-
ζουν διὰ τὴν δημιουργίαν τοῦ χαρακτῆρος τὰ πρῶτα
παιδικὰ ἔτη (1) ἐπιβάλλεται μετὰ ἰδιαιτέρας προσο-
χῆς καὶ εὐθύνης διὰ τὴν μόρφωσιν τῆς σπουδαιοτά-
της καὶ ἀποφασιστικῆς προπαιδικῆς ἡλικίας νὰ
ἐνδιαφερθῶμεν. Τοσοῦτῳ μᾶλλον καθίσταται καὶ διὰ
τὴν πατρίδα μας τὸ πρόβλημα ἀπαιτητικόν, ἐφ' ὅσον
αἱ σημερινὰ ἀνάγκαι τῆς ζωῆς ἐπιβάλλουσι καὶ εἰς
τὴν μητέρα νὰ ἐργασθῇ.

Ἐκεῖ ὅπου τὰ μικρὰ παιδιὰ δύνανται ἀνενόχλητα
εἰς τὸ περιβάλλον τῆς οἰκογενείας νὰ ἀνατραφοῦν καὶ
ἐκεῖ ὅπου ἡ μητέρα εὐρίσκει εἰς τὴν ἀνάγκην, διὰ
τὴν ἀντιμετώπισιν τῆς οἰκογενειακῆς ζωῆς νὰ ἐργάζε-
ται, προβάλλει ἔντονον τὸ πρόβλημα τῆς μορφώσεως
τῆς προπαιδικῆς ἡλικίας.

Μία ἀνασκόπησις εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Παιδαγω-
γικῆς μὲ κατεύθυνσιν πρὸς τὸν τομέα αὐτὸν μᾶς πα-

1. Ἐξεδόθη ἐν Ingolstadt τῷ 1654.

2. P. G. 85, 791-812.

3. Φιλοκαλία ἔ. ἀ. σελ. 265-281.

4. Αὐτόθι σελ. 281-287.

5. D. Th. C. λέξις Theodore le Sabaitte.

6. Ἴδε τὸν ἐν τῷ τέλει τῆς παρούσης Πίνακα.

7. Ἴδε τὸν ἐν τῷ τέλει τῆς παρούσης Πίνακα.

1. Πρὸλ. Plattner Elisabeth, Die erstern sechs Le-
bens fahre». Cessel, Arnold, «Sängling und klein kind
1945. Harper u. Brothers, The First five yars of life,
London 1940.

ρουσιάζει τὸν Ἀριστοτέλη καὶ τὸν Πλάτωνα ὡς τοὺς πρῶτους σκαπανεῖς τῆς προσπάθειας πρὸς μὀρφωσιν τῆς νηπιακῆς ἡλικίας. Ἐκτοτε ἐγένοντο πλείοται δοσαὶ προσπάθειαι πρὸς προώθησιν τῆς μορφώσεως τοῦ μικροῦ παιδιοῦ, χωρὶς νὰ σημειωθῇ κάποια πρόοδος αἰσθητή. Οἱ περασμένοι 18 καὶ 19 αἰῶνες δύνανται ἰδιαιτέρως νὰ χαρακτηρισθῶν ὡς ἱστορικοὶ σταθμοὶ τοῦ προβλήματος τῆς μορφώσεως τῆς παιδικῆς ἡλικίας, μὲ τοὺς δύο ἀντιπροσώπους των Oberlin (1) καὶ Fröbel (2).

Ἀπὸ χριστιανοκοινωνικῆς πλευρᾶς ὠθούμενος ὁ Πάστορ Oberlin, καὶ ἰδιαιτέρως ἀπὸ τὸν νόμον τῆς χριστιανικῆς ζωῆς τῆς ἀγάπης, πραγματοποιεῖ αὐτὰ πὸς ὁ Pestalozzi ὠνειρεύετο νὰ δημιουργήσῃ (3). Ἡ φτώχεια, ἡ ἀθλιότης, ἡ δυστυχία εἶναι ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ὠθησαν τὸν Πάστορα τοῦ μικροῦ παρὰ τὴν πόλιν τοῦ Goethe χωρῖον Steinthal νὰ περιλάβῃ, παραλλήλως πρὸς τὸ θεράστιον ἔργον τῆς ἀγάπης, καὶ τὸν τορέα τῆς μορφώσεως τῆς παιδικῆς ἡλικίας. Εἶναι ἡ πρώτη ἐργασία τοῦ μικροῦ παιδικοῦ σχολείου (klein-kinderschule ἢ école d'enfants), ἔχοντος ὡς διδασκάλισσαν τὴν ἐπονομαζομένην συχνάκις, «ὁδηγὸν τῆς τρυφερᾶς ἡλικίας» (Führerin der jarten fglud) (4).

Μὲ τὸ σχολεῖον τοῦ μικροῦ παιδιοῦ οὐδέποτε ἐσκέφθη ὁ ἰδρυτῆς του νὰ ἀντικαταστήσῃ τὴν οἰκογένειαν, ἀλλὰ νὰ παρασταθῇ παρὰ τὸ πλευρὸν τῆς οἰκογενείας καὶ ἰδιαιτέρως τῆς μητέρας, δηλαδὴ νὰ μὴ διασπᾶσθῇ τὴν σχέσιν μεταξὺ μητέρας καὶ παιδιοῦ, ἀλλὰ νὰ τὴν ἐνισχύσῃ. Ἡ ἀρχὴ αὐτῆ, τὴν ὁποῖαν ἔθεσε ὁ Oberlin, συνεχίζεται μέχρι σήμερον (5). Πλὴν ὅμως ἡ ἀρχὴ αὐτῆ εἶναι μονομερῆς, διότι ἀποβλέπει κυρίως εἰς τὴν θεραπείαν τῆς κοινωνιολογικῆς ἀνάγκης. Τὸ κενὸν ὅμως τοῦτο ἔρχεται μετὰ 70 περίπου ἔτη νὰ συμπληρωσῇ ὁ «πατὴρ τῆς παιδαγωγικῆς τῆς προπαιδικῆς ἡλικίας» Fröbel, ὁ ὁποῖος ἐπίστευεν, ὅτι ἡ τρυφερὰ παιδικὴ ἡλικία εἶναι κατ' ἐξοχὴν εὐπλαστός. Δημιουργεῖ κατόπιν τεραστίας μελέτης καὶ ἐπαφῆς μετὰ τὸ συγχρόνου του Pestalozzi νέαν γραμμὴν παιδαγωγικὴν, ἔχουσαν ὡς βᾶσιν κυρίως τὸ παιδί καὶ δίδει νέον περιεχόμενον εἰς τὴν ἀξίαν τοῦ παιχιδιοῦ, ὡς παιδαγωγικοῦ μέσου (6). Διὰ πρώτην φο-

ρὰν δίδεται εἰς τὴν ἐργασίαν ἡ ὀνομασία «Παιδικὸς κήπος» (Kindergarten) (1).

Τὸ νέον πνεῦμα ἐργασίας ἐπιβάλλεται βαθμηδὸν καὶ πλείοτα δοσαὶ κράτη ἐγκολπώνονται (2) τὴν νέαν, ἀνταποκρινομένην πρὸς τὴν πραγματικότητα, ὀνομασίαν «Παιδικὸς κήπος» (Kindergarten). Εἶναι ἤδη μία σπουδαία συνεισφορά εἰς τὴν ὑπόθεσιν «τὸ νὰ δοθῇ τὸ ὄρθον ὀνομα», τονίζει ἡ παιδαγωγὸς Prof. Erika Hoffmann, ἣτις περισσότερον ἢ πὸς κάθε ἄλλον εἰς τὴν σημερινὴν ἐποχὴν κατέχει τὸ ἔλον ζήτημα τῆς μορφώσεως τῆς προπαιδικῆς ἡλικίας καὶ οὐχὶ νηπιακῆς, ὡς χαρακτηριστικώτατα πάντοτε τονίζει.

Οὕτω σταθεροποιεῖται καὶ ὀλοκληρώνεται ἡ μέριμνα διὰ τὴν προπαιδικὴν ἡλικίαν, ἀναφερομένη καὶ εἰς τοὺς τρεῖς τομεῖς τῆς παιδικῆς προνοίας: Νηπιαγωγεῖον (Kinderkrippen), Παιδικὸς κήπος (Kindergarten) καὶ Σπίτι τοῦ Παιδιοῦ (Kindernhort inderlém) (3). Ἐπειτα δημιουργεῖται μία στενὴ συνεργασία μεταξὺ Κράτους καὶ Ἐκκλησίας εἰς τὰς Χώρας, ὅπου ἀκμάζει καὶ ἀνθεῖ ὁ θεσμὸς τῶν Kindergarten.

Ἡ Ἐκκλησία, ὑπακούουσα εἰς τὴν φωνὴν τοῦ θεοῦ Ἰδρυτοῦ τῆς, Ὅστις τόσον ἐνδιεφέρθη διὰ τὸ παιδί (4) καὶ τόσον τὸ ἡγάπησε, προσπαθεῖ νὰ ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς ὑποχρεώσεις τῆς. Ἡ Πολιτεία ὁμοίως, ἀκολουθοῦσα τὴν φωνὴν τῆς Ἐπιστήμης, ἐν προκειμένῳ τῆς Παιδαγωγικῆς καὶ Ψυχολογίας, συνεργάζεται μετὰ τῆς Ἐκκλησίας. Τὰ συχνὰ καὶ ἐπανειλημμένα εἰδικὰ Συνέδρια διὰ τὴν ἀγωγὴν τοῦ παιδιοῦ, ἀποδεικνύουν τὴν θαυμαστὴν αὐτὴν συνεργασίαν.

Εἰς πολλὰ τῶν Συνεδρίων τούτων, εἶχομεν τὴν εὐκαιρίαν καὶ τὴν τιμὴν νὰ λάβωμεν μέρος, καὶ νὰ θαυμάσωμεν τὴν συνεργασίαν αὐτὴν, καθὼς καὶ τὴν ἀποδοτικότητα αὐτῶν τούτων τῶν Συνεδρίων. Ἐν ἀπὸ αὐτὰ τὰ Συνέδρια, τὰ ὁποῖα παρηκολουθήσαμεν, εἶναι καὶ τὸ τοῦ θριαμβευτικοῦ ἑορτασμοῦ τῆς 175ης ἐπετείου ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς Προνοίας τοῦ παιδιοῦ (Kinderpflege).

Εἰς τὴν πόλιν Bielefeld, τὴν ξακουστὴν διὰ τὴν εἰς αὐτὴν ὑπάρχουσαν αὐτόνομον πόλιν «τῆς εὐσπλαγχνίας» Bethel (5) ἔλαβε χώραν τὸ Συνέδριον ἀπὸ 16-20 Ἰουλίου 1954. Εἰς τὸ ὑπέροχον, ἡλεκτρισμένον ἀπὸ σιωνηλὴν βαθεῖαν ἀγάπην περιβάλλον τῆς Bielefeld συγκεντρώνονται ἀντιπρόσωποι Κυβερνήσεως, Ἐκκλησίας καὶ Ἐπιστήμης ὡς καὶ αἱ δραστήριαι ἐργάτιδες τῶν παιδικῶν κήπων (Kindergarten) μὲ

1. Ἐγεννήθη τὴν 31 Αυγούστου 1740 εἰς τὸ Strasburg καὶ ἀπέθανε τὴν 1 Ἰουνίου 1826. Βλέπε περισσότερα εἰς Hilpert, Stöbeluafohann Friedrich Oberlins vollständige Lebensgeschichte.

2. Ἐγεννήθη τὴν 21 Ἀπρ. 1782 εἰς Oberweipbach (Thüringer Wald) καὶ ἀπέθανε τὴν 21 Ἰουν. 1852. Βλέπε περισσότερα εἰς: Nohl, Hermann «Friedrich Fröbel und die gegenuart» 1930. Spranger Eduard «Friedrichs Fröbel Weg. zum Erziehertum» 1931. Petersen, Peter «Friedrich Fröbel, der größte deutsche Erzieher» 1941.

3. Pestalozzi «Lienhard und Gertrund».

4. Πρὸς. Monastblätter für Junere Mission 1929 σελ. 46.

5. Βλέπε περισσότερα Hoffmann, Erika «die Aufgabe des kindergartens» εἰς τὸ περιοδ. der schweizerische kindergarten» 44 (1954) 4.

6. Πρὸς. Belz «Fröbels Theorie des Spiels» I Fröbel Friedrich «Ganz hoher sinn liegt oft im kindschen spiel» 1851.

1. Hoffman Erika «Fröbel, Husgewählte Schriften» 1851 τόμ. 1 σελ. 114.

2. Βλέπε περισσότερα «Festzeitschrift über Fröbel» 1951.

3. Βλέπε περισσότερα Hoffmann Erika «Die Aufgabe des kindergartens» εἰς τὸ περιοδ. «der Schweizerische Kindergarten» 44 (1954) σελ. 6-7.

4. Ματθ. 18. 2-5, 19. 13-14. Μάρκ. 9. 36-37. Λουκ. 9. 47-48. 18.16.

5. Βλέπε περισσότερα. Gerhardt, Martin. «Ein jahrhundert Innere Mission» (II. 9, 362, 415. 1948. Τοῦ αὐτοῦ: Friedrich von Bodelschwingh» Τόμ. I-II 1950 1952.

σκοπὸν τὴν ἀπὸ κοινοῦ ἐνιαίαν ἐξέτασιν τῶν ζητημάτων, τὰ ὁποῖα ἀντιμετωπίζει σήμερον ἡ τεραστία αὐτῆ ἐργασία, καὶ τὸν συγχρονισμόν τῆς μετὰ τὰ νέα πορίσματα Παιδαγωγικῆς καὶ Ψυχολογίας. Ἀντιπρόσωποι ἐπίσης καὶ τῆς Ἀν. Γερμανίας καὶ Ἑλβετίας παρηκολούθησαν τὸ Συνέδριον.

Ἡ βαθυστόχαστος διάλεξις τοῦ παρευρισκομένου ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν Dr. Gechard Schröder ἐπὶ τοῦ θέματος «Ἡ Χριστιανο-κοινωνικὴ ἐπίδρασις τοῦ Oberlin καὶ ἡ σημασία τῆς διὰ τὸ παρόν», θίγει διεξοδικῶς τὴν τεραστίαν ἐργασίαν τοῦ παρελθόντος καὶ τὰς υποχρεώσεις τοῦ παρόντος, ὡς ἓνα παράδειγμα ποῦ δύναται καὶ ὀφείλει καὶ σήμερον νὰ ἐπηρεάσῃ τὴν γενεάν μας. Παρουσιάζει τὸν Oberlin ὡς ἐπιμελητὴν τῶν ψυχῶν (seelensorger), ὡς ἐκπαιδευτὴν τῆς νεότητος (fugenderzieher) καὶ ὡς κοινωνικὸν ἀναμορφωτὴν (sozialreformer). Τοῦτο ἐπέτυχεν ὁ Oberlin διὰ τῆς μεγαλοφυοῦς ἰκανότητος αὐτοῦ νὰ συνδυάζῃ ἄριστα τὴν θεωρίαν μετὰ τὴν πρᾶξιν καὶ νὰ βλέπῃ τὸν ἄνθρωπον ὡς ὠλοκληρωμένον ἐνιαῖον θεῖον δημιούργημα. Ὡς προϋπόθεσιν εἰς τὴν θεωρίαν του εἶχε θέσει τὴν θεμελιώδη ἀρχὴν τῆς ἀληθινῆς ἐλευθερίας διὰ τῆς προσωπικῆς λογοδοσίας. «Ὁ τεμπέλης εἶναι νεκρὸς διὰ τὸ καλόν, νεκρὸς διὰ τὰ καλὰ ἔργα, νεκρὸς διὰ τὴν ὑπηρεσίαν πρὸς τὸν Χριστόν», χαρακτηριστικώτατα γράφει ὁ Oberlin. Τὸ ἔργον τοῦ Oberlin εἶναι μία βοήθεια, ἡ ὁποία ὀδηγεῖ πρὸς τὴν αὐτεξουσιότητα, μία μόρφωσις πρὸς αὐτοβοήθειαν. «Ἡ ἐλευθερία» τονίζει, «εἶναι ἡ μητέρα τῶν μεγάλων κοινωνικῶν ἀρετῶν». Ἡ συνειδητὴ γνῶσις τῆς εὐθύνης τοῦ καθενός, εἶναι τὸ θεμέλιον καὶ ἡ προϋπόθεσις τοῦ γενικοῦ καλοῦ. Πλησίον τῆς κοινωνικῆς του ἐργασίας, ἡ ὁποία μετατρέπει τὴν ἔρημον τοῦ Steinthal εἰς παράδεισον, συμβαδίζει καὶ ἡ παιδαγωγικὴ του πρακτικὴ ἐξάσκησις ἐπὶ τῶν θεωριῶν τῆς παιδαγωγικῆς. Ἐχει ἓνα ἰδιαίτερον κριτικὸν παιδαγωγικὸν χάρισμα, νὰ λαμβάνῃ τὰς θεωρίας καὶ νὰ τὰς προσαρμόζῃ πρὸς τὴν ζωὴν. «Πρὸ παντός εἰς τὴν σημερινὴν ἐποχὴν, ὅπου τόσαι παιδαγωγικαὶ κατευθύνσεις ὑπάρχουν» τονίζει ὁ Γερμανὸς ὑπουργὸς «χρειαζόμεθα ἰδιαίτερος ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι νὰ ἔχουν τὸ ἐναστικτὸν τῆς ἀληθινῆς παιδαγωγικῆς καὶ ἐκ τῆς ἀντιθέσεως καὶ συγκρούσεως τῶν γνωμῶν νὰ εὐρίσκουν μετὰ ἀσφαλῆ κρίσιν τὸ καλλίτερον διὰ τὸ παιδί.

«Πνευματικὸν κέντρον τῆς δυνάμεως, τὴν ὁποίαν ἀντλεῖ πρὸς ὑπερνίκησιν τῶν ἀπογοητεύσεων καὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἰδεῶν του», τονίζει περαιτέρω, «δὲν εἶναι ὁ γενικὸς φιλανθρωπικὸς χαρακτήρ τῆς ἐποχῆς του. Ἐνα εἶναι τὸ θεμέλιον τῆς ἐργασίας του: ἡ πίστις του, ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ποῦ πρέπει νὰ ἐκδηλώνεται πρὸς τοὺς ἀνθρώπους. Εἰς τὴν ἐποχὴν μας εὐρισκόμεθα ἐπίσης πρὸ πολλῶν κοινωνιολογικῶν προβλημάτων ἔχοντες ὅμως ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, συνεχίζει, θὰ δυνηθῶμεν νὰ ἀνταποκριθῶμεν εἰς τὰς εὐθύνας μας. Μετὰ αὐτὴν δὲ τὴν πίστιν θὰ προχωρήσωμεν εἰς τὴν μόρφωσιν τῶν παιδιῶν, τὸ κατώτατον μὲν, σπουδαιότατον ὅμως σκαλοπάτι τῆς ὠλοκληρωμένης μορφώσεως τοῦ ἀνθρώπου».

Διὰ τῆς διαλέξεώς του αὐτῆς ἀπαντᾷ ὁ ὀμιλητὴς

εἰς τὸ τεθὲν ἐξ ἀρχῆς ἐρώτημα, διατι ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν ἀπασχολεῖται μετὰ τὴν χριστιανοκοινωνικὴν ἐπίδρασιν τοῦ Oberlin, καὶ θέτει οὕτην ὡς παράδειγμα πρὸς μίμησιν εἰς τὴν σημερινὴν μας ἐποχὴν. Ὡς ὁ ἴδιος προφορικῶς τονίζει, ἡ ἐργασία τῶν Kindergarten δὲν εἶναι μόνον ζήτημα τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, ἀλλὰ καὶ ὀλοκληροῦ τῆς χώρας, ἡ ὁποία ἀπαιτεῖ ἐπὶ τῶν ἰδίων ἠθικῶν ἀρχῶν νὰ θέσωμεν τὰ θεμέλια τῆς ζωῆς μας.

Πλουσία εἰς πείραν πρακτικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν εἶναι ἡ ὅλη ἐργασία τοῦ Συνεδρίου, διότι ὡς εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐτονίσθη, ἡ 175ῃ ἐπέτειος τοῦ Συνεδρίου δὲν εἶναι μόνον ἓνας ἑορταστικὸς σταθμὸς, ἀλλὰ καὶ ἀναγνώρισις τῶν μεγάλων εὐθύνων Ἐκκλησίας καὶ Κράτους, ἐναντι τῆς νέας γενεᾶς. Ἡ παράστασις καὶ ἡ ἐνεργὸς συμμετοχὴ, μεταξὺ ἄλλων ἐπιστημόνων, καὶ τῆς Prof. Hoffman, ἡ ὁποία εἰς τὴν ἐργασίαν αὐτὴν εἶναι μία αὐθεντία, συνετέλεσε πολὺ εἰς τὴν ὑπέροχον τακτοποίησιν καὶ ἐκλογὴν τῶν θεμάτων τοῦ Συνεδρίου. Ἀναφέρομεν μερικὰ ἐκ τῶν θεμάτων τούτων, ὡς μίαν μικρὰν εἰκόνα τῆς ὅλης ἐργασίας:

1) Ἡ σημασία τῆς ἐργασίας τῶν Μητέρων (ἡ γενομένη ὑπὸ τῆς Kindergartenin) διὰ τοὺς «Παιδικούς Κήπους» καὶ τὴν κοινότητα.

2) Νέαι ὁδοὶ εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν «Παιδικῶν κήπων».

3) Φυσιογνωμίαι ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν εἰς τὴν ἱστορίαν «τῶν Παιδικῶν κήπων».

4) Οἱ ὅροι τοῦ κατοικεῖν εἰς τὸν «Παιδικὸν κήπον».

5) Τὸ παιδικὸν εἰκονογραφημένον περιοδικόν.

6) Ἀξία τοῦ «Παιδικοῦ Κήπου» διὰ τὰ κωφάλαλα παιδιὰ.

7) Πῶς σκορπίζομεν τὴν χαρὰν εἰς τὰς παιδικὰς ψυχὰς.

8) Ἡ εὐθύνη μας διὰ τὴν υγείαν τοῦ παιδιοῦ.

9) Ὁ ρόλος τῆς Ρυθμικῆς εἰς τὸν «Παιδικὸν κήπον».

10) Τὸ εἰκονογραφημένον βιβλίον, ὡς μέσον ἐπαφῆς μεταξὺ παιδιοῦ καὶ ἡλικιωμένου,

11) Σημασία χοροῦ καὶ ἐνωρτισμένου παιχνιδιοῦ διὰ τὰ παιδιὰ.

Τὸ πρόβλημα αὐτὸ τῆς μορφώσεως τῆς προπαιδικῆς ἡλικίας μετὰ τὴν εὐρωπαϊκὴν μορφήν ἀντιμετωπίζεται ἀπὸ τινοὺς καὶ παρ' ἡμῖν. Πρὸς ἀντιμετώπισίν του δὲ ἐθεοπίσθη ὁ θεσμὸς τῶν Νηπιαγωγείων, ἡ προσχολεῖων, ἐφαρμοζόμενος εἰς λῆαν περιωρισμένην ἔκτασιν, καὶ ἰδρύθησαν εἰς ὠρισμένας πόλεις οἱ λεγόμενοι «Παιδικοὶ Σταθμοί», τελούντες ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῶν ἐκασταχοῦ Σεβ. Ἱεραρχῶν. Θὰ ἠθέλαμεν ὅμως νὰ ἴδωμεν καὶ εἰς τὸ τελευταῖον χωρὶς τῆς ἐλληνικῆς ὑπαίθρου τὴν ἐπέκτασιν τῆς προνοίας ταύτης. Ἀλλὰ δὲν ἐλέπομεν μακρὰν τὴν ἡμέραν, κατὰ τὴν ὁποίαν, μετὰ πλήρη συνεργασίαν, Κράτος καὶ Ἐκκλησία καὶ ἡ Ἐκπαιδευτικὴ Διακονία θὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ πραγματοποιήσουν τὸ ὠραῖον καὶ μεγάλο τοῦτο ἰδανικόν.

Ἐν Γουίγγη τῇ 9ῃ Ἰουλίου 1954.

ΕΥΤΥΧΙΑ Σ. ΝΑΝΑΚΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΤΗΣ ΣΕΡΒΙΚΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Ἀπὸ τῆς ἐθνικῆς, ἀκόμη, ἐνότητος τοῦ Σερβικοῦ λαοῦ, 1918 καὶ ἐντεύθεν, ἡ ἡγεσία τῆς Ὁρθοδόξου Σερβικῆς Ἐκκλησίας εἶχε μεταξὺ τῶν πολλαπλῶν φροντίδων τῆς καὶ τὴν ἴδρυσιν «Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσείου τῆς Σερβικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας».

Ἡ ἀνάγκη ὅμως τῆς ἐπισπεύσεως τοῦ τοιοῦτου Μουσείου ἐγένετο ἰδίᾳ αἰσθητή, ὅταν αἱ διάφοροι Ἐκκλησιαστικά Κοινότητες καὶ μετὰ ταῦτα αἱ ἐπὶ μέρους ἐπαρχαίαι τῆς γείτονος ἀδελφῆς Ἐκκλησίας ἤρχισαν ν' ἀποκτῶσι τὰ τοπικά Μουσεῖά των. Τυπικὴν παρακίνησιν τότε πρὸς τοῦτο ἔδωκεν (1922) ὁ Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Βελιγραδίου Δρ Λάζαρος Μίρκοβιτς δι' ὑπομνήματος πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον, ἐν ᾧ ὑπομνήματι ἠτιολογεῖ τὴν ἀπαραίτητον ἀνάγκην τῆς ἰδρύσεως Γεν. Ἐκκλ. Μουσείου. Τὸ ὑπόμνημα τοῦτο λαβοῦσα τότε ὑπ' ὄψιν ἡ Ἱ. Σύνοδος, ἀπεφάσισε νὰ προβῇ εἰς τὴν συγκέντρωσιν τῶν ἀρχαιολογικῶν θρησκ. θησαυρῶν, οἵτινες διεφυλάσσοντο εἰς διαφόρους Ναοὺς καὶ τὰς Ἱ. Μονὰς, ἀφοῦ παραλλήλως ἐλαμβάνετο καὶ ἡ γνώμη ὄλων τῶν Ἐπισκόπων τῆς Σερβικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Παρὰ ταῦτα ὅμως, καὶ παρ' ὄλον ὅτι καὶ ἐκ νέου κατὰ τὸ 1927 ἀνεκινήθη τὸ ζήτημα τοῦτο, διὰ διαφόρους λόγους, δὲν κατωρθώθη τίποτε.

Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μόνον τοῦ ἀειμνήστου δραστηρίου Πατριάρχου Βαρνάβα ἐγένετο σημαντικὴ πρόοδος. Προσκαλέσας οὗτος, πρὸς τοῦτο, ἐκ Σκοπίων τὸν Καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Δρ Γκρούγιτς, ἀνέθεσεν εἰς αὐτὸν τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου. Ὁ Δρ Γκρούγιτς μετὰ τοῦ Δρος Μίρκοβιτς (1939) ἐπεχείρησαν ἐπιστημονικῶν ταξιδίων εἰς Ρωμανίαν καὶ Οὐγγαρίαν, ἐπισκοπεθέντες δὲ τὰς ἐκεῖ Σερβικὰς Ἐκκλησίας καὶ Ἱ. Μονὰς, κατέγραψαν πάντα τὰ ἐν αὐταῖς ἀρχαιολογικὰ ἐκκλησιαστικὰ ἀντικείμενα.

Μὲ τὴν μεσολάβησιν ὅμως τοῦ παγκοσμίου πολέμου, καὶ λόγῳ τῶν ὀδυνηρῶν καταστροφῶν, τὰς ὁποίας ὑπέστη ἡ Σερβία, καὶ λόγῳ τῆς ἐπιτάξεως τοῦ ἀνεγερθέντος κτιρίου, τοῦ προοριζομένου δι' Ἐκκλ. Μουσείου, διαδοχικῶς ὑπὸ τῶν Γερμανικῶν καὶ Γιουγκοσλαβικῶν στρατευμάτων, δὲν ἦτο δυνατὴ ἡ ἐγκατάστασις τοῦ Μουσείου.

Ἄλλὰ τὸ ὄνειρον τοῦτο ἐγένετο πραγματικότης κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἐ. ἔ., ὁπότε ὁ Δρ Γκρούγιτς εἰσηγήθη δι' ὑπομνήματός του τὴν ἀναγκαιότητα τῆς ἀναζητήσεως, περισυλλογῆς καὶ μεταφορᾶς εἰς Βελιγράδιον ἀπάντων τῶν καλλιτεχνικῶν - ἀρχαιολογικῶν ἀντικειμένων, τῶν διαρπαγέντων κατὰ τὸ διάστημα τῆς κατοχῆς (1941-1945) καὶ μεταφερθέντων εἰς Ζάγκρεμπ ἐκ Σλαβονίας, Κροατίας κ. ἄ. Ἡ εἰσηγήσις αὕτη τοῦ Δρος Γκρούγιτς, υἱοθετηθεῖσα ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ΟΣΕ, καὶ ἐγκριθεῖσα ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, ἐπραγματοποιήθη διὰ τῆς συστάσεως εἰδικῆς πρὸς τοῦτο Ἐκκλησιαστικῆς - Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς, ἡ ὁποία συνεκέντρωσε τὸ ἐκ διαφόρων μερῶν ἀρχαιολογικὸν ὕλικόν εἰς τινὰς τῶν αἰθουσῶν τοῦ Μεγάρου τοῦ Πα-

τριαρχείου, ἔνθα εἶχον διαφυλαχθῆ καὶ ἄλλαι ἐκκλησιαστικαὶ ἀρχαιότητες.

Τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρχαιοτήτων προέρχεται ἐκ τῶν διαρπαγέντων κατὰ τὸν παρελθόντα πόλεμον ἐκ τῶν Σερβικῶν ἱερῶν Μονῶν καὶ Ναῶν ἀντικειμένων, τῶν ἀνευρεθέντων εἰς Ζάγκρεμπ. Ὀλόκληρον δὲ τὸ ὕλικόν τοῦτο, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖται ἀπὸ ἔργα ζωγραφικῆς, διάφορα ἀμφια, ἱστορικὰ δοκουμένα, ἀπὸ ἔργα γλυπτικῆς, ἀρχαῖα χειρόγραφα κλπ., κατέλαβεν ἑπτὰ αἰθούσας. Σκοπὸς καὶ προορισμὸς, φυσικὰ, τοῦ Γενικοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ τοῦτου Μουσείου τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας εἶναι, ἀφ' ἐνός, ἡ ἐκθεσις ὁλοκλήρου τῆς εἰς ὅλα τὰ πεδία ἀναπτύξεως καὶ προόδου αὐτῆς καί, πρὸ παντός, ἡ βεβαίωσις ἀφ' ἑτέρου, τῆς σταθερότητος καὶ ἐπὶ αἰῶνος ἐμμονῆς τῆς εἰς τὰς ἱεράς παραδόσεις τῆς Μιάς, Ἀγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας.

Μεταξὺ τῶν σημαντικωτάτων ἐκτιθεμένων ἀρχαιολογικῶν κειμηλίων εἶναι καὶ τὰ ἐξῆς: Τὸ ἱερὸν σουδάριον τοῦ Βασιλέως Μιλουτίνου 13ου αἰ., τὸ σιγίλλιον τοῦ Πρίγκηπος Λαζάρου (1381), ἔνδυμα μετὰ τοῦ οἰκοσῆμου τοῦ Πρίγκηπος Λαζάρου 14ου αἰ., Ἄμφιον τῆς μοναχῆς Εὐφημίας (1401), χειρόγραφον Εὐαγγέλιον τοῦ ἐρημίτου Νικάνωρος (1579), χειρόγραφοι βιογραφίαι, ἐπιτραχήλια, σταυροὶ κ. ἄ.

Τὸ ἄνοιγμα τοῦ Μουσείου τῆς Σερβικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἔλαβε χώραν τὴν 14 Ἰουνίου (π. ἡμ.) τοῦ Ἀγ. Πνεύματος, ὁ δὲ Μακκαριώτατος Πατριάρχης Βικέντιος εἰς τὰ διαμερίσματα τοῦ Πατριαρχείου, ἔνθα παρευρέθησαν ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, οἱ ἐν Βελιγραδίῳ Συνοδικοὶ καὶ λοιποὶ Ἀρχιερεῖς καὶ πολλοὶ ἐπίσημοι, μεταξὺ τῶν ἄλλων εἶπε τὰ ἐξῆς: «Ἡ Ο. Σ. Ε. διὰ τῆς ἐνάρξεως τοῦ Ἐκκλ. Μουσείου τῆς πραγματοποιεῖ μίαν παλαιὰν ἐπιθυμίαν τῆς... διότι ἤτο ὑποχρεωμένη ἔναντι τῆς ἀρχαιότητος καὶ τῆς ἱστορικῆς ἐπιστήμης ὡς καὶ τῶν ἐνδιαφερόντων τοῦ λαοῦ ζητημάτων, ὑπὲρ ὧν θυσιάζει τὰ ἐκκλησιαστικὰ διαφέροντα. Τοῦτο πράττει εὐχαρίστως, ἐν τῇ πεποιθήσει ὅτι θὰ ὠφελήσῃ τὴν ἱστορικὴν ἐπιστήμην, τὴν παιδείαν μας καὶ τὸν πολιτισμόν, ὡς καὶ τὴν ἀξιοπρέπειάν μας εἰς τὴν κοινωνίαν τῶν ἄλλων λαῶν. Εἰς τὴν σκληρὰν καὶ ἐπίπενον σερβικὴν ἀρχαιότητα ἐξέλιπον πόλεις καὶ ἀνάκτορα, ἀλλὰ παρέμεινεν ἕνα μέρος πολιτιστικῶν ἀγαθῶν εἰς τὰς Μονὰς καὶ τοὺς Ἱ. Ναοὺς, τὰ ὁποῖα διεφύλαξαν διὰ μέσου τῶν αἰώνων ἀμαθεῖς μοναχοὶ καὶ ἱερεῖς, καὶ δι' ὧν ἡμεῖς σήμερον καυχώμεθα. Ἀναμφισβήτητον εἶναι ὅτι ἐκ τούτου τοῦ πολιτιστικοῦ θησαυροῦ πολλὰ κατεστράφησαν. Ἄλλὰ τοιαῦτα ἀπώλεια ὑπάρχουν καὶ εἰς ἄλλους λαοὺς, οἱ ὁποῖοι εἶχον καλυτέραν τύχην ἡμῶν. Δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι εἶναι πραγματικὸν θαῦμα τὸ ὅτι καὶ τοσούτα ἐσώθησαν. Ἀνοίγοντες τὸ Μουσεῖον τῆς Ο. Σ. Ε. κατὰ τὸ Ἰωθλαῖον ἔτος τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς 1500ρίδος τῆς πρώτης Σερβικῆς Ἐπαναστάσεως εὐχόμεθα, ὅπως ἐξυπηρετήσῃ τοῦτο πάντας τοὺς ἀσχολομένους μὲ τὴν μελέτην τῆς ἡμετέρας λαϊκῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς ἀρχαιότητος ὅσον κάλλιον».

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Β. ΤΟΥΛΙΑΣ δ. Θ.

ΤΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ

'Επί τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ κατ' αὐτὰς εορτασθέντος ἐν Δαμασκῷ «Χρυσοῦ 'Ιωβηλαίου» τῆς Α.Θ.Μ. τοῦ Πατριάρχου Ἀντιοχείας καὶ πάσης Ἀνατολῆς κ. Ἀλεξάνδρου Γ', κρίνομεν χρήσιμον ὅπως παραθέσωμεν ὁρισμένα σημεῖα ἀφορᾶντα εἰς τὴν σύγχρονον συγκρότησιν τῆς Ἐκκλησίας Ἀντιοχείας, ἢ ὅποια ὡς γνωστὸν διήλθε περιπετειώδη ἐξωτερικῶς βίον, διασπασθεῖσα εἰς πολλὰς Ἐκκλησίας καὶ θρησκευτικὰς κοινότητας, ἀποτελούσας θρησκευτικὸν μωσαϊκὸν ἐν τῇ περιοχῇ «τῆς Ἀνατολῆς».

Τὸ Ἑλληνορθόδοξον Πατριαρχεῖον Ἀντιοχείας περιλαμβάνει σήμερον δεκαεννέα Μητροπόλεις: μίαν ἐν Συρίᾳ, ἕξ ἐν Λιβάνῳ, τρεῖς ἐν Τουρκίᾳ, τρεῖς ἐν Ἀμερικῇ καὶ μίαν Ἐπαρχίαν εἰς τὸ Ἰράκ.

Α'. Αἱ ἐν Συρίᾳ Ἐπαρχίαι εἶναι: 1) Ἡ τῆς Δαμασκού, Ἀντιοχείας καὶ Περιχώρων, ἢ ὅποια μετὰ τοῦ Συ-

ρορθόδοξου πληρώματος ἐν Αὐστραλίᾳ καὶ Νέᾳ Ζηλανδίᾳ, ἀποτελοῦσι τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν τοῦ Πατριάρχου Ἀντιοχείας, με ἔδραν τὴν Δαμασκόν. 2) Ἡ τῆς Αὐραντίδος καὶ Ὄρους Δρούσαν, (παλαιὰ Ἐπισκοπὴ Βόστρον), με ἔδραν τὴν Σουείντα. 3) Ἡ τῆς Χόμς καὶ Περιχώρων (ἢ παλαιὰ Ἐπισκοπὴ Ἐμέσης), με ἔδραν τὴν Χόμς. 4) Ἡ τῆς Χάμα καὶ Περιχώρων (ἢ Ἐπισκοπὴ Ἐπιφανείας), με ἔδραν τὴν Χάμα. 5) Ἡ τοῦ Χαλεπίου, Ἀλεξανδρέττας καὶ Περιχώρων, με ἔδραν τὸ Χαλέπιον, καὶ 6) Ἡ τῆς Λαττακίε καὶ Περιχώρων (ἢ Ἐπισκοπὴ Λαοδικείας), με ἔδραν τὴν Λαττακίε.

Β'. Αἱ ἐν Λιβάνῳ Ἐπαρχίαι εἶναι: 1) Ἡ τῆς Τριπόλεως καὶ Περιχώρων, με ἔδραν τὴν Τρίπολιν. 2) Ἡ τῆς Ἀκκας καὶ Περιχώρων (Ἐπισκοπὴ Ἀρκαδίας), με ἔδραν τὴν Χάλμπα. Τμηματὴς ἐκκλησιαστικῆς δικαιοδοσίας τῆς Ἐπαρχίας ταύτης εὐρίσκεται ἐπὶ Συριακοῦ ἐδάφους. 3) Ἡ τῆς Μπάαλμπεκ, Ζάχλης καὶ Περιχώρων (Ἐπισκοπὴ Ἡλιουπόλεως), με ἔδραν τὴν Ζάχλε. 4) Ἡ τῆς Γκεμπάιλ, Μπατροῦν καὶ Περιχώρων, ἢ ἐπὶ τὸ ἀπλούστερον Ὄρους Λιβάνου (παλαιὰ Ἐπισκοπὴ Βύβλου καὶ Πατρῶν), με ἔδραν τὴν Χάντεθ, πλησίον τῆς Βηρυτοῦ. 5) Ἡ τῆς Βηρυτοῦ, με μίαν καὶ μόνην περιοχὴν, τὸ ἐπὶ τοῦ Λιβάνου χωρίον Σούκ ἔλ Χαράμπ, καὶ 6) Ἡ τῆς Τύρου καὶ Σιδῶνος καὶ Περιχώρων, με ἔδραν τὴν Μερζαγιούν.

Γ'. Αἱ ἐν Ἀμερικῇ Μητροπόλεις τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας εἶναι: 1) Ἡ τῆς Νέας Ὑόρκης καὶ πάσης Βορείου Ἀμερικῆς, με ἔδραν τὴν Νέαν Ὑόρκην, μετ' ἐνὸς Ἐπισκόπου, εἰς τὸν ὅποιον ἐσχάτως ἐδόθη ὁ τίτλος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Τολέδου με ἔδραν τὸ Ὁχάι. 2) Ἡ τοῦ Ρίο Τανέιρο καὶ πάσης Βραζιλίας. Ἡ Μητρόπολις αὕτη ἐν Βραζιλίᾳ διευθύνεται ὑπὸ Πατριαρχικοῦ Ἐπιτρόπου, διαμένοντος εἰς τὸ Σάν Πάολο, καὶ 3) Ἡ τοῦ Μπουένος Ἀῦρες καὶ πάσης Ἀργεντινῆς. Καὶ ἡ Μητρόπολις αὕτη διευθύνεται ὑπὸ Πατριαρχικοῦ Ἐπιτρόπου ἔχοντος τὴν ἔδραν τοῦ εἰς τὸ Μπουένος Ἀῦρες.

Δ'. Αἱ ἐν Τουρκίᾳ Μητροπόλεις εἶναι: 1) Ταρσοῦ,

Ἀδάνων καὶ Μεροίνης, ἢ ὅποια χηρεῦει ἀπὸ τοῦ 1905. 2) Διαρβεκίρης καὶ Μεσοποταμίας (Ἀμίδης) ἢ ὅποια χηρεῦει ἀπὸ τοῦ 1914, καὶ 3) Ἐρζερούμ καὶ Περιχώρων, ἢ ὅποια χηρεῦει ἀπὸ τοῦ 1900. Αἱ ἐπὶ τουρκικοῦ ἐδάφους πόλεις, Ἀντιόχεια καὶ Ἀλεξανδρέττα, ὑπάγονται εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν δικαιοδοσίαν τῶν Ἐπαρχιῶν Δαμασκού καὶ Χαλεπίου.

Ε'. Ἡ ἐν Ἰράκ Μητρόπολις: 1) Βαγδάτης καὶ Περιχώρων, με ἔδραν τὴν Βαγδάτην.

Ἡ πνευματικὴ δικαιοδοσία τοῦ Πατριάρχου Ἀντιοχείας καὶ πάσης Ἀνατολῆς, κατὰ τ' ἀνωτέρω, ἐκτείνεται σήμερον εἰς τὰ ἐδάφη Συρίας, Λιβάνου, Ἰράκ, Ἰράν, ὡς ἐπίσης καὶ εἰς τινὰ διαμερίσματα τῆς Τουρκίας. Ἡ δικαιοδοσία δ' αὕτη περιλαμβάνει καὶ τοὺς ἀραβοφώνους ὀρθόδοξους Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς, Αὐστραλίας καὶ Ζηλανδίας.

ΣΤ'. Ὁ Θρόνος τῆς Ἀντιοχείας ἔχει τρεῖς βοηθοὺς ἐπισκόπους, α) τὸν Ἐπίσκοπον Σελευκείας, β) τὸν Ἐπίσκοπον Ἐδέσης (Πατριαρχικὸν Ἐπίτροπον) καὶ γ) τὸν Ἐπίσκοπον Παλμύρας.

Παρ' ἑκάστη Μητροπόλει λειτουργεῖ Πρωτοβάθμιον Ἐκκλησιαστικὸν Δικαστήριον διὰ τὰς ὑποθέσεις προσωπικοῦ δικαίου τῶν Συρορθόδοξων, ἐν δὲ τῇ Δαμασκῷ, ἔδρα τοῦ Πατριάρχου, λειτουργεῖ τὸ Δευτεροβάθμιον Πατριαρχικὸν Δικαστήριον (Ἐφετεῖον).

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας, ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ Μακ. Πατριάρχου καὶ δέκα τριῶν ἐνεργεῖα Μητροπολιτῶν. Συνέρχεται ἅπαξ τοῦ ἔτους, μετὰ τὸ Πάσχα, καὶ συνεδριάζει ἐν Δαμασκῷ, ἢ ὅπου θὰ ὀρίσῃ ὁ Πατριάρχης (ἐν τινὶ Πατριαρχικῇ Μοιῇ). Ἡ διάρκεια δὲ τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου δὲν υπερβαίνει τὸ 15θήμερον.

Ἐκάστη Μητροπολις ἔχει περίπου τριάκοντα χωρῖα καὶ δλαι ὁμοῦ αἱ Μητροπόλεις

Ἡ ἐκ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμονος καὶ Μεσσηνίας κ. Χρυσοστόμου ἀντιπροσωπεῖα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μετὰ τοῦ εορτάσαντος τὴν ἀρχιερατικὴν αὐτοῦ ὄθνηρίδα Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἀντιοχείας κ. Ἀλεξάνδρου Γ' ἐν τῷ μέσῳ.

τοῦ Θρόνου ἐν Λιβάνῳ καὶ Συρίᾳ τριακῶσια.

Ὁ ὀρθόδοξος πληθυσμὸς ἐν Συρίᾳ καὶ Λιβάνῳ ἀνέρχεται σήμερον εἰς διακοσίας ἑβδομήκοντα περίπου χιλιάδας πιστῶν.

Ἡ δύναμις τῶν Κληρικῶν τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας ἀνέρχεται εἰς διακοσίους περίπου ἱερεῖς. Ὁ Ἱερός Κληρὸς εἶναι ἀμισθος καὶ στερεῖται τῆς ἀπαιτουμένης μορφώσεως.

Γίνεται προσπάθεια, ἵνα τὸ Πατριαρχεῖον Ἀντιοχείας ἀποκτήσῃ μορφωμένον Κληρὸν. Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον ἀπεστάλησαν ἐσχάτως ἐκ Λιβάνου καὶ Συρίας νέοι κληρικοί, οἱ ὅποιοι σπουδάζουν εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν Χάλκης, εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν καὶ εἰς διαφόρους Ἐκκλησιαστικὰς Σχολὰς τῆς Ἑλλάδος.

Ἄρχιμ. ΦΡΟΥΜΕΝΤΙΟΣ ΝΑΣΙΟΣ

Ὁ ὀφθαλμὸς, ὅστις δὲν δύναται νὰ ἴδῃ ἐν τῷ Χριστῷ τὸν Θεόν, πάσχει.

*

Ἡ πῆλινς τότε, ἰδιῶς, εἶναι ἀληθὴς καὶ πολῦτιμος, ὅταν ἐν μέσῳ τῆς δυστυχίας διατηρῇ ἑαυτὴν ζωντανὴν καὶ ἀνθίσταται νικηφόρως κατὰ τῶν ἀντιθέτων περιστάσεων τῆς ζωῆς.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Συγκινησεων ημέρα.

Ἡ μεγάλη εορτὴ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου ἀποτελεῖ καὶ πάλιν μίαν ἱερὰν καὶ ὄμοιαν ἅμα εὐκαιρίαν, ἵνα ὁ εὐσεβὴς ἑλληνικὸς λαὸς διαδηλώσῃ τὴν πρὸς τὴν Παναγίαν Μητέρα τοῦ Κυρίου βαθυτάτην αὐτοῦ ἐλλάβειαν καὶ, ἀπὸ τῶν διδασκαλιῶν τῆς ἀσυγκρίτου ἀρετῆς Τῆς, τονωθῆ εἰς τὴν προσπάθειαν τῆς κατὰ τὸ Ἐδαγγέλιον τοῦ Θεανθρώπου Υἱοῦ Τῆς οὐθμίσεως τοῦ βίου του. Εἶναι δὲ πλήρης συγκινητικῶν ἀναμνήσεων, καὶ δι' ἕκαστον ἐκ τῶν Ἑλλήνων καὶ διὰ τὸ Ἔθνος ὁλόκληρον, ἡ ἡμέρα αὕτη, ἦν λίαν εὐλόγως καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Κύπρου ἐξέλεξεν, ἵνα κατ' αὐτὴν διαδηλώσῃ τὴν πρὸς τὴν ξενικὴν δεσποτείαν βθεΐαν ἀπέχθειαν τοῦ πληρώματος αὐτῆς καὶ ἐπικαλεσθῆ τὴν θείαν συνατίληψιν διὰ τὴν αἰσίαν ἐκβασιν τοῦ πρὸς ἀπελευθέρωσιν αὐτοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος, ὅστις εἰσῆλθεν ἤδη εἰς τὴν κρισιμοτέραν του φάσιν. Ἐΐθε ὁ Κύριος τῶν δυνάμεων ν' ἀκούσῃ «τοῦ στεναγμοῦ τῶν πεπεδημένων»!

Δὲν θὰ φριμωθῆ.

Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρχῃ ψυχὴ ἐλευθέρου ἀνθρώπου, ἥτις νὰ μὴ ἠγαπάκησῃ διὰ τὰ ἀειελεύθερα μέτρα, ἅτινα ἐν ὑπερμεσοῦντι εἰκοστῷ αἰῶνι, —καὶ δὴ καὶ μετὰ δύο αἱματηροτάτους παγκοσμίου πολέμου ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς αὐτοδιαθέσεως τῶν λαῶν—, ἐπεβλήθησαν κατ' αὐτὰς ἐν Κύπρῳ πρὸς φρίμωσιν τῆς φωνῆς τῶν ζητούντων τὸ δικαίωμα ν' ἀποφανθῶσι περὶ τῆς πολιτικῆς των τύχης κατοίκων τῆς ἑλληνικωτάτης μεγαλοῆσου. Οὔτε εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρχῃ ἄνθρωπος, ὅστις, γνωρίζων τὴν ὑπερτριτοχιλιετὴ ἑλληνικὴν ἱστορίαν καὶ τὸν ἀνὰ πᾶσαν ταύτης σελίδα διακηρυσσόμενον φλογερὸν πρὸς τὸ δίκαιον καὶ πρὸς τὴν ἐλευθερίαν ἔρωτα τῶν Ἑλλήνων, πιστεύει, ὅτι θὰ καταστῆ ποτε, τάχα, ἰκανὴ ἢ ἀπειλὴ καὶ ἡ βία νὰ πτοήσῃ τοὺς Κυπρίους καὶ νὰ ἐξαναγκάσῃ τούτους, ὅπως περιστείλουν τὴν σημαίαν τοῦ πρὸς ἐθνικὴν ἀποκατάστασιν ἱεροῦ ἀγῶνος. Πολλῶν δὲ ἦτιον εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ πιστευτόν, ὅτι θὰ ὑπέκλυται εἰς οἰανδήποτε τοιαύτην ἀπειλήν καὶ βίαν ἢ ἐν Κύπρῳ ἐθναρχοῦσα Ἐκκλησία, ἥτις καὶ ἐν προκειμένῳ συνεχίζει ἀπλῶς τὴν ἀπ' αἰῶνων γνωστὴν παράδοσιν τῆς Ὁρθοδόξου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, μηδέποτε ἐνώπιον οἰουδήποτε κινδύνου ὁρρωδησάσης, ἐν τῇ ὑπερασπίσει τῶν δικαίων τῶν πεπιστευμένων αὐτῇ λαῶν.

Ἐπικίνδυνοι ἐκδηλώσεις.

Αὐτὸς εἶναι καὶ ὁ λόγος, ἔνεκα τοῦ ὁποίου καὶ ἐν τῇ ἐλευθέρῳ Ἑλλάδι ἡ Ἐκκλησία τοῦ τόπου ἠγεῖται τοῦ ἐθνικοῦ ἀγῶνος τῆς ἀλληλεγγύης τῶν ἐλευθέρων Ἑλλήνων πρὸς τοὺς τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἐλευθερίαν διεκδικούντας ὁμαίμονας καὶ ὁμοδόξους ἐν Κύπρῳ ἀδελφούς. Καὶ ἡ Ἐκκλησία εἶναι ὑπεροχῆφανος διὰ τοῦτο ἐν Κυρίῳ, παρὰ πᾶσαν ἀντίθετον γνώμην τῶν ἀδίκως καὶ ἀνόμως δυναστευόντων τοὺς Κυπρίους ἰσχυρῶν, οἵτινες μάλιστα καὶ διὰ γλώσσης ἠκιστα ἀρμοζούσης εἰς χεῖλην εὐγενῶν ἐκφράζονται περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἠγεσίας τῶν δυ-

ναστευομένων ὀρθοδόξων Ἑλλήνων τῆς Κύπρου. Ἀλλὰ ἀποπέπαι τοιαῦται τίτλους τιμῆς μᾶλλον ἀποτελοῦσι διὰ τοὺς καθ' ὧν στρέφονται, ἐν ᾧ τοὺς δράστας αὐτῶν ἐκθέτουν εἰς τὴν συνείδησιν τῶν ἀληθῶς πεπολιτισμένων ἀνθρώπων. Βαθὺν δὲ τραῦμα καὶ δυσεπούλωτον ἀπὸ τῶν τοιούτων ἐκδηλώσεων προκαλεῖται, προφανῶς, εἰς τὴν καρδίαν ὁλοκλήρου τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, ὅπερ μετὰ τόσης πίστεως ἀπέβλεπεν εἰς τὴν ἐντιμότητα τῶν τοσάκις διακηρυξάντων τὴν ἀφοσίωσιν αὐτῶν εἰς τὰ ἰδανικά τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς δημοκρατίας, ὑπὲρ ὧν ἀφθονον πάντοτε ἐχρῆθη τῶν Ἑλλήνων τὸ αἷμα.

«Ἐν φυλακῇ ἤμην...»

Τοῦ δικαιώματος τῆς ἀπὸ μέρους τῶν χριστιανῶν ἀδελφικῆς συμπαθείας καὶ συμπαραστάσεως δὲν ἐξαιροῦνται οἱ ἐν ταῖς φυλακαῖς κρατούμενοι, ἀνεξαρτήτως τῶν λόγων τῆς κρατήσεώς των, διότι καὶ αὐτοὺς ἀπέκάλεσεν ὁ Κύριος «ἀδελφούς» Του, ὡς καὶ τοὺς λοιποὺς δυστυχεῖς. Εἰς τὴν συστηματικὴν καὶ συντονισμένην ὁργάνωσιν δὲ τῆς ὑπὲρ αὐτῶν χριστιανικῆς φροντίδος ἀποβλέπει τὸ παρὰ τῆ Ἀποστολ. Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος γεσοσταθὲν «Γραφεῖον διακονίας τῶν ἐν φυλακαῖς», ἡ ἔναρξις τῆς λειτουργίας τοῦ ὁποίου παρὰ πάντων ἐχαιρετίσθη μετὰ χαρᾶς.

Ἄρχιμ. Σεραφεῖμ Παπακώστας (+)

Μετὰ μακροχρόνιον νόσον, ἦν μετὰ χριστιανικῆς καρτερίας ὑπέμεινεν, ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ τὴν 1ην Αὐγούστου καὶ ἐκηδεύθη τὴν ἐπομένην τιμητικώτατα ἐκ τοῦ Καθεδρικοῦ ναοῦ τῶν Ἀθηνῶν ὁ ἐπὶ ὁλόκληρον εἰκοσιπενταετίαν διατελέσας Ἱεροκλήρυξ αὐτοῦ Ἄρχιμανδρίτης Σεραφεῖμ Παπακώστας.

Γεννηθεὶς τῷ 1892 ἐν Φουρνῇ τῶν Ἀγοράφων ἐκ γονέων εὐσεβῶν, διεκρίθη ἐνωρίτατα διὰ τε τὴν εὐσέβειαν, τὴν φιλομάθειαν καὶ τὴν ἐπιμέλειαν αὐτοῦ, διὰ τῶν ὁποίων κατώρθωσε νὰ ὑπερνήκησῃ πᾶν ἐμπόδιον καὶ, συμπληρώσας τὰς γυμνασιακάς του σπουδὰς, νὰ σπουδάσῃ καὶ τὴν θεολογικὴν ἐπιστήμην ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῶν Ἀθηνῶν. Μετὰ διετὴ λαμπρὰν ὑπηρεσίαν ἐν τῇ Μέσῃ Ἐκπαιδεύσει, χειροτονηθεὶς ἐν Ἀθήναις διάκονος τῷ 1921, ἠρξάτο τοῦ ἀπ' ἄμβωνος θείου κηρύγματος ἐν διαφόροις ναοῖς τῆς Προτενοῦσης μέχρι τοῦ 1924, ὅποτε ἐτοποθετήθη ὀριστικῶς ὡς Ἱεροκλήρυξ τοῦ Καθεδρικοῦ ναοῦ, προχειρισθεὶς ἅμα εἰς Πρεσβύτερον ὑπὸ τοῦ ἀπὸ τῶν φοιτητικῶν αὐτοῦ χρόνων ἐκτιμῶντος τοῦτον ἀοιδίμου Ἀρχιεπισκόπου Χρυσοστόμου.

Λαμπρῶς καὶ θεαρέστως ὑπηρέτησας τὴν Ἐκκλησίαν ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης ἐπὶ ὁλόκληρον τέταρτον αἰῶνος, καθ' ὃ καὶ διὰ τῆς ἀξιολογωτάτης συγγραφικῆς του ἐργασίας ἐπλούτησε τὴν σύγχρονον θεολογικὴν γραμματείαν, ἠραγκάσθη τῷ 1948 ν' ἀποσυρθῆ τῆς ἐνεργοῦ δράσεως, ἔνεκα τοῦ ἐξ ἀνιάτου κυκλοφοριακοῦ νοσήματος βαρυτάτου κλονισμοῦ τῆς υγείας του, ὅστις καὶ παρεσκεύασε τὴν πρὸς Κύριον ἐκδημίαν τοῦ ἐκλεκτοῦ τούτου καὶ ἀλῆστου μνήμης ἐργάτου τῆς Ἐκκλησίας.

Κύριος κατατάξαι αὐτὸν ἐν δικαίῳν σκηναῖς!

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

Ὁ Μακαριώτατος Πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆ μὲν 29ῃ παρελθόντος μηνὸς ἐτέλεσεν ἐν τῷ Καθεδρικῷ ναῷ τῶν Ἀθηνῶν μετὰ τῶν ἐνταῦθα παρεπιδημούντων Σεβ. Συνοδικῶν Συνέδρων τὴν, περὶ ἧς ἐν ἀρχῇ τοῦ παρόντος φύλλου, Δοξολογίαν ἐπὶ τῇ εἰς τὰς Ἀθήνας ἀφίξει τοῦ Αυτοκράτορος τῆς Αἰθιοπίας Χάιλε Σελάσιε τοῦ Α', τῇ δὲ 31ῃ, μεταβάς εἰς τὸ μέγαρον Μαξίμου, ἔνθα ἐφιλοξενεῖτο ὁ Αυτοκράτωρ, ἀνήρτησεν ἰδιοχείρως ἐπὶ τοῦ στήθους Αὐτοῦ ἐπιστήθιον Σταυρόν, ὡς δῶρον καὶ εὐλογίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὴν Α. Α. Μ., ὡς ἐν ἀρχῇ ἐπίσης τοῦ παρόντος φύλλου λεπτομερῶς ἀναγράφεται.

—Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 1742/772 ἀπὸ 1/7/54 Συνοδικῆς Ἐγκυκλίου, ἐγνώσθη τοῖς Σεβ. Ἱεράρχαις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὅτι ἡ Ἱερά Σύνοδος ἐπρομηθεύθη κατ' αὐτὰς παρά τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τὴν ἀπαιτούμενην διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς Ἐκκλησίας ποσότητα Ἁγίου Μύρου, ὅπερ δύναται νὰ ζητῶσι παρ' Αὐτῆς δι' εἰδικοῦ ἀπεσταλμένου τῶν Ἱ. Μητροπόλεων, ἐφωδιασμένου διὰ τοῦ κανονικῶς ἀναγκαίου σχετικοῦ ἐγγράφου.

—Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 1481/773 ἀπὸ 5/7/54 Συνοδικῆς Ἐγκυκλίου, παρεκλήθησαν οἱ Σεβ. Ἱεράρχαι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὅπως ἀποστείλωσι τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ τὰ ἀφορῶντα τὴν ἱστορίαν τῶν τε ἐν ἐνεργείᾳ καὶ τῶν διαλελυμένων Ἱερῶν Μονῶν στοιχεῖα, ἵνα χρησιμεύσωσιν εἰς τὴν σύνταξιν πλήρους καταλόγου τῶν ἐν τῇ Χώρα Ἱερῶν Μονῶν.

—Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 1874/774 Συνοδικῆς Ἐγκυκλίου, διεβιβάσθη τοῖς Σεβ. Ἱεράρχαις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἡ ὑπὸ τοῦ Μακ. Προέδρου τῆς Ἱ. Συνόδου γενομένη τῇ 1ῃ Ἰουνίου ἐ. ἔ. εἰσήγησις ἐνώπιον τῶν Ἀντιπροσωπειῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐν Ἐβανσον τῶν Ἦν. Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς Β' Γεν. Συνέλευσιν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν.

—Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 2017/775 ἀπὸ 7/8/14 Συνοδικῆς Ἐγκυκλίου, παρεκλήθησαν οἱ Σεβ. Ἱεράρχαι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὅπως βοηθήσωσι τὸ ἔργον τῆς «Πανελληνίου Ἐπιτροπῆς Ἐνώσεως Κύπρου», καλοῦντες παρ' ἑαυτοῖς πρὸς συνεννόησιν καὶ συνεργασίαν τοὺς Προέδρους τῶν ἑκασταχοῦ Σωματείων καὶ Ὀργανώσεων.

—Διὰ Β. Διατάγματος, διωρίσθη Γραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὁ Πανοσ. Ἀρχιμ. Χρυσόστομος Παπαϊγνατίου, εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ εἰς Μητροπολίτην Ξάνθης προαχθέντος τέως Γραμματέως αὐτῆς Πανοσ. Ἀρχιμ. Ἀντωνίου Κλαουδάτου.

—Ἐκ μέρους τοῦ Γραφείου Ἀλληλοβοηθείας τῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας τῆς Γερμανίας ἀπεστάλη πρὸς τὸν Γεν. Γραμματέα τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Ἀλληλοβοηθείας καὶ Σχέσεων μετὰ τῶν Ξένων Ἐκκλησιῶν, Καθηγητὴν κ. Ἀμίλκαν Σ. Ἀλιβιζάτον, τὸ ποσὸν τῶν 45.000 μάρκων διὰ τὴν, συμφώνως τῇ προτάσει του, ἀνοικοδόμησιν τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῶν Σοφάδων τῆς Θεσσαλίας.

Ἀποστολικὴ Διακονία. Ἀποφάσει τοῦ Κ. Συμβουλίου παρεκλήθησαν οἱ Σεβ. Μητροπολίται Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμων καὶ Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομος, ὅπως ἐκπροσωπήσωσιν εἰς τὰς ἑορτὰς τοῦ «Χρυσοῦ Ἰωβηλαίου» τῆς Α. Θ. Μ. τοῦ Πατριάρχου Ἀντιοχείας κ. Ἀλεξάνδρου Γ', καὶ τὴν Ἀποστολικὴν Διακονίαν, προσκληθεῖσαν εἰς αὐτὰς ἐπισήμως.

Προσκήσει τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Χίου κ. Παντελεήμονος, μεταβάντες εἰς Χίον, οἱ ἐκ τῶν Διευθυντῶν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίται κ. κ. Τιμόθεος Χαλόφτης καὶ Παντελ. Καρανικόλας μετέσχον τῶν ἐργασιῶν τοῦ αὐτοῦ ὑπὸ

τῆς Α. Σ. συγκληθέντος Ἱερατικοῦ Συνεδρίου τῆς Ἐπαρχίας. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ δὲ αὐτῇ, ἱερούργησαν καὶ ἐκήρυξαν τὸν θεῖον λόγον, προτροπῇ τῆς Α. Σ., ἐν διαφόροις ἱεροῖς ναοῖς.

Κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἀττικῆς κ. Ἰακώβου συγκληθεῖσαν ἐν Μαρκοπούλῳ Ἐφημεριακὴν Σύναξιν τῶν ἐνοριῶν τῆς ἐπαρχίας Ἀττικῆς παρέστη καὶ ὠμίλησεν ἐκ μέρους τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ὁ Αἰδεσιμολ. Πρωτοπρεσβύτερος κ. Γεώργιος Πυρονάκης.

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ

Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος προέστη, τῇ 2ῃ Ἰσταμένου μηνός, ἐν τῷ Καθεδρικῷ Ναῷ τῶν Ἀθηνῶν τῆς κηδείας τοῦ Ἀρχιμ. Σεραφεῖμ Παπακόστα, συμπαραστατούμενος ὑπὸ τῶν Θεοφ. Ἐπισκόπων Ρωγῶν κ. Διονυσίου καὶ Σταυρουπόλεως κ. Πολυκάρπου.

—Ἡ Α. Μακαριότης ἐτέλεσεν ἐν τῷ ἱ. Καθεδρικῷ ναῷ τῶν Ἀθηνῶν τὴν ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου θ. Λειτουργίαν.

—Ἡ Α. Μακαριότης τῇ μὲν 16ῃ παρελθ. μηνός παρέστη εἰς τὰ ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν Α. Α. Μ. Μ. τῶν Βασιλέων, τελεσθέντα ἐγκαίνια τῆς Ἐθνικῆς Ἑστίας Διδασκάλων ἐν Πύργῳ Βασιλίσσης, τῇ δὲ 22ᾳ ἐτέλεσε τὸν ἐπὶ τοῖς ἐγκαίνιοις τοῦ ἐν Βούλᾳ Κέντρου Ἀναπήρων Παίδων τοῦ ΠΙΚΠΑ Ἀγισμόν.

—Ἡ Α. Μακαριότης, τῇ μὲν 29ῃ τοῦ παρελθόντος μηνός, παραστάς εἰς τὴν τελετὴν ἀπονομῆς τῶν πτυχίων τῆς Οἰκοκυρικῆς Σχολῆς «Τὸ Ἑλληνικὸ Σπῆτι», ἀπένευμεν ἰδιοχείρως ταῦτα εἰς τὰς ἐξ αὐτῆς ἀποφοιτήσασας, τῇ δὲ 5ῃ Ἰσταμένου ἐπεσκέφθη τὸν ἐν Κηφισίᾳ «Οἶκον τοῦ Ἠπειρώτου φοιτητοῦ» τοῦ Τοσιταίου Κληροδοτήματος.

—Ἡ Α. Μακαριότης τῇ 13ῃ παρελθόντος μηνός ἐπεσκέφθη τὸν ἐν τῷ «Εὐαγγελισμῷ» νοσηλευόμενον Μακαριώτατον Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας κ. Χριστοφόρον.

—Ἡ Α. Μακαριότης ἐδέχθη τῇ 24ῃ παρελθ. μηνός ἐν τῷ Ἀρχιεπισκοπεῖῳ τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐργασμάτων καὶ τῆς Ἐθν. Παιδείας κ. Γεροκωστοπούλου, μεθ' οὗ ἔσχεν μακρὰν συνεργασίαν ἐπὶ ζητημάτων ἀφορῶντων εἰς τὴν Ἐκκλησίαν.

—Ἐπίσης ἡ Α. Μακαριότης συνεργάσθη μετὰ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Ἐργασμάτων τῇ 10ῃ Ἰσταμένου μηνός ἐν τῷ Ὑπουργείῳ.

—Ἡ Α. Μακαριότης προήδρευσε συνεδριῶν: τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τοῦ ΟΔΕΠ τῇ 14ῃ, 23ῃ καὶ 29ῃ παρελθ. μηνός καὶ τῇ 4ῃ καὶ 11ῃ Ἰσταμένου τῆς Ἐκτελ. Ἐπιτροπῆς τοῦ Τοσιταίου Κληροδοτήματος τῇ 20ῃ παρελθ. μηνός τῆς Πανελληνίου Ἐπιτροπῆς Ἐνώσεως Κύπρου τῇ 7ῃ Ἰσταμένου καὶ τῆς Διοικ. Ἐπιτροπῆς τοῦ Ὀφθαλμιατρείου Ἀθηνῶν τῇ 11ῃ Ἰσταμένου.

—Ἡ Α. Μακαριότης ἐδέχθη τὸν Ὑπουργὸν τῆς Κοινωνικῆς Προνοίας κ. Σολομωνίδην, τὸν Ὑφυπουργὸν Συγκοινωνιῶν κ. Γερακίνην, τὸν Μέγαν Αὐτάρχη τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως κ. Λεβίδην, τὸν Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπον Σιναίου κ. Πορφύριον, τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Ἀξέμης κ. Νικόλαον, τὸν Διοικητὴν τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος κ. Ματζαβίνο, τὸν Διοικητὴν τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς κ. Μητρέλιαν, τὸν Δήμαρχον Ἀθηναίων κ. Νικολόπουλον, τὸν βουλευτὴν κ. Καναβαριώτην, τὸν βουλευτὴν κ. Τριανταφυλλάκον, τὸν βουλευτὴν κ. Κουντούρη, τὸν Γεν. Γραμματέα τῆς ΓΣΕΕ κ. Μακρῆν, τὸν Διευθυντὴν τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν κ. Γρίβαν, τὸν βουλευτὴν Κωνσταντινουπόλεως κ. Χατζόπουλον, τοὺς Δημοτικούς Συμβούλους Ἀθηνῶν κ. κ. Ξυδὸν καὶ Πρωτονοτάριον, τὸν Πρόεδρον τῆς Ἐνώσεως Συντακτῶν κ. Κρανιωτάκη, τὸν Στρατηγὸν ἐν ἀποστρατείᾳ κ. Ἀποκορίτην, τὸν Ὑπουργὸν Δημοσίων ἔργων κ. Καραμανλῆ, τὸν Διευθυντὴν κρατικῶν προμηθειῶν κ. Κασικῆν, τὸν Καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονί-

κης κ. Β. Ἐξαρχον, τὸν Ἀμερικανὸν Καθηγητὴν κ. Kenneth Clark, τὸν Δήμαρχον Πειραιῶς κ. Γ. Ἀνδριανόπουλον κ. ἄ.

Θεολογικὴ Σχολή: Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ Κοσμητοροῦ κ. Ι. Καρμίρη καὶ τῆ συμμετοχῇ τῶν καθηγητῶν κ.κ. Π. Τρεμπέλα, Β. Ἰωαννίδου, Κ. Μπόνη καὶ Α. Φυτράκη καὶ πολλῶν φοιτητῶν, ἐξέδραμε τὴν 15 Μαΐου ἐ.ξ. ἐπὶ πενθήμερον εἰς Πελοπόννησον. Οἱ ἐκδρομεῖς ἐπεσκέφθησαν τοὺς ἀρχαιολογικοὺς χώρους τῆς Πελοποννήσου καὶ τὰς Μητροπόλεις Ἀργολίδος, Μαντινείας, Σπάρτης, Μεσσηνίας, Τριφυλίας καὶ Πατρῶν, οἱ Σεβ. Μητροπολίται τῶν ὁποίων ὑπεδέχθησαν τοὺτους λαμπρῶς καὶ ἐφιλοξένησαν μετὰ πολλῆς ἀγάπης.

ΕΠΑΡΧΙΑΙ

Ἱερὰ Μητρόπολις Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος

Πληροφοροῦμεθα ἐκ Κηφισίας, ὅτι:

Τὴν 23 Ἰουλίου συνεκροτήθη ἐν Μαρκοπούλῳ Ἀττικῆς, προσκλήσει τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Ἰακώβου, Σύναξις τῶν ἐφημερίων τῶν ἐνοριῶν Ἀττικῆς.

Ἐτελέσθη εἰς τὸν ἀρχαῖον Ναὸν τῆς Ἁγίας Παρρασκευῆς ὑποδειγματικὴ θ. λειτουργία ὑπὸ τοῦ ἐφημερίου τοῦ χωρίου Αἶδεσ. κ. Ἰωάννου Ἡλία, χοροστατοῦντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου, καὶ ἀκολουθῶν μετέβησαν ἄπαντες εἰς τὸ παρὰ τὸν ναῖσκον ἐντευκτήριον τοῦ «Ὀμίλου Νέων καὶ Νεανίδων»—τῆ αὐτῆς ἡμέρας ἐγκαινιζομένου—ἐνθα ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α.Σ. ἐγένετο ἡ πρώτη συνεδρία, διαρκέσασα μέχρι τῆς μεσημβρίας. Μετὰ δὲ ὀλιγῶρον διακοπῆ, καθ' ἣν παρετέθη εἰς τὴν ἀδελφότητα φιλόξενος τράπεζα ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ προαναφερθέντος ἐφημερίου, ἐγένετο ἡ δευτέρα καὶ τελευταία συνεδρία τὰς μετameσημβρινὰς ὥρας.

Κατὰ τὴν Σύναξιν ταύτην, συνεζητήθησαν διάφορα ἐνδιαφέροντα τὸν Ἐφημεριακὸν Κλῆρον λειτουργικὰ καὶ γενικώτερον ποικιλοτρόπως θεματικά. Ἰδιαιτέρως δὲ συνηθέθη ἡ προσοχὴ τῶν ἱερέων ἐπὶ κακῶν τινῶν συνηθειῶν τῶν χωριῶν τῶν, ὡς ἡ κατάχρησις τῆς περιόδου τῆς μνηστείας καὶ ἡ σκληρότης τῶν τέκνων πρὸς τοὺς γονεῖς αὐτῶν. Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης εὗρε τὴν εὐκαιρίαν νὰ δώσῃ πρὸς τοὺς Πρεσβυτέρους αὐτοῦ πλείστας πατρικὰς παραινήσεις καὶ συμβουλίας.

Ἱ. Μητρόπολις Χίου

Γράφουσιν ἡμῖν ἐκ Χίου:

Προσκλήσει τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Χίου κ. Παντελεήμονος, συνεκροτήθη ἐν Χίῳ τῇ 12ῃ Ἰουλίου Ἱερατικὸν Συνέδριον πρὸς μελέτην θεμάτων ἀναγομένων εἰς τὸ πρόσωπον καὶ τὸ ἔργον τοῦ Ἐφημερίου. Τὴν πρώτην ἡμέραν τοῦ Συνεδρίου, ὁ παρὰ τῇ Ἀποστολικῇ Διακονίᾳ Διτῆς ἐπὶ τῆς Ἱ. Ἐξομολογήσεως Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Τιμόθεος Χαλόφτης εισηγήθη τὸ θέμα: «Αὐστηρότης καὶ ἐπιείκεια ἐν τῇ Ἱ. Ἐξομολογήσει». Τὴν δευτέραν ἡμέραν, 13ην Ἰουλίου, ὁ Διτῆς ἐπὶ τοῦ Θ. Κηρύγματος Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Παντελεήμων Καρρακίλλας εισηγήθη τὸ θέμα: «Ὁ ἐφημέριος ὡς παράγων ἀναγεννήσεως τῆς Οἰκογενείας». Τὸ ἀπόγευμα τῆς αὐτῆς ἡμέρας ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Τιμόθεος Χαλόφτης εισηγήθη τὸ θέμα: «Ἡ προσωπικότης καὶ τὰ προσόντα τοῦ Πνευματικοῦ Πατρός». Μετὰ δὲ τὰς εισηγήσεις ἐπηκολούθησε μακρὰ συζήτησις καὶ συζητήθησαν τὰ Συμπεράσματα. Τὴν ἐπομένην ἡμέραν ἐγένετο πάνδημος λιτανεὶα μετὰ τὸν Σεβ. Μητροπολίτην ἐπὶ κεφαλῆς, ἥτις ἐκκινήσασα ἐκ τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ κατηψύθη πρὸς τὰς φυλακὰς τοῦ φρουρίου τῆς πόλεως, ἐνθα ἀνεπέμφθη δέσις ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν ἐν αὐταῖς φυλακισθέντων κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν καὶ σφαιρασθέντων Χίων, τοῦ Μητροπολίτου Πλάτωνος καὶ ἐξήκοντα ἑτέρων κληρικῶν καὶ προδρόμων. Τὴν 16ην Ἰουλίου, ὁ Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Τιμόθεος Χαλόφτης ἐτέλεσε τὸν Ἑσπερινὸν καὶ

ὠμίλησεν ἐπικαίρως ἐν τῷ ἐν Χίῳ Ἱ. Ναῷ Ἀγ. Μαρίας Καλοπύτου, τὴν δ' ἐπομένην ἐλειτούργησε καὶ ὠμίλησεν ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ Ἁγίας Μαρίας Ἐγκραϊμοῦ. Τὴν Κυριακὴν, 18ην Ἰουλίου, ὁ μὲν Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Τιμόθεος Χαλόφτης ἱερούργησε καὶ ὠμίλησεν ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ Ἀγ. Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ἐν Χίῳ, ὁ δὲ Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Παντελεήμων Καρρακίλλας ἱερούργησεν, ἐπίσης, καὶ ὠμίλησεν ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ Ἀγ. Μαρίας Ἐγκραϊμοῦ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΥΠΡΟΥ

Θεολογικὴ Σχολὴ Χάλκης: Ὑπὸ τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἐγένετο τὴν Κυριακὴν, 11 Ἰουλίου, ἡ ἑτησία καθοσίωσις τῶν τοῦ λήξαντος ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους πτυχιούχων τῆς κατὰ Χάλκην Ἱ. Θεολογικῆς Σχολῆς παρουσίᾳ Σεβ. Μητροπολιτῶν τοῦ Θρόνου, τοῦ Σεβ. Σχολάρχου καὶ πολλῶν ἐπισήμων προσκεκλημένων.

Διὰ τὸ ἐπὶ θύραις νέον ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1954-1955 ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ προσκαλεῖ καὶ δέχεται, κατόπιν ἐξετάσεων, νέους ἐκ τε τῶν ἐν ΚΠόλει Ἐκπαιδευτηρίων καὶ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, διὰ μὲν τὴν Α' τάξιν τοῦ Γυμνασιακοῦ Τμήματος ἀποφοίτους τῆς Γ' γυμνασιακῆς τάξεως ἐξαταξίου Γυμνασίου, διὰ δὲ τὰς λοιπὰς τάξεις τοῦ ἰδίου Τμήματος ἀποφοίτους τῶν ἀντιστοιχῶν γυμνασιακῶν τάξεων καὶ διὰ τὸ Θεολογικὸν Τμήμα ἀποφοίτους τοῦ Γυμνασίου. Οἱ βουλόμενοι προτρέπονται, ὅπως ὑποβάλλωσιν ἐγκαίρως τὰς αἰτήσεις αὐτῶν εἰς τὸ ἐν τοῖς Πατριαρχεῖοις Γραφεῖον τῆς Ἐφορείας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ

Σεμναὶ καὶ ἐπιβλητικαὶ διεξήχθησαν ἐν Δαμασκῷ, ἔδρα τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας, αἱ τελεταὶ τοῦ Ἰωβηλαίου τῆς Ἀρχιερατικῆς πενηκονταετηριδος τοῦ Μακ. Πατριάρχου Ἀντιοχείας καὶ πάσης Ἀνατολῆς κ. Ἀλεξάνδρου Γ' (Ταχάν).

Εἰς τὰς τελετὰς ἔλαβον μέρος, κατόπιν προσκλήσεως, ἀντιπρόσωποι τῶν Ὁρθόδοξων Πατριαρχείων καὶ τῶν λοιπῶν Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, καθὼς καὶ ἀντιπρόσωποι τῶν ἑτεροδόξων Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς, πολλοὶ ἐπίσημοι Συρορθόδοξοι καὶ ξένοι, ὁ ὀρθόδοξος κόσμος τῆς Δαμασκῆ καὶ τῶν περιχώρων καὶ πολλοὶ χριστιανοὶ ἐκ Λιβάνου καὶ Συρίας.

Εἰς τὰ ἀεροδρόμια Βηρυτοῦ καὶ Δαμασκῆ, μέλη τῆς Ὁργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ἰωβηλαίου ὑπεδέχθησαν τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν Πατριαρχείων καὶ τῶν διαφόρων ἄλλων Ἐκκλησιῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Ἡ Ἀντιπροσωπεῖα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπετελέσθη, ὡς γνωστὸν, ἐκ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμονος καὶ Μεσσηνίας κ. Χρυσοστόμου, καὶ τοῦ Πανοσ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Φρουμεντίου Νασίου, Γραμματέως τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

Αἱ τελεταὶ, συμφώνως τῷ προγράμματι, διήρκεσαν ἐπὶ τριήμερον. (Σάββατον 3 Ἰουλίου - Δευτέρα 5 Ἰουλίου).

Τὴν πρώτην τοῦ Σαββάτου, ἐγένετο ἡ ἐνοσίχθων τῶν τελετῶν, κατὰ τὴν ὁποίαν αἱ Ἀντιπροσωπεῖαι ἐπεσκέφθησαν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα τὸν Μακ. Πατριάρχην καὶ ἐγνώρισαν αὐτόν. Ἀφ' ἐσπέρας δὲ ἐτελέσθη πανηγυρικὸς Ἑσπερινός, χοροστατοῦντος τοῦ Πατριάρχου.

Τὴν Κυριακὴν, ὁ Μακ. Πατριάρχης μετὰ τῶν ἐκ τῶν Ἀντιπροσώπων ὀρισθέντων Σεβ. Μητροπολιτῶν καὶ πολλῶν κληρικῶν τὸν συνελειτούργησεν ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Ναῷ τῆς Δαμασκῆ. Ἐν συνεχείᾳ δὲ ἐν τῇ Μεγάλῃ Αἰθυσῇ τῶν Τελετῶν, ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, ἐδέχθη τὰ συγχαρητήρια τῶν Ἀντιπροσώπων καὶ τοῦ ποιμνίου του καὶ ἐγεμμάτισε μετὰ τῶν ἐπισήμων προσκεκλημένων.

Τὸ ἐσπέρας τῆς Κυριακῆς, ἐγένετο ἐπίσημος τελετή, καθ' ἣν ὠμίλησαν οἱ Ἀντιπρόσωποι τῶν Ὁρθόδοξων Πατριαρχείων καὶ Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, ἐξάραντες τὴν προσωπικότητα τοῦ εορτάζοντος Πατριάρχου καὶ τὴν σημασίαν, τὴν ὁποίαν ἔχει διὰ τὸν ὀρθόδοξον κόσμον Συρίας καὶ Λιβάνου ὁ εορτασμός τοῦ Πατριαρχικοῦ Ἰω-

βηλαίου. Κατὰ τὴν τελετὴν ταύτην ὁμίλησαν καὶ ἄλλοι ῥήτορες, οἵτινες ἐπέλεξαν τὸ ἐγκώμιον τοῦ Πατριάρχου, ἀναλύσαντες, ἐν πάσῃ δυνατῇ συντομίᾳ, τὴν δρᾶσιν τῆς πεντηκονταετοῦς ποιμαντορίας αὐτοῦ. Ὁ Μακ. Πατριάρχης, συγκεκμημένος, ὁμίλησας ἀραβιστί, ἠὲ χαρίστως τὰς Ὁρθόδοξους Ἐκκλησίας, αἱ ὁποῖαι τὸν ἐτίμησαν διὰ τῆς ἀποστολῆς ἐγκρίτων Ἀντιπροσώπων καὶ πολυτίμων ἐκκλησιαστικῶν δώρων.

Τὴν τρίτην καὶ τελευταίαν ἡμέραν τῶν τελετῶν τοῦ Ἰωβηλαίου, αἱ Ἀντιπροσωπεῖαι ἐξέδραμον εἰς Μααλούλα καὶ Σαϊδανάγια, εἰς ἐπίσκεψιν τῶν Πατριαρχικῶν Μοναστηρίων. Τὴν μεσημβρίαν δὲ παρετέθη γεῦμα εἰς τὴν Μονὴν Σαϊδανάγια, εἰς ἃ παρεκάθησαν καὶ πολλοὶ πρόκριτοι Συρορθόδοξοι ἐκ Δαμασκού καὶ Βηρυτοῦ. Μετὰ τὸ πέρασ τοῦ γεύματος ἡ Α. Θ. Μ. διένειμεν ἰδιοχείρως εἰς τοὺς προσκεκλημένους τὸ ἀναμνηστικὸν τοῦ Ἰωβηλαίου μετάλλιον μετὰ τοῦ σχετικοῦ διπλώματος καί, εὐχαριστήσας τοὺς Ἀντιπροσώπους, ἀνήγγειλε τὴν λήξιν τῶν τελετῶν τοῦ Ἰωβηλαίου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΕΡΒΙΑΣ

Κατὰ τὰς πληροφορίες τῆς Ὑπηρεσίας Ἐθροσκευτικῶν Εἰδήσεων (Ν. Ὑόρκη), ὁ Πρόεδρος Τίτο πλησίον τοῦ προεδρικοῦ μεγάρου, ὅπου διαμένει, ἀνεκάλινεσεν ὀρθόδοξον παρεκκλήσιον πρὸς ἰδιωτικὴν του χρῆσιν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ἰερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. «ΘΕΟΛΟΓΙΑ» Ἐπιστημονικὸν περιοδικόν. Τόμος ΚΕ', τεῦχος Β', Ἀπρίλιος—Ἰούνιος 1954.—Περιεχόμενα: Πατριάρχου Φωτίου δύο ἀνέκδοτοι ὁμίλαι, ὑπὸ Γ. Κουρνούτου καὶ Β. Λαούρδα. The book of Ruth and its purpose, ὑπὸ Β. Βέλλα. Πῶς δεῖ δέχεσθαι τοὺς ἑτεροδόξους, ὑπὸ Ἰ. Καμίρη. Αἱ εὐχαὶ τοῦ Ὁρθοῦ καὶ τοῦ Ἐσπερινοῦ, ὑπὸ Π. Τρεμπέλα. Ἰστορία καὶ ἀνέκδοτα τοῦ Ἁγίου Ὁρθοῦ, ὑπὸ Ε. Κουρίλα. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Τήνου καὶ Σύρου Δ. Κοντούδη, ὑπὸ Β. Ἀτέση. Ἡ ἐν Ἀνδρῶν Μονῇ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ὑπὸ Δ. Πασχάλη. Ὁ ναὸς τοῦ Σολομῶντος, ὑπὸ Δ. Κωνσταντινίδη. Κριτικὸν καὶ βιβλιογραφικὸν δελτίον ὑπὸ Π. Μπρατσιώτου, Κ. Μπόνη καὶ Δ. Πάλλα.

Βιβλιοθήκη Ἀποστολικῆς Διακονίας (43). Ἐκ τῶν καταλοίπων Χρυσοστόμου Α. Παπαδοπούλου (†) Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, ΙΑ' Ἡ Ὁρθόδοξος Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία: γενικὴ ἱστορικὴ ἐπισκόπησις. Ἐπιμελεῖς Γρηγορίου Παπαμιχαήλ Ἀκαδημαϊκοῦ· Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Ἐν Ἀθῆναις 1954. Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (σελ. 207).

Archbishop Michael The Schism of the Roman Catholic Church from the Eastern Orthodox 1054—1954.

Nicolas D. Typaldos I am a Greek Orthodox (An Outline of the Greek Orthodox Gateclism). Greek Orthodox Servicemen's Manna 1954.—Greek Archdiocese of N. & S. America.

Ἡ ὕδρευσις τῆς πόλεως Σιατίστης: παγγυρικὸν τεῦχος ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν ἐγκαινίων τοῦ ἔργου, Ἀθῆναι 1954 (σελ. 131, μετ' εἰκόνων).

Ἐθνικαὶ Ἐκδόσεις «Ἀρχαίου Ἐκκλησιαστικοῦ καὶ Κανονικοῦ Δικαίου» ἀριθ. 1: Τὰ κατὰ τὴν παῦσιν τοῦ ἐν μακαριστοῖς Ἐθνάρχου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κυροῦ Κωνσταντίνου Ε' τοῦ Βασιλάδου. Ἀθῆναι 1954 (σελ. 27).

Εὐαγγέλιον Γ. Γαλαβᾶρη, Πρεσβυτέρου, Οἰκονόμου, Πνοῆς χριστιανικῆς ἀγάπης πρὸς οἰκοδομὴν τῶν χριστιανοπαίδων. Ἀθῆναι.

Δημ. Ι. Μαγκριώτη, δ. Ν., Πῶς νὰ ἐργαζώμεθα πνευματικῶς. Ἐκδόσεις «Ἡ Φωνὴ τοῦ Εὐαγγελίου».

Τοῦ αὐτοῦ, Γιατί δὲν πιστεύω ὅτι κατάγομαι ἀπὸ τὸν πίθηκο.

Τοῦ αὐτοῦ, Γιατί δὲν πιστεύω στὸν Πνευματισμὸ. Τοῦ αὐτοῦ, Γιατί δὲν πιστεύω στὸν Φροῦδισμό (πανσεξουαλισμὸ).

Τοῦ αὐτοῦ, Γιατί δὲν πιστεύω στὴν «Χριστιανικὴν Ἐπιστήμην» (Χρίστιαν Σάϊανς).

Τοῦ αὐτοῦ, Γιατί δὲν πιστεύω στὸν Ὑπαρξισμὸ. Βιβλιοθήκη Ἀποστολικῆς Διακονίας διὰ παιδιὰ καὶ νέους:

Ἀριθ. 10. Χριστούγεννα—Πρωτοχρονιά, θεατρικαὶ σκηναί.

Ἀριθ. 11. Διηγήματα, τεῦχος Α'.

Ἀριθ. 12. Δαμιανοῦ Μιχ. Στρομπουλή, Δαβὶδ Λίβιγκτον, Ἀθῆναι 1954.

Ἀριθ. 14. Πρεσβυτέρου Κωνσταντίνου Ἀνδρουλάκη, Τὰ καλὰ μας τὰ παιδιὰ, θεατρικαὶ σκηναί, Ἀθῆναι 1954.

Ἀριθ. 15. Hellen Taylor (Μετάφρ. Σταματίας Δελούδα), Ὁ μικρὸς Χριστιανὸς ταξιδεύει.

Αὐτοὶ δὲν ὑπέκωψαν! Τὸ Ἡμερολόγιον τοῦ F. George ἐπιμελημένο ἀπὸ τὴν Gr. Palmer, μετάφραση Δ. Βαλληνοῦ. Ἐκδόσεις «Ἡ Δαμασκός». Ἀθῆναι 1954 (σελ. 285).

Γ. Ὑφαντίδη, καθηγητοῦ τῆς Ὁδικῆς καὶ τῆς Βυζ. Ἐκκλ. Μουσικῆς εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως. Ἡ Σχολικὴ Μουσικὴ μὲ ἀσκήσεις καὶ τραγούδια, Τεῦχος α' περιέχον: Μελωδικὰ ἀσκήσεις, Παιδαγωγικὰ τραγούδια. Εἰσαγωγήν εἰς τὰς ἑλληνικὰς κλίμακας. Ἐκκλησιαστικὰ βυζαντινὰ ἴσματα. Δημοτικὰ Τραγούδια. Τραγούδια μὲ συνοδείαν πιάνου. Διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν Γυμνασίων, τοὺς σπουδαστὰς τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν κλπ. Ἀθῆναι 1953 (σελ. 96).

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Ἰ. Μητρόπολιν Δημητριάδος: ἐλάβομεν τὰ ὑπ' ἀριθ. 12321/21-7-54, 1233/21-7-54 καὶ 1271/21-7-54 ἡμέτερα ἔγγραφα: σὰς εὐχαριστοῦμεν.—Ἰ. Μητρόπολιν Ἡλείας: ἐλάβομεν τὸ ὑπ' ἀριθ. 1525/16.6.54 ἡμέτερον ἔγγραφο: σὰς εὐχαριστοῦμεν.—Ἰ. Μητρόπολιν Αἰτωλῆσις: ἐλάβομεν τὸ ὑπ' ἀριθ. 882/28.6.54 ἡμέτερον ἔγγραφο καὶ σὰς εὐχαριστοῦμεν.—Ἰ. Μητρόπολιν Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας: ἐλάβομεν τὸ ὑπ' ἀριθ. 618/30-6-54 ἡμέτερον ἔγγραφο καὶ σὰς εὐχαριστοῦμεν.—Ἰ. Μητρόπολιν Θεσπυρίων: ἐλάβομεν τὸ ὑπ' ἀριθ. 1087/9.7.54 ἡμέτερον ἔγγραφο: σὰς εὐχαριστοῦμεν.—Ἰ. Μητρόπολιν Καστορίας: ἐλάβομεν τὸ ὑπ' ἀριθ. 468/6-7-54 ἡμέτερον ἔγγραφο: σὰς εὐχαριστοῦμεν.—Ἰ. Ἐπισκοπὴν Κυθωνίας καὶ Ἀποκορώνων: παρακαλοῦμεν γνωρίζατέ μας ἐὰν ὁ Αἰδ. Γαλανάκης Δημ., ἐφημέριος Κυφροῦ, εἶναι ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον μὲ τὸν Γαλανάκη Δημ., ἐφημέριον Βατολάκκου.—Αἰδ. Ἀλεξοῦδην Νικ., Γερακκρεῖο, Κιλκίς: ἐνεγράφητε: περὶ τῆς χειροτονίας σας οὐδεὶς μᾶς εἰδοποίησεν.—Αἰδ. Μπαλάση Χρ., Λάτταν, Ἡλείας: ἐνεγράφητε: φύλλα σὰς ἐστάλησαν.—Αἰδ. Ριστάνην Στ., Κεφαλόβρυσον, Παγωνίου: Παπακώσταν Θ., Φανερωμένην, Φιλιππιάδος: Γαλανάκη Δ., Κουφόν, Κυθωνίας: ἐνεγράφητε.—Παν. Ἀρχ. Χειμωνάκη, Σάπτας, Ροδόπης: διεύθυναίς σας διωρθώθη.—Αἰδ. Πρωτοπαπαδάκη Ἰωάν., Σκάφη, Χανίων: ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—Αἰδ. Κουτλήν Χρ., Δίκαστρον, Φθιώτιδος: ἐνεγράφητε καὶ ἡμεῖς καὶ ὁ Ἰ. Ναὸς Ἀγ. Γεωργίου, Δικάστρον.

= Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α =

Ἰερὰ Μητρόπολις Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰ ἄρθρα 46,47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/1940 καὶ 540/1945 «Περὶ Ἱ. Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν κάτωθι κενῶν ἐφημερικῶν θέσεων: 1) Ἁγίας Μαρίνης Σβόρων καὶ 2) Ἁγίου Νικολάου Ριζοσπηλιάς, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα πρὸς κατάληψιν τῶν ἀνω ἐφημερικῶν θέσεων, ὅπως ἐντὸς μηνῶς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ πιστοποιητικά, ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων.

Ἐν Δημητσάνῃ τῇ 13ῃ Ἰουλίου 1954

† Ὁ Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως Γερμανὸς

Ἱερὰ Μητρόπολις Γυθείου καὶ Οἰτύλου

*Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰ ἄρθρα 46 καὶ 47 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», τὰς διατάξεις τοῦ Α.Ν. 536/54 «περὶ ρυθμίσεως τῶν ἀποδοχῶν τοῦ Ὁρθοδόξου ἑφημεριακοῦ Κλήρου τῆς Ἑλλάδος» καὶ τὸ ἄρθρον 28 τοῦ Α.Ν. 540/50 «περὶ Ἐκκλησιαστικῆς ἐκπαιδεύσεως» προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν κενὴν ἑφημεριακὴν θέσιν τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίων Ταξιαρχῶν Πηγαδίων Τ.Δ. Ἀβίας ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως εἰς τὸ περιοδικὸν «Ἐκκλησία» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ ὡς ἄνω ἄρθρου 47 τοῦ Α.Ν. 2200/40 ὀριζόμενα δικαιολογητικά.

Ἐν Γυθείῳ τῇ 13 Ἰουλίου 1954

† Ὁ Γυθείου καὶ Οἰτύλου Δ η μ ῆ τ ρ ι ο ς

Ἱερὰ Μητρόπολις Γυθείου καὶ Οἰτύλου

*Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰ ἄρθρα 46 καὶ 47 τοῦ Α. Ν. 2200/40 «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», τὰς διατάξεις τοῦ Α. Ν. 536/54 «περὶ ρυθμίσεως τῶν ἀποδοχῶν τοῦ Ὁρθοδόξου Ἐφημεριακοῦ Κλήρου τῆς Ἑλλάδος» καὶ τὸ ἄρθρον 28 τοῦ Α. Ν. 540/50 «περὶ Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως» προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν ἑφημεριακὴν θέσιν τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Κοίμησις Θεοτόκου Πλάτσης τ. δ. Λεύκτρου ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως εἰς τὸ περιοδικὸν «Ἐκκλησία» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ ὡς ἄνω ἄρθρου 47 τοῦ Α. Ν. 2200/40 ὀριζόμενα πιστοποιητικά.

Ἐν Γυθείῳ τῇ 5 Αυγούστου 1954

† Ὁ Γυθείου καὶ Οἰτύλου Δ η μ ῆ τ ρ ι ο ς

Ἱερὰ Μητρόπολις Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας

Στερομένης τῆς ἐνορίας Περιωρίου καὶ Ζαρούχλης τακτικοῦ Ἐφημερίου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν θέσιν ταύτην καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ προσόντα ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ περιοδικὸν «Ἐκκλησία», ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 48 τοῦ Α.Ν. 2200 «Περὶ Ἱ. Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» προβλεπόμενα πιστοποιητικά, καθ' ὅσον μετὰ ταῦτα θέλομεν προβῆ εἰς τὴν ἀνακήρυξιν τῶν ὑποψηφίων.

Αἴγιον, τῇ 3 Αυγούστου 1954

† Ὁ Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας Ἀ γ α θ ὀ ν ι κ ο ς

Ἱερὰ Μητρόπολις Καρυστίας καὶ Σκύρου

*Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς κενῆς ἑφημεριακῆς θέσεως τοῦ ἐνταθῆ Ἱ. Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα πρὸς κατάληψιν τῆς ἄνωτέρω ἑφημεριακῆς θέσεως ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου προβλεπόμενα δικαιολογητικά.

Δεκτοὶ θὰ γίνωσιν οἱ ἔχοντες προσόντα τῆς Βασιλικῆς κατηγορίας.

Ἐν Κόμῃ τῇ 22 Ἰουλίου 1954

† Ὁ Καρυστίας καὶ Σκύρου Ἀ ν α ν ῖ α ς

Ἱερὰ Μητρόπολις Κορινθίας

*Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ 2200/40 «περὶ Ἱ. Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» Α.Ν. καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα νὰ καταλάβωσι τὴν κενὴν θέσιν τοῦ Ἐφημερίου τοῦ ἐν Ρίζᾳ Ἱ. Ναοῦ Ἁγ. Νικολάου ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ ὡς ἄνω Νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικά, προκειμένου νὰ ἀνακηρυχθῶσι ὑποψήφιοι ἑφημέριοι τοῦ ὡς ἄνω Ἱ. Ναοῦ.

Ἐν Κορίνθῳ τῇ 5ῃ Ἰουλίου 1954

† Ὁ Κορινθίας Π ρ ο κ ὄ π ι ο ς

Ἱερὰ Μητρόπολις Κυθήρων

*Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰ ἄρθρα 46 καὶ 47 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», τὰς διατάξεις τοῦ Α.Ν. 536/54 «περὶ ρυθμίσεως τῶν ἀποδοχῶν τοῦ Ὁρθοδόξου ἑφημεριακοῦ Κλήρου τῆς Ἑλλάδος» καὶ τὸ ἄρθρον 28 τοῦ Α.Ν. 540/50 «περὶ Ἐκκλησιαστικῆς ἐκπαιδεύσεως» προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν κενὴν ἑφημεριακὴν θέσιν τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Θεοδώρου Πιτσινάδων Κοινότητος Ἀρωνιαδίκων ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως εἰς τὸ περιοδικὸν «Ἐκκλησία» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ ὡς ἄνω ἄρθρου 47 τοῦ Α.Ν. 2200/40 ὀριζόμενα δικαιολογητικά.

Ἐν Κυθήροις τῇ 13 Ἰουλίου 1954

† Ὁ Γυθείου καὶ Οἰτύλου Δ η μ ῆ τ ρ ι ο ς

*Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰ ἄρθρα 46 καὶ 47 τοῦ Α. Ν. 2200/40 «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», τὰς διατάξεις τοῦ Α. Ν. 536/54 «περὶ ρυθμίσεως τῶν ἀποδοχῶν τοῦ Ὁρθοδόξου Ἐφημεριακοῦ Κλήρου τῆς Ἑλλάδος» καὶ τὸ ἄρθρον 28 τοῦ Α. Ν. 540/50 «περὶ Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως» προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν ἑφημεριακὴν θέσιν Ἁγίου Θεοδώρου Πιτσινάδων τ. δ. Ποταμίων ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως εἰς τὸ περιοδικὸν «Ἐκκλησία» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ ὡς ἄνω ἄρθρου 47 τοῦ Α. Ν. 2200/40 ὀριζόμενα πιστοποιητικά.

Ἐν Κυθήροις τῇ 5 Αυγούστου 1954

† Ὁ Κυθήρων Δ η μ ῆ τ ρ ι ο ς

Ἱερὰ Μητρόπολις Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης

Ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 1211 ἐ.ξ. προκηρύξεως αὐτῆς, συνωδᾷ τῷ ἄρθρῳ 26 τοῦ Ἀναγκ. Νόμου 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», καλεῖ τοὺς βουλομένους ὅπως μέχρι τῆς 1ης Σεπτεμβρίου ἐ.ξ. ὑποβάλωσιν αἰτήσεις ὑποψηφιότητος μετὰ τῶν νομίμων πιστοποιητικῶν, πρὸς συμμετοχὴν διὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς χηρευούσης θέσεως τακτικοῦ Ἐφημερίου ἐν τῇ ἐνορίᾳ Παπαδιανίκων τ.δ. Ἀσωποῦ.

Ἐν Σπάρτῃ τῇ 31 Ἰουλίου 1954

† Ὁ Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης Δ ι ο ν ὄ σ ι ο ς

Ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 1212 ἐ.ξ. προκηρύξεως αὐτῆς, συνωδᾷ τῷ ἄρθρῳ 26 τοῦ Ἀναγκ. Νόμου 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», καλεῖ τοὺς βουλομένους ὅπως μέχρι τῆς 1ης Σεπτεμβρίου ἐ.ξ. ὑποβάλωσιν αἰτήσεις ὑποψηφιότητος μετὰ τῶν νομίμων πιστοποιητικῶν, πρὸς συμμετοχὴν διὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς χηρευούσης θέσεως τακτικοῦ Ἐφημερίου ἐν τῇ ἐνορίᾳ Γεωργιτσίου τ.δ. Πελλήνης Ἱ. Ν. Ὑπαπαντῆς.

Ἐν Σπάρτῃ τῇ 31 Ἰουλίου 1954

† Ὁ Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης Δ ι ο ν ὄ σ ι ο ς

Ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 1213 ἐ.ξ. προκηρύξεως αὐτῆς, συνωδᾷ τῷ ἄρθρῳ 26 τοῦ Ἀναγκ. Νόμου 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», καλεῖ τοὺς βουλομένους ὅπως μέχρι τῆς 1ης Σεπτεμβρίου ἐ.ξ. ὑποβάλωσιν αἰτήσεις ὑποψηφιότητος μετὰ τῶν νομίμων πιστοποιητικῶν, πρὸς συμμετοχὴν διὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς χηρευούσης θέσεως τακτικοῦ Ἐφημερίου ἐν τῇ ἐνορίᾳ Βεργαδεϊκῶν τ.δ. Πελλήνης.

Ἐν Σπάρτῃ τῇ 31 Ἰουλίου 1954

† Ὁ Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης Δ ι ο ν ὄ σ ι ο ς

Ἱερά Μητρόπολις Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης

Χρηρευούσης τῆς ἐνορίας Γενεθλίου Θεοτόκου Κορωνησίας, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν θέσιν ταύτην, ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ σχετικά δικαιολογητικά διὰ νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν τοῦ ὑποψηφίου συμφῶνως τῷ Νόμῳ.

Ἐν Πρεβέζῃ τῇ 10 'Ιουλίου 1954

† Ὁ Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης Στυλιανὸς

Ἱερά Ἐπισκοπὴ Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου.

*Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 46 τοῦ Α.Ν. 2200/1940 «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» ὡς ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη ὑπὸ μεταγενεστέρων Νόμων καὶ Διαταγμάτων, καὶ προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς Ἐφημεριακὰς θέσεις τῶν Ἐνοριῶν Γουλεδιανῶν, Δαμάστας, Δοξαροῦ, Ἁγ. Μάμαντος, Θεοδώρας, Μαράθου, Ρουσσοσπητί, Ἄνω Βαρσαμονέρου καὶ Πανόρμου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ὄψι ἀνω Νόμου ὀριζόμενα προσόντα πρὸς κάλυψιν μιᾶς τῶν ὡς ἄνω ὀργανικῶν θέσεων, ὅπως ὑποβάλλωσι ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης τὰ σχετικά δικαιολογητικά, προκειμένου νὰ ἀνακηρύξωμεν αὐτοὺς ὡς ὑποψηφίους ἐφημερίου τῶν ὡς ἄνω θέσεων.

Ἐν Ρεθύμνῃ τῇ 1 'Ιουλίου 1954.

† Ὁ Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου Ἀθανάσιος

Ἱερά Μητρόπολις Σύρου Τήνου Ἄνδρου Κέας καὶ Μήλου

Καλοῦνται οἱ βουλόμενοι καὶ ἔχοντες τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ τῶν Νόμων τῆς Πολιτείας ὀριζόμενα προσόντα ὅπως καταλάβωσι τὴν χηρεύουσαν ἐφημεριακὴν θέσιν τοῦ ἐν Ἀπολλωνίᾳ Σίφου Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Σπυριδωνος ὅπως, ἐντὸς μηνός, ἀπὸ σήμερον, ὑποβάλλωσιν εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱ. Μητροπόλεως τὰ ἀποδεικτικά ἔγγραφα τῶν προσόντων αὐτῶν.

Ἐρμούπολις Σύρου τῇ 1η 'Ιουλίου 1954

† Ὁ Σύρου Φιλάρετος

Ἱερά Μητρόπολις Τρίκκης καὶ Σταγῶν

Προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῶν κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν Ἱερῶν Ναῶν τῶν χωρίων: 1) Κοιμῆς. Θεοτόκου Ἀχελινάδος, 2) Ἁγ. Πάντων Βαθυρρεύματος, 3) Προφήτου Ἡλιοῦ Δέσης, 4) Κοιμ. Θεοτόκου Δολιανῶν, 5) Ἁγ. Ἀθανασίου Χασάν Καλυβίων, 6) Ἁγ. Παρασκευῆς Κρανιᾶς, 7) Κοιμῆς. Θεοτόκου Καλλιρρόης, 8) Τιμ. Προδρόμου Καλογρηανῆς, 9) Ἁγ. Γεωργίου Κορυφῆς, 10) Ἁγ. Χαραλάμπους Κεραμιδίου, 11) Ἁγ. Κωνσταντίνου Κρηνίτσας, 12) Ἁγ. Δημητρίου Κριτσotάδων, 13) Ἁγ. Νικολάου Λογκᾶς, 14) Ἁγ. Φανερωμένης Λιοπράσσου, 15) Ἁγ. Ἀποστόλων Λειβαδοχωρίου, 16) Μεταμορ. Σωτήρος Λαφίνας, 17) Ἁγ. Παρασκευῆς Μουτσιάρας, 18) Κοιμῆς. Θεοτόκου Ματουερίου, 19) Ἁγ. Νικολάου Μανδραβελίου, 20) Ἁγ. Νικολάου Νεραΐδοχωρίου, 21) Ἁγ. Φανερωμένης Πετροχωρίου, 22) Ἁγ. Νικολάου Παληοκαρυᾶς, 23) Ἁγ. Νικολάου Πεύκης, 24) Ἁγ. Γεωργίου Περιστέρας, 25) Ἁγ. Νικολάου Παρασκευῆς, 26) Ἁγ. Νικολάου Σπαθῶδων, 27) Ἁγ. Παρασκευῆς Στεφανίου, 28) Ἁγ. Τριάδος Τραχανιώτη, 29) Ἁγ. Παρασκευῆς Τυφλοσελλίου καὶ 30) Ἁγ. Παρασκευῆς Χαλικίου, προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 47 τοῦ Ἀναγκ. Νόμου 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη διὰ τῶν Ἀναγκ. Νόμων 536/45 καὶ 540/45, ὀριζόμενα προσόντα, ἵνα

ἐντὸς μηνός ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν σχετικά πιστοποιητικά.

Ἐν Τρικκάλαις τῇ 5η 'Ιουλίου 1954.

† Ὁ Τρίκκης καὶ Σταγῶν Δωρόθεος

Ἱερά Μητρόπολις Φθιώτιδος

Προσκαλεῖ τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν κενὴν θέσιν τακτικοῦ Ἐφημερίου τῆς ἐνορίας Σπαρτιάς, ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 47 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱ. Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» ὡς ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ Α.Ν. 807/1945 ὀριζόμενα προσόντα ὅπως ἐντὸς μηνός ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν εἰς τὰ γραφεῖα τῆς Ἱ. Μητροπόλεως ἡμῶν τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 49 τοῦ Α.Ν. 2200/40 προβλεπόμενα πιστοποιητικά μετὰ τῆς σχετικῆς αἰτήσεώς των.

Ἐν Λαμίᾳ τῇ 30 'Ιουλίου 1954

† Ὁ Φθιώτιδος Ἀμβρόσιος

Ἱερά Μητρόπολις Φωκίδος

*Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἄρθρον 46 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2200/1940 Α.Ν. «Περὶ Ἐνοριακῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» ὡς ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη ὑπὸ τοῦ Νόμου 540/1945 προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὰς κενὰς ἐφημεριακὰς θέσεις τῶν ἐνοριακῶν Ναῶν 1) «Ὁ Ἅγιος Νικόλαος» Βουνιχώρας, 2) «Ὁ Ἅγιος Βασίλειος» Πανόρμου, 3) «Ὁ Ἅγιος Γεώργιος» Σωταίνης, 4) «Οἱ Παμμέγιστοι Ταξίάρχαι» Πενταγιοῦς, 5) «Ἡ Κοίμησις τῆς Θεοτόκου» Ἀβόρου καὶ 6) «Ὁ Ἅγιος Γεώργιος» Ὑψηλοῦ Χωρίου, ὅπως ἐντὸς μηνός ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου προβλεπόμενα δικαιολογητικά.

Ἐγένετο ἐν Ἀθήναις τῇ 2 'Ιουλίου 1954.

† Ὁ Φωκίδος Ἀθανάσιος

Ἱερά Ἐπισκοπὴ Πέτρας (Κρήτης)

Καλεῖ, συμφῶνως τῷ ἄρθρῳ 46 τοῦ Ἀναγκαστικοῦ Νόμου 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» καὶ 29 τοῦ Α.Ν. 540/1945, τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν κενὴν θέσιν τακτικοῦ Ἐφημερίου τῆς Ἐνορίας Κάτω Βιάννου, Ἐπαρχίας Βιάννου, καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα προσόντα καὶ κανονικὰ ἄρθρ. 47 καὶ 48 Α.Ν. 2200/40 ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὰ ἄρθρα 27 καὶ 28 τοῦ Ν.Δ. 540/1945 «Περὶ ἐκκλησιαστικῆς ἐκπαιδεύσεως», ὅπως ἐντὸς μηνός ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ περιοδικὸν «Ἐκκλησία» (ἄρθρ. 46 Α.Ν. 2200/40) καὶ εἰς τὸν ἡμερήσιον ἐγχῶριον Τύπον, ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ ὄψι ἀνω Νόμου προβλεπόμενα πιστοποιητικά μετὰ τῆς σχετικῆς αἰτήσεως.

Ἐν Νεαπόλει τῇ 4η Αύγουστου 1954

† Ὁ Ἱεράς καὶ Σητείας Φιλόθεος

“ΕΚΚΛΗΣΙΑ,”

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΠΥΡΙΔΩΝ

† Ὁ Φλωρίνης, Ἀλωπίας καὶ Ἐορδαίας ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

† Ὁ Λευκάδος καὶ Ἰθάκης ΔΩΡΟΘΕΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου — Ἀκαδημαϊκός

ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ

ΕΜΜΑΝ. Γ. ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ

Πρωτοπρεσβύτερος—Κατηχητής

*Υπεύθυνος Τυπογραφείου: ΤΙΜΟΛΕΩΝ ΡΟΥΤΣΗΣ

Ἐν Ἀθήναις. Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἰαοῦ 1.